

027.593

ศ528ท

ฉ.5

หนังสือแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี
เฉลิมพระเกียรติ

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ

สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร
จัดพิมพ์

เนื่องในวโรกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ

๒๕๔๖

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ

กรมศิลปากร สำนักหอสมุดแห่งชาติ จัดพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๔๖

พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรก ๑,๐๐๐ เล่ม

กรมศิลปากร. สำนักหอสมุดแห่งชาติ.

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ. -

กรุงเทพฯ : สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร, ๒๕๔๖.

๘๐ หน้า.

๑. สุพรรณบุรี - ภูมิประเทศและการท่องเที่ยว. ๒. สุพรรณบุรี - ประวัติศาสตร์.
๓. หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ. I. ชื่อเรื่อง.

๙๑๕.๙๓๗๓

ISBN ๙๗๔-๗๙๑๒-๗๙๑-๑

คณะผู้จัดทำ

อธิบดีกรมศิลปากร (นายสิริชัยชาญ พิกิจกาญจน์)

รองอธิบดีกรมศิลปากร (นายวิระ โรจน์พจนรัตน์)

ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดแห่งชาติ (นางศิริภรณ์ จิรปภา)

นางสาวอรพินท์ ลิ้มสกุล

นางผาสุข วิชัยกุล

นางสาวพิมพ์พรรณ ไพบูลย์ห้วงเจริญ

นางสาวลำดวน เทียนนิธิกุล

นางสาวกนกอร ศักดาเดช

นางทัศนีย์ เทพไชย

ที่ปรึกษา

ที่ปรึกษา

ประธานคณะทำงาน

รองประธานคณะทำงาน

คณะทำงาน

คณะทำงาน

คณะทำงาน

คณะทำงาน

เลขานุการคณะทำงาน

ออกแบบปก

นายปราโมทย์ กำทรัพย์

NATIONAL LIBRARY OF THAILAND
SUPHANBURI

3 1111 90002044 5

bib
เลขเข้า

259190
027.593
ค528 น
ณ. ๗ ๖

หอสมุดแห่งชาติ ๗ ๔๖ ๗๕ ๒๕๕๐ ๘๗

คำนำ

การจัดสร้างหอสมุดแห่งชาติสาขาในส่วนภูมิภาค เป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นจะยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศ และได้กำหนดมาตรฐานสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะเยาวชนของชาติให้มีโอกาสเท่าเทียมกันในการแสวงหาและเพิ่มพูนความรู้ได้ด้วยตนเอง ตามความต้องการ และตามความสามารถ เพื่อพัฒนาคุณภาพของแต่ละบุคคลได้อย่างเหมาะสม และเป็นการสร้างรากฐานของสังคม เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างสมดุล มีคุณธรรมและยั่งยืน

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ เป็นอีกสาขาหนึ่งของสำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นคลังความรู้ และสะสมภูมิปัญญาในท้องถิ่น โดยได้รับการสนับสนุนจาก ฯพณฯ บรรหาร ศิลปอาชา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี และนายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๑ ของประเทศ ขอให้ใช้เงินงบประมาณตามโครงการพัฒนาจังหวัดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุพรรณบุรี ประจำปีงบประมาณ ๒๕๓๘ และ ๒๕๔๐ จำนวน ๒๑,๑๑๔,๐๐๐.๐๐ บาท (ยี่สิบเอ็ดล้านหนึ่งแสนหนึ่งหมื่นสี่พันบาทถ้วน) สำหรับก่อสร้างอาคารและปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบ

เนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ กรมศิลปากรได้จัดพิมพ์หนังสือเพื่อรวบรวมเรื่องของจังหวัดสุพรรณบุรี และเผยแพร่กิจการของหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ ให้เป็นที่ปรากฏสืบไป

กรมศิลปากรขอขอบพระคุณท่านผู้ให้การสนับสนุนในการจัดสร้างหอสมุดฯ แห่งนี้จนเป็นผลสำเร็จ และขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาเรียบเรียงบทความต่างๆ ดังที่ปรากฏในเล่มเพื่อเป็นการเพิ่มคุณค่าของหนังสือให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าต่อไป

สมเ พง

(นายสิริชัยชาญ พักจำรูญ)

อธิบดีกรมศิลปากร

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(๑)
สารบัญ	(๒)
หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ โดย ทศนีย์ เทพไชย	๑
โบราณคดีและประวัติศาสตร์เมืองสุพรรณบุรี โดย เขมชาติ เทพไชย	๙
ท้องแดนสุพรรณภูมิ โดย บุญครอง คันธฐาภร ชนะวิชญ์ รอดประจักษ์	๒๓
พระเครื่องเมืองสุพรรณ โดย มนัส โอภากุล	๓๐
วรรณคดีอันเลื่องชื่อของสุพรรณบุรี โดย จุไรศรี ธนะชานันท์	๓๖
เพลงพื้นบ้านสุพรรณบุรี โดย เอนก นาวิกมูล	๔๑
ประวัติบุคคลและศิลปินของจังหวัดสุพรรณบุรี	
นายบรรหาร ศิลปอาชา	๔๗
นายมนตรี ตราโมท	๕๒
นางบัวผัน จันทรศรี	๕๔
นายแจ้ง คล้ายสีทอง	๕๕
นางขวัญจิต ศรีประจันต์	๕๖
นายไวยพจน์ เพชรสุพรรณ	๕๗
นาวาเอก (พิเศษ) มงคล แสงสว่าง	๕๙
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)	๖๐
นายวาณิช จรุงกิจอนันต์	๖๑

ประวัติความเป็นมา

“หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ” เป็นชื่อที่ได้รับพระราชทานจาก สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้าภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี “กาญจนาภิเษก” เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙ พร้อมให้อัญเชิญตราสัญลักษณ์งานฉลองสิริราชสมบัติ ครบ ๕๐ ปี ติดตั้งบนอาคารหอสมุดฯ ตามหนังสือสำนักราชเลขาธิการ ที่ รล ๐๐๐๓/๕๔๐๘ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๐ และได้รับการประกาศจัดตั้งจากกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ ได้รับการสนับสนุนจาก ฯพณฯ บรรหาร ศิลปอาชา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุพรรณบุรี และนายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๑ ของไทย ดำริให้สร้างขึ้น เพื่อให้เป็นแหล่งรวบรวมและจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศทุกสาขาวิชาที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า วิจัย ของนักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไปในจังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดใกล้เคียง จึงได้ขออนุมัติเงิน

งบประมาณตามโครงการพัฒนาจังหวัดของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี ประจำปีงบประมาณ ๒๕๓๘ และ ๒๕๔๐ จำนวน ๒๑,๑๑๕,๐๐๐.๐๐ บาท (ยี่สิบเอ็ดล้านหนึ่งแสนหนึ่งหมื่นสี่พันบาทถ้วน) สำหรับก่อสร้างอาคาร และปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบ ดังนี้

งบประมาณการก่อสร้าง

งบประมาณตามโครงการพัฒนาจังหวัดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี ประจำปี ๒๕๓๘ สำหรับก่อสร้างอาคาร จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท (ยี่สิบล้านบาทถ้วน) โดย

□ นายบรรหาร ศิลปอาชา □ นายชุมพล ศิลปอาชา □ นายบุญเชื้อ ประเสริฐสุวรรณ	}	๑๔ ล้านบาท
๒,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท □ นายประภัตร โพธสุธน ๒,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท □ นายจองชัย เทียงธรรม ๒,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท		

ประจำปี ๒๕๔๐ สำหรับ

๑. สร้างหลังคาโครงเหล็กคลุมคอร์ต

กลางสนามภายในอาคาร ขนาด ๑๒x๒๔ เมตร
จำนวน ๖๑๕,๐๐๐.๐๐ บาท (หกแสนหนึ่งหมื่น
ห้าพันบาทถ้วน) โดย นายบรรหาร ศิลปอาชา
และนายชุมพล ศิลปอาชา

๒. ปรับพื้นที่พร้อมถมดิน จำนวน

๔๙๙,๐๐๐.๐๐บาท (สี่แสนเก้าหมื่นเก้าพัน
บาทถ้วน)

ลักษณะอาคาร

อาคารหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี
เฉลิมพระเกียรติ มีลักษณะเป็นอาคารคอนกรีต
เสริมเหล็ก ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง ทรงไทยประยุกต์
ออกแบบโดย นายเกรียงไกร สัมปัชชลิต
สถาปนิก กรมศิลปากร ดำเนินการก่อสร้างโดย
หจก. ศรีสมบูรณ์สุวรรณะ ตั้งอยู่บนพื้นที่ ๓ ไร่
๒ งาน ๒๔ ตารางวา โดยแบ่งพื้นที่สนามหญ้า
๘,๒๔๗ ตารางเมตร และพื้นที่ใช้สอยภายใน
อาคาร ๒,๔๐๐ ตารางเมตร ตัวอาคารมีขนาด
กว้าง ๔๔.๐๐ เมตร ยาว ๕๘.๐๐ เมตร จัดแบ่ง
พื้นที่เป็นห้องต่างๆ ดังนี้

ชั้น ๑

- ห้องหัวหน้าหอสมุดแห่งชาติ
จังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ
- ห้องบริการหนังสือ ๑
- ห้องบริการหนังสือ ๒
- ห้องเด็กและเยาวชน
- ห้องหนังสือพิมพ์และวารสาร

ชั้น ๒

- ห้องธุรการ
- ห้องซ่อมและบูรณะ

□ ห้องโสตทัศนวัสดุ

□ ศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น

□ ห้องกิจกรรมอเนกประสงค์ สามารถรองรับคน
ได้ประมาณ ๒๐๐ คน

□ ห้องประชุมเล็กสามารถรองรับคนได้ประมาณ
๕๐ คน

การดำเนินการก่อสร้างอาคารเริ่มตั้งแต่วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๓๘ แล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๐

วัตถุประสงค์

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิม
พระเกียรติ เป็นสาขาหนึ่งของสำนักหอสมุด
แห่งชาติ สังกัดกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อ

๑. เป็นแหล่งให้บริการการศึกษา ค้นคว้า วิจัย
ของนักเรียน นักศึกษา และประชาชน ใน
ส่วนภูมิภาค
๒. เป็นศูนย์รวมสารนิเทศทุกสาขาวิชา
๓. เป็นศูนย์รวบรวมอนุรักษ์ และเผยแพร่มรดก
ทรัพย์สินทางปัญญาของชนในท้องถิ่น
๔. เป็นแหล่งเผยแพร่วิชาการด้านบรรณารักษ-
ศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์
๕. เป็นศูนย์ประสานงานของศูนย์สารนิเทศทาง
วิชาการแห่งชาติ โดยเป็นเครือข่ายของ
สำนักหอสมุดแห่งชาติส่วนกลาง

ภาระหน้าที่

๑. เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าและวิจัย ของนักวิจัย
ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ นักธุรกิจ
นักการเมือง ครู อาจารย์ ข้าราชการจาก
หน่วยงานต่างๆ พระภิกษุสงฆ์ รวมทั้งนิสิต

นักศึกษา นักเรียน และประชาชนที่ไม่การศึกษาหาความรู้โดยทั่วไป

๒. เป็นแหล่งรวบรวม ตำราฯ จัดหา มรดกภูมิปัญญาที่อยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์ (หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ เอกสารต่างๆ) โสตทัศนวัสดุ หนังสือตัวเขียน จารึก คัมภีร์โบราณ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ที่ผลิตในภูมิภาค (สำหรับการจัดหาสื่อสิ่งพิมพ์มีข้อกำหนดในพระราชบัญญัติการพิมพ์ที่ให้นักพิมพ์ส่งสิ่งพิมพ์ชื่อละฉบับ ให้สำนักหอสมุดแห่งชาติและตามมติคณะรัฐมนตรี ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ส่งสิ่งพิมพ์อย่างน้อย ชื่อละ ๒ ฉบับ ให้สำนักหอสมุดแห่งชาติ)

๓. อนุรักษ์และสงวนรักษาททรัพยากรปัญญาอันเป็นมรดกที่ล้ำค่าของชาติไว้ เพื่อประชาชนของชาติ ได้มาศึกษา ค้นคว้า วิจัยต่อไป

๔. ให้บริการการค้นคว้าข้อมูลราชกิจจานุเบกษา ได้ครบถ้วน ตั้งแต่ฉบับแรกจนถึงปัจจุบันโดยสามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากส่วนกลาง มายังภูมิภาคโดยระบบออนไลน์ หรือทางโทรสาร

๕. เป็นตัวแทนของสำนักหอสมุดแห่งชาติ ส่วนกลาง ทำหน้าที่เป็นศูนย์ ISBN และ ISSN ของภูมิภาค รวบรวมและเผยแพร่การใช้หมายเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ (International Standard Book Number-ISBN) และหมายเลขมาตรฐานสากลประจำวารสาร (International Standard Serials Number-ISSN) โดยประชาสัมพันธ์ให้สำนักพิมพ์ สถาบันการศึกษาต่างๆ และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในภูมิภาค ที่จัดพิมพ์หนังสือและวารสารได้ใช้หมายเลขมาตรฐานสากลเหล่านี้ (สำนักหอสมุดแห่งชาติ

ส่วนกลางเป็นศูนย์กลางการกำหนดหมายเลข ISBN และ ISSN ของประเทศไทย)

๖. เป็นแหล่งให้การศึกษาฝึกอบรมวิชาการ ด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ แก่บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด หรือเจ้าหน้าที่อื่นๆ ซึ่งปฏิบัติงานในห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศในภูมิภาค รวมทั้งนิสิต นักศึกษาภาควิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์จากสถาบันการศึกษาต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัย สถาบันราชภัฏในภูมิภาค และบรรณารักษ์จากต่างประเทศ

๗. เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำและแนวทางในการพัฒนาและจัดห้องสมุดระบบสากลให้แก่ห้องสมุดของสถาบันต่างๆ ในภูมิภาค เช่น ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดเฉพาะ ห้องสมุดของภาคเอกชน เป็นต้น รวมทั้งการช่วยจัดห้องสมุดในระบบสากลได้ด้วย

๘. เป็นเครือข่ายของระบบสารนิเทศทางวิชาการแห่งชาติในภูมิภาค โดยเป็นศูนย์เชื่อมโยงสารนิเทศจากส่วนกลาง มายังห้องสมุดประเภทต่างๆ ในภูมิภาค ซึ่งจะทำให้ระบบสารนิเทศทางวิชาการแห่งชาติมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และชาวสารนิเทศจะแพร่กระจายจากส่วนกลาง ไปยังประชาชนในส่วนภูมิภาคให้ได้รับความรู้ มีความทันสมัยเท่าเทียมกับประชาชนในส่วนกลาง ทำให้บุคลากรของประเทศมีคุณภาพสูงขึ้น

๙. เป็นตัวแทนหอสมุดแห่งชาติส่วนกลาง ทำหน้าที่เป็นศูนย์เชื่อมโยงในระบบการส่งเอกสารสิ่งพิมพ์ (Document Delivery System) ในระบบ

ศูนย์กลางแลกเปลี่ยนและยืมสิ่งพิมพ์ระดับชาติและระดับนานาชาติ (National Libraries and Documentation Center Southeast Asia Consortium) ที่เชื่อมโยงกับสถาบันบริการสารนิเทศในภูมิภาค

๑๐. เป็นศูนย์กำหนดรายละเอียดทางบรรณานุกรมแห่งชาติ (Cataloging in Publication-CIP)

แกสิ่งพิมพ์ที่จัดพิมพ์ในภูมิภาคในเขตที่รับผิดชอบ

๑๑. ทำหน้าที่เชื่อมโยงฐานข้อมูลระบบห้องสมุดอัตโนมัติของสำนักหอสมุดแห่งชาติส่วนกลางมาให้บริการผู้ใช้ในส่วนภูมิภาคด้วยระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์

๑๒. ให้บริการค้นข้อมูลวิชาต่างๆ จากฐานข้อมูลซีดีรอม ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ มัลติมีเดีย และค้นข้อมูลจากระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

เขตความรับผิดชอบ

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ มีเขตความรับผิดชอบในการให้บริการแก่ชุมชนในภูมิภาค ๙ จังหวัด ได้แก่ สุพรรณบุรี นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี ลพบุรี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี และชัยนาท

การจัดหา / จัดหมวดหมู่ทรัพยากร

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ ได้รับทรัพยากรสารนิเทศจากหอสมุดแห่งชาติส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นได้จากการจัดซื้อ การขอบริจาค หรือขอรับตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ และได้รับอภินันทนาการโดยนำทรัพยากรที่ได้รับมาจัดหมวดหมู่ตามระบบทศนิยมของดิวอี้ ตั้งแต่หมวด ๐๐๐ - ๙๐๐

ทรัพยากรสารนิเทศ

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ มีทรัพยากรสารนิเทศหลายรูปแบบแบ่งเป็น วัสดุตีพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ นิตยสาร กฤตภาค จุลสาร ราชกิจจานุเบกษา วัสดุไม่ตีพิมพ์ ได้แก่ โสตทัศนวัสดุ ประเภทวีดิทัศน์ แถบบันทึกเสียง วีซีดี รูปภาพ แผนที่ ซีดี - รอม และฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังมีทรัพยากรลักษณะพิเศษ คือ หนังสือตัวเขียน ประเภท คัมภีร์ ไบลานและสมุดไทย เป็นต้น

การให้บริการ

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ เริ่มเปิดให้บริการอย่างไม่เป็นทางการเมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๔๑ ในวันอังคาร - เสาร์ ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ปิดบริการในวันอาทิตย์ - จันทร์ และวันหยุดตามประกาศของทางราชการ โดยมีบริการต่างๆ ดังนี้

๑. บริการหนังสือ

แบ่งออกเป็นห้องบริการต่างๆ คือ ห้องบริการหนังสือ ๑ ให้บริการ

- หนังสือทั่วไปและรายงานการวิจัยทุกสาขาวิชา ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
- นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล
- บริการสืบค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ เช่น อินเทอร์เน็ต ซีดีรอม และฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์
- บริการถ่ายเอกสาร

ห้องบริการหนังสือ ๒ ให้บริการ

- เป็นศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น ประกอบด้วย หนังสือ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่นในเขตรับผิดชอบ ๙ จังหวัด
- หนังสือเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์
- ราชกิจจานุเบกษา
- วิทยานิพนธ์

ศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น ให้บริการ

- บริการหนังสือตัวเขียนประเภทสมุดไทย คัมภีร์โบราณ และหนังสือหายาก ที่มีอยู่ในท้องถิ่น

ห้องเด็กและเยาวชน ให้บริการ

- หนังสืออ่านประกอบและสื่อสร้างสรรค์ต่างๆ ได้แก่ หนังสือภาพ หนังสือเสียง เกมส์ แผ่นภาพ เป็นต้น เพื่อให้ความรู้ ความเพลิดเพลิน ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และปลูกฝังนิสัยรักการอ่านสำหรับเด็กและเยาวชน

๒. บริการหนังสือพิมพ์และวารสาร

ให้บริการห้องหนังสือพิมพ์และวารสาร ประกอบด้วย

- หนังสือพิมพ์ทั่วไป ทั้งฉบับปัจจุบันและล่วงเวลา
- หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ทั้งฉบับปัจจุบันและล่วงเวลา
- วารสาร นิตยสาร จุลสาร และกฤตภาค

๓. บริการโสตทัศนวัสดุ

ให้บริการห้องโสตทัศนวัสดุประกอบด้วย

- แถบบันทึกเสียง (เทปเสียง)
- แถบบันทึกภาพ (วีดิทัศน์) , (วีซีดี)
- รูปภาพ แผ่นที่ ฯลฯ

๔. บริการสืบค้นข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์

เพื่อให้บริการข้อมูลสารนิเทศที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ สะดวก และรวดเร็ว จึงได้ให้บริการสืบค้นข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นได้จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ซีดี - รอม และฐานข้อมูลที่ติดตั้งไว้ในห้องบริการต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งสิ้น ๑๑ ฐาน ได้แก่

ANCSP - โบราณวัตถุสถาน

BIBSP - หนังสือภาคกลาง

BIOSP - ประวัติบุคคลสำคัญ

BOKSP - ดัชนีค้นเรื่องจากหนังสือ

CULSP - วัฒนธรรมประเพณี

LOCSP - ข้อมูล ๗๖ จังหวัด

MNSSP - หนังสือภาษาโบราณ
และหนังสือหายาก

PNPSP - ดัชนีค้นเรื่องวารสาร / หนังสือพิมพ์

SOCSP - สังคมเศรษฐกิจ

TSISP - วิทยานิพนธ์ / ผลงานวิจัย

TURSP - สถานที่ท่องเที่ยวในภาคกลาง

ไปยังชุมชนต่าง ๆ กิจกรรมเชิงปฏิบัติด้านวิชาการ การบรรยายและสัมมนา เป็นต้น

๕. บริการกิจกรรมและนิทรรศการ

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ ได้จัดกิจกรรมตามโครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมทักษะความรู้จินตนาการ และกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติ ในรูปของนิทรรศการ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็ก และเยาวชนทั้งในหอสมุดฯ และกิจกรรมเคลื่อนที่

๖. บริการถ่ายเอกสาร

เพื่ออำนวยความสะดวกในการสำเนาเอกสารของผู้ใช้บริการ เนื่องจากหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ ไม่มีบริการยืมคืน

๗. บริการนำชม และแนะนำการใช้ห้องสมุด

เพื่ออำนวยความสะดวกในการสืบค้นของผู้ใช้บริการ และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ให้บริการ หรือชุมชนกับหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ จึงมีบริการนำชมและแนะนำการใช้ห้องสมุด รวมทั้งการให้ความร่วมมือกับหน่วยงาน และสถาบันการศึกษา

ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักเรียน
นักศึกษา และผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด

**๘. บริการขอหมายเลขมาตรฐานสากลประจำ
หนังสือ (ISBN) และหมายเลขมาตรฐาน
สากลประจำวารสาร (ISSN)**

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิม -
พระเกียรติ จะเป็นผู้ประสานงานในการขอรับ
หมายเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ และ
วารสารให้กับหน่วยงานหรือบุคคลที่ประสงค์
ขอรับ ซึ่งสำนักหอสมุดแห่งชาติส่วนกลางเป็น
หน่วยงานที่ทำหน้าที่ ในการกำหนดหมายเลข
ดังกล่าว

๙. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

เพื่อแนะนำและช่วยเหลือผู้ใช้บริการให้ได้รับ
ความสะดวกรวดเร็วในการศึกษา ค้นคว้าจาก
ทรัพยากรสารสนเทศที่มีในหอสมุดแห่งชาติจังหวัด
สุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ โดยการตอบคำถาม
โดยตรงและทางโทรศัพท์

คู่มือช่วยค้น

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิม -
พระเกียรติ ได้อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ
โดยการจัดทำคู่มือช่วยค้นต่างๆ ดังนี้

๑. บัตรรายการ ได้แก่ บัตรผู้แต่ง บัตรหัวเรื่อง
และบัตรชื่อเรื่อง
๒. บัตรบรรณานี้ค้นเรื่องของวารสาร หนังสือพิมพ์
กฤตภาค และจุลสาร
๓. สารบัญค้นเรื่อง
๔. แฟ้มข้อมูลเฉพาะเรื่อง
๕. คู่มือสืบค้นข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์

สถานที่ตั้ง

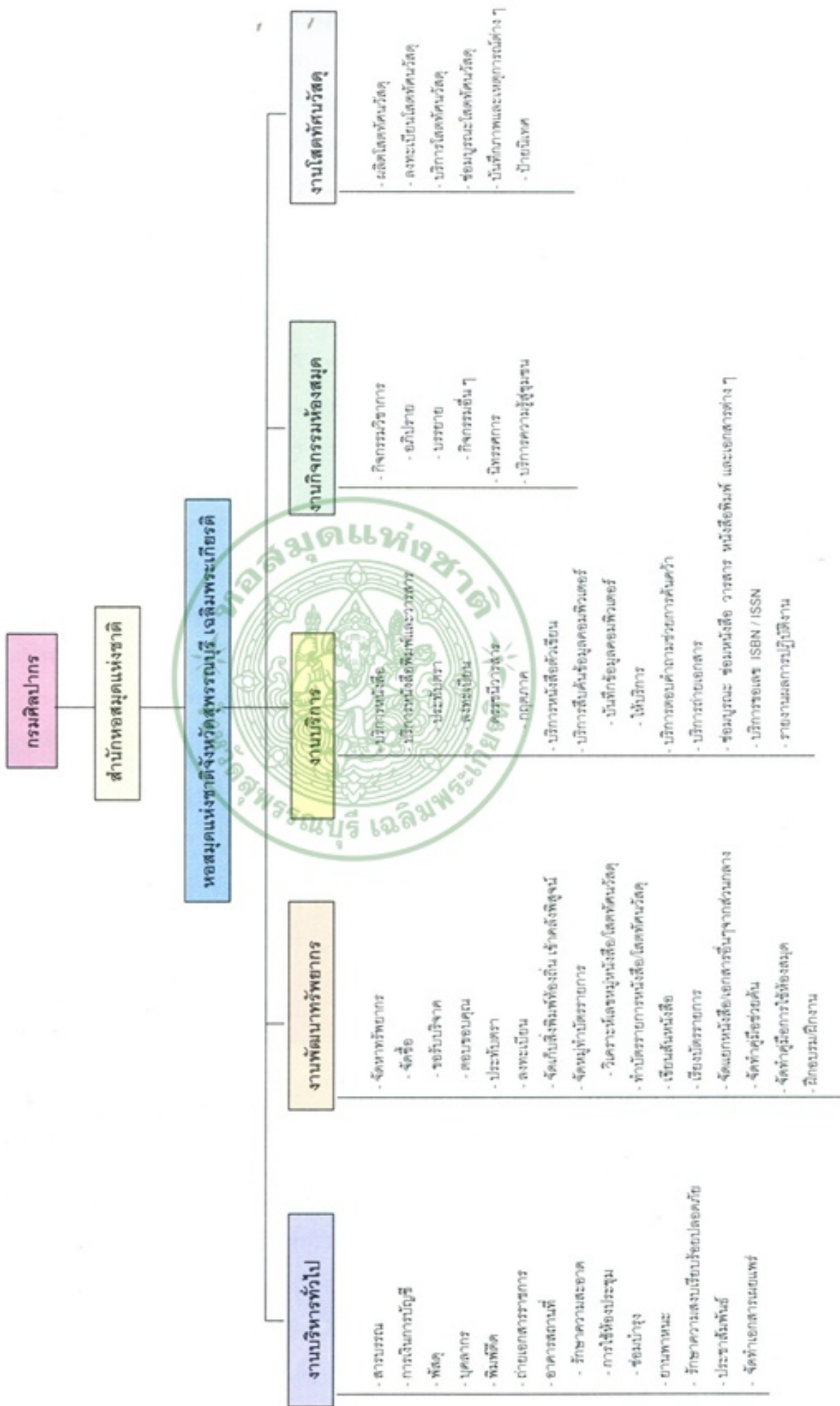
หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิม -
พระเกียรติ ตั้งอยู่เลขที่ ๑๘๗ หมู่ ๑ ถนน
สุพรรณบุรี - ชัยนาท ตำบลสนามชัย อำเภอ
เมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ๗๒๐๐๐

โทรศัพท์ ๐-๓๕๕๓-๕๓๔๓,

๐-๓๕๕๓-๕๒๔๔

โทรสาร ต่อ ๒๕

โครงสร้างภายในส่วนราชการหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ

โบราณคดีและประวัติศาสตร์เมืองสุพรรณบุรี

เชมชาติ เทพไชย

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์

เมืองสุพรรณบุรีมีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เป็น ๓ ยุคสมัยด้วยกัน คือ

๑. สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ยุคหินใหม่ (Neolithic) และยุคโลหะ (Bronze Age and Iron Age) มีอายุตั้งแต่ ๓,๘๐๐ ปี - ๑,๘๐๐ ปีมาแล้ว

๒. สมัยกึ่งประวัติศาสตร์ มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ ๘ - ๑๑

๓. สมัยประวัติศาสตร์ มีอายุตั้งแต่ตอนปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๑ - ๒๕ โดยยุคนี้ได้แบ่งเป็นสมัยที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

๓.๑ สมัยทวารวดี ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๑ - ๑๖

๓.๒ สมัยสุพรรณภูมิและสมัยสุโขทัย ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๗ - ๑๘

๓.๓ สมัยอยุธยาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๕

ภาพถ่ายทางอากาศเมืองโบราณสุพรรณบุรี

โบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ (Prehistory)

การศึกษาค้นคว้าด้านโบราณคดีของเมืองสุพรรณบุรีนั้น พบหลักฐานว่ามีมนุษย์อาศัยอยู่ตั้งแต่ยุคหินใหม่ (Neolithic Period) เป็นยุคที่มีการพัฒนาต่อเนื่องมาจากยุคหินกลาง (Mesolithic) โดยพบหลักฐานทางด้านโบราณคดีในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ทางด้านตะวันตกของจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีเทือกเขาตะนาวศรีเป็นแนวทอดยาวเชื่อมโยงต่อกัน

๑. ยุคหินใหม่ (Neolithic)

ยุคหินใหม่นี้ มนุษย์ได้พัฒนาการจากเป็นผู้แสวงหาอาหาร (Food Gathering) มาเป็นผู้ผลิตอาหาร (Food Producing) มีกำหนดอายุไว้ราว ๓,๐๐๐ ปีมาแล้ว

จากการศึกษาของศาสตราจารย์ชิน อยู่ดี ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ของประเทศไทยได้สรุปว่ามนุษย์ยุคหินใหม่ รู้จักการทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์ ทอผ้า และทำเครื่องปั้นดินเผาได้ดี ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำในบริเวณที่น้ำท่วมไม่ถึง พบสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ของคนยุคหินใหม่ที่ทำขึ้น

จากการสำรวจและขุดค้นในจังหวัดสุพรรณบุรีพบขวานหินขัดรูปแบบต่างๆมากมาย การกำหนดอายุจึงใช้การศึกษาเปรียบเทียบกับขวานหินขัดที่พบจากอำเภอเมือง และอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ได้กำหนดอายุและรูปแบบของขวานหินเป็นชนิดมีปาก ชนิดรูปสี่เหลี่ยมคางหมู รูปวงรีหรือสามเหลี่ยมปลายมน อยู่ในราว ๑,๗๐๐ - ๑,๓๐๐ BC หรือประมาณ ๑,๘๔๓ - ๒,๒๔๓ ปีมาแล้ว ทั้งนี้ได้นำตัวอย่างถ่านที่ได้จากการขุดค้นจากแหล่งนายบาง ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ไปหาค่าอายุโดยวิธีคาร์บอน ๑๔ ได้กำหนดอายุขวานหินขัดแบบต่าง ๆ ที่พบในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อำเภออู่ทองไว้ว่า มีอายุประมาณ ๓,๐๐๐ ปีมาแล้ว

ขวานหินขัดแบบต่าง ๆ ยุคหินใหม่
พบที่อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

๒. ยุคโลหะและยุคเหล็ก (Bronze Age and Iron Age)

ตามหลักสากลของยุคโลหะแบ่งออกเป็น ๒ ยุค คือ ยุคสำริดและยุคเหล็ก ในบริเวณดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น มักขุดค้นพบเครื่องมือสำริดกับเครื่องมือเหล็กปะปนกัน จึงนิยมเรียกว่า ยุคโลหะ มนุษย์ในยุคนี้อาศัยเป็นกลุ่มที่ได้

พัฒนาการการดำรงชีวิตและเรียนรู้การใช้เทคโนโลยี โดยการนำแร่ธาตุจากภูเขาหรือตามพื้นดินมาหลอม และถลุงให้เป็นเครื่องมือเครื่องใช้และอาวุธต่าง ๆ ได้

มนุษย์ยุคสำริดรู้จักใช้ม้าเป็นพาหนะ มีการใช้เกวียน มีการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า รู้จักการใช้เงินตรา มีความชำนาญในการเดินเรือ รู้จักนำวัตถุดิบจากธรรมชาติมาหลอมโลหะผลิตเป็นลูกปัดหิน ลูกปัดแก้ว ประดิษฐ์เครื่องประดับด้วยทองคำ อู่ทองมีการตั้งชุมชนที่ใหญ่และมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น จนกลายเป็นเมืองใหญ่ที่สุด เมืองสุพรรณบุรีพบหลักฐานโบราณคดีที่จัดอยู่ในยุคสำริด ได้แก่ ขวานสำริด ฆมวกสำริด ใบหอกสำริด กำไลสำริด ลูกกระพรวนสำริด และต่างหู เป็นต้น

๓. โบราณคดีกึ่งประวัติศาสตร์ (Protohistory)

เมืองสุพรรณบุรี เมื่อเข้าสู่ยุคกึ่งประวัติศาสตร์นั้น นับได้ว่าเป็นช่วงที่มีการพัฒนาการของชุมชนอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย กระแสแห่งความเป็นปึกแผ่นของบ้านเมืองและความมั่งคั่งไปด้วยทรัพยากร ย่อมส่งผลให้พ่อค้าวานิชผู้สืบทอดเผยแพร่ศาสนา และนักเดินเรือแสวงโชคทั้งหลายเดินทางมาติดต่อดินแดนนี้อย่างมากมาย

ในช่วงยุคกึ่งประวัติศาสตร์นี้ มีการกล่าวถึงดินแดนสุวรรณภูมิ (Suvannabhumi) ว่าเกิดขึ้นท่ามกลางกลุ่มชนที่มีความเชื่อทางฮินดูและพุทธศาสนาที่มีรากเหง้ามาจากประเทศอินเดีย มีการใช้ภาษาสันสกฤต เป็นภาษาคำศักดิ์สิทธิ์ เป็นดินแดนที่บรรดาพ่อค้า นักบวช และผู้ชำนาญด้านอักษรศาสตร์เดินทางมาแสวงโชค การเดินเรือมายังสุวรรณภูมิของชาวต่างชาตินั้นจะเป็นช่วง

ฤดูกาลที่ต้องอาศัยลมมรสุมเข้ามาช่วย /เมื่อมาถึงดินแดนแห่งนี้ จึงมาทำการค้าลูกปัด (Beads) เครื่องรางของขลัง (Magic amulets) ทองคำ ดีบุก งาช้าง การบูร ยาสมุนไพร และนอแรด เป็นต้น

จากหลักฐานทางด้านโบราณคดีและเอกสาร ได้ระบุชัดเจนว่า การที่วัฒนธรรมอินเดียเข้ามาเผยแพร่ยังดินแดนต่าง ๆ แถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น ประชาชนในยุคช่วงกึ่งประวัติศาสตร์ก็มีการจัดระบบทางเศรษฐกิจสังคม มาแต่ครั้งโบราณ อย่างไรก็ตามการเผยแพร่ความเชื่อในศาสนาพราหมณ์ หรือพุทธศาสนามักมาในรูปแบบอักษรศาสตร์ ด้านกาศาสตร์ กวี หรือพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะเผยแพร่เข้ามายังกษัตริย์ผู้ปกครองก่อนแล้วจึงค่อยขยายไปสู่ประชาชนทั่วไป คลื่นวัฒนธรรมของอินเดีย ได้แพร่เข้ามายังดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยุคกึ่งประวัติศาสตร์เป็นต้นมา ซึ่ง ดร.ควอริช เวลล์ (Dr. Quaritch Wales) ได้เสนอไว้ในหนังสือ The Making of Greater India ไว้ ๓ ประการ ดังนี้

๑. สมัยอมราวตี (Amaravati) ในช่วง

ค.ศ. ๒๐๐ - ๓๐๐ หรือ พ.ศ. ๗๔๓ - ๘๔๓

๒. สมัยคุปตะ (Gupta) ในช่วง ค.ศ.

๔๐๐ - ๖๐๐ หรือ พ.ศ. ๙๔๓ - ๑๑๔๓

จากหลักฐานการขุดค้นชั้นดินทางด้านโบราณคดีที่บ้านท่าม่วง ปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ใกล้บริเวณเมืองอู่ทองของ ดร.ควอริช เวลล์ ได้สรุปว่า บริเวณนี้เป็นที่เกิดและที่ตั้งอาณาจักรฟูนัน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่พัฒนาการมาจากยุคหินใหม่ตอนปลาย และยุคโลหะตอนต้น ผสมผสานกับ

อารยธรรมอินเดีย กษัตริย์ของฟูนันพยายามครอบครองประเทศใกล้เคียง ในราวพุทธศตวรรษที่ ๙ และพยายามยึดครองจีนหลิน (Chin-lin)

ขณะเดียวกันก่อนที่มีการขยายอาณาเขตของอาณาจักรฟูนันมายังบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำภาคกลาง สมัยก่อนทวารวดีในบริเวณแม่น้ำจะเข้าสู่สามพันและแม่น้ำสุพรรณบุรี ดินแดนนี้เป็นที่ตั้งของชุมชนวัฒนธรรมยุคโลหะ ต่อมาได้พัฒนาการขึ้นเป็นลำดับ มีการติดต่อสัมพันธ์ทางพุทธศาสนากับประเทศอินเดีย และมีการค้ากันขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบหลักฐานของลูกปัดมีเส้นลูกคลื่น ๓ เส้นจากการขุดค้นทางด้านโบราณคดีระหว่างแหล่งท่าม่วง ตำบลอู่ทอง อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี กับเมืองออกแอว (Oc-Eo) ตอนใต้ของประเทศเวียดนาม แล้วระบุชัดเจนว่ามีลักษณะเหมือนกับเรื่องราวของอาณาจักรฟูนัน

ความเชื่อในเรื่องที่ตั้งของอาณาจักรฟูนัน อาจอยู่ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยานั้น ศาสตราจารย์ ช็อง บัวเชลเยร์ได้มีการนำเสนอว่า จดหมายเหตุจีนกล่าวถึงในพุทธศตวรรษที่ ๘ ว่า พระเจ้าพินม้น มหาราชแห่งอาณาจักรฟูนัน ได้ทรงปราบปรามอาณาจักรต่าง ๆ ลงมากกว่า ๑๐ แห่ง ในจำนวนนี้ควรเป็นดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา

การปราบปรามนี้ได้จากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันตก จากหลักฐานที่ค้นพบ ทำให้ศาสตราจารย์ช็อง บัวเชลเยร์ ตั้งข้อสังเกตว่าการปราบปรามนี้แผ่ขยายจากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออกได้หรือไม่ ในขณะที่เดียวกันที่อาณาจักรฟูนันได้ล่มสลาย เพราะถูกอาณาจักรเจนละเข้าโจมตีในระหว่าง พ.ศ. ๑๑๐๐ - ๑๑๕๐ นั้น ราชธานีอาณาจักรฟูนัน คงย้ายไปตั้งอยู่ในแถบลุ่มแม่น้ำโขง

โบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์ (History)

อาณาจักรทวารวดี

คำว่า "ทวารวดี" เป็นภาษาสันสกฤต แปลว่า "ประกอบด้วยประตู" มักใช้หมายถึง "เมืองเก่า" และชื่อนี้ได้ถูกหยิบยกมาตั้งเป็นชื่อของรัฐแรกบนผืนแผ่นดินสยามประเทศโบราณ

การรู้จักชื่อของทวารวดี จากหลักฐานทางโบราณคดีนั้น เนื่องจากการพบจารึกศรีทวารวดีที่ปรากฏในเหรียญเงิน พบอยู่ในเขตอำเภออุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี เป็นต้น

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๔๐ จากการขุดค้นทางวิชาการของกรมศิลปากร โดยสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๒ สุพรรณบุรี ได้พบภาชนะดินเผาบรรจุเหรียญเงินสมัยทวารวดี จำนวน ๙ เหรียญ มีเหรียญเงิน ๓ เหรียญ ที่ปรากฏจารึกอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต จำนวน ๒ บรรทัด นางสาวก่องแก้ว วีระประจักษ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านภาษาโบราณ กรมศิลปากร อ่านได้ความว่า ศรีทวารวดี คุรวณฺญ แปลว่า การบุญของพระเจ้าศรี-

ทวารวดีและได้กำหนดอายุไว้ว่ามีอายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒

การรู้จักชื่อ "ทวารวดี" นั้น เริ่มต้นจากการแปลจดหมายเหตุการเดินทางของพระภิกษุชาวจีนชื่อ เหียนจั้ง (Hiuan Tsang) หรือพระถังซำจั๋ง ได้เดินทางโดยทางบกจากจีนไปยังอินเดีย ในระหว่าง พ.ศ. ๑๑๗๒ - ๑๑๘๘ เป็นเวลาถึง ๑๗ ปี เพื่อศึกษาพระธรรมในพระพุทธศาสนาเส้นทางที่เดินผ่านและแวะ ได้แก่ อาณาจักรสามาตาตา (Samatata) ปัจจุบันอยู่ในแคว้นเบงกอล และที่สำคัญได้เขียนบรรยายถึง

อาณาจักรต่าง ๆ ที่อยู่ทางทิศตะวันออกของอินเดียหลายแห่ง โดยเฉพาะการกล่าวถึงอาณาจักรทวารวดีด้วย

หลักฐานทางด้านโบราณคดีที่เกี่ยวข้องกับทวารวดี

จารึก เป็นหลักฐานสำคัญในการพิสูจน์ชื่อของอาณาจักรทวารวดีอย่างชัดเจน

๑. จารึกปรากฏบนเหรียญเงินทวารวดี ได้จากการขุดค้นทางด้านโบราณคดีโดยพบในภาชนะดินเผาบรรจุเหรียญเงินสมัยทวารวดี จำนวน ๙ เหรียญ ในจำนวนนั้นมีเหรียญ ๓ เหรียญที่ปรากฏจารึกอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต จำนวน ๒ บรรทัด เป็นอักษรปัลลวะภาษาสันสกฤต อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒ ความว่า

บรรทัดที่ ๑ ศรีทวารวดี

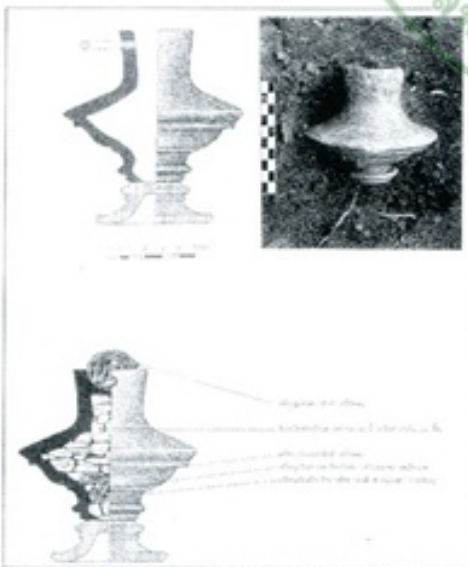
บรรทัดที่ ๒ คุรวณฺญ

แปลว่า การบุญแห่งพระเจ้าศรีทวารวดี

อีกด้านหนึ่งเป็นลายนูนตัวรูปแม่โค และลูกโคคู่หนึ่ง ยืนหันหัวไปทางด้านข้างของเหรียญและคนละทาง ลูกโคกำลังดูดนมแม่โคอยู่ การวางรูปโคในเหรียญเงินนี้ เมื่อหันด้านที่มีจารึกขึ้น วางตัวอักษรในอยู่ปกติ แล้วพลิกเหรียญจากซ้ายไปขวา จะพบว่าส่วนหัวแม่โคหันสู่เบื้องบนในทิศทางเดียวกันกับตัวอักษรจารึก

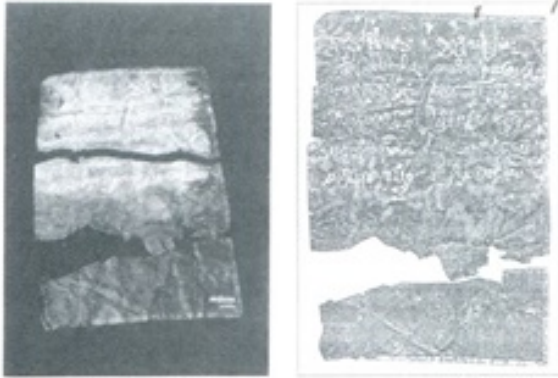
เหรียญเงินขนาดเล็กสมัยทวารวดี จำนวน ๓ เหรียญ
หน้าหนึ่งของเหรียญมีลายนูนตัวรูปแม่โค และลูกโคคู่
หนึ่ง อีกหน้าหนึ่งมีจารึกอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต
อายุราวพุทธศตวรรษ ที่ ๑๒

ภาชนะดินเผาทรงคนโทขนาดเล็ก บรรจุเหรียญ
สมัยทวารวดี ๙ เหรียญ และก้อนเงินขนาดต่าง ๆ
๓๔ ก้อน พบในการขุดค้นศึกษาโบราณสถาน
บริเวณคอกช้างดิน อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

๒. จารึกบนแผ่นทองแดง พบบริเวณเมืองอุทุมพร
เก่า เป็นลักษณะเป็นแผ่นทองแดง รูปสี่เหลี่ยม
ผืนผ้า ขนาดกว้าง ๒๘ เซนติเมตร ยาว ๔๒
เซนติเมตร จารึกมีจำนวน ๑ ด้าน มี ๖ บรรทัด
ตัวอักษรเป็นสมัยหลังปัลลวะ ภาษาสันสกฤต มี
อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๓ - ๑๔ ในจารึกหลักนี้
ได้กล่าวถึงพระเจ้าหรรษวรมันทรงประกอบพิธี
กรรมทำความเคารพแด่พระศิวลึงค์ ซึ่งความคิด
เห็นเกี่ยวกับจารึกสำคัญแผ่นนี้มีอยู่ ๒ แนวทาง
คือ ศาสตราจารย์เชเดส ให้เห็นว่าพระนาม
ของกษัตริย์ที่กล่าวถึงนั้น เป็นพระนามของ
กษัตริย์เจนละ สันนิษฐานว่าแผ่นทองแดงนี้นำมา
จากประเทศกัมพูชาและเป็นจารึกที่ใช้ตัวอักษร
ขอมโบราณ มีอายุอยู่ในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่
๑๒ ส่วนชื่อ อมรตเกษตร ซึ่งน่าจะเป็นนาม
ของศิวลึงค์ที่มีชื่อเสียงที่สุดองค์หนึ่งของประเทศ
กัมพูชา ในช่วงสมัยก่อนเมื่อพระนครหรือก่อน
กลางพุทธศตวรรษที่ ๑๕

ศาสตราจารย์ช็อง บัวเชลเยร์ ได้เสนอว่า
พระนามของพระเจ้าหรรษวรมันที่ปรากฏบน
จารึกแผ่นทองแดงเป็นพระนามของกษัตริย์ที่ครอง
เมืองอุทุมพร ซึ่งเป็นคนละองค์กับกษัตริย์แห่ง
อาณาจักรเจนละ แต่มีชื่อพ้องกัน ดร.ควอริช
เวลล์ กล่าวว่า พระเจ้าหรรษวรมันเป็นนาม
ของกษัตริย์ที่ครองเมืองอุทุมพร ซึ่งมีการนับถือ
ศาสนาพราหมณ์ลัทธิไศวนิกาย แต่น่าจะมีการ
สร้างเทวสถานถวายพระอิศวรด้วย

จารึกบนแผ่นทองแดง พบในเมืองโบราณอุทอง
เป็นอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต อายุราวพุทธ
ศตวรรษที่ ๑๓ - ๑๔

๓. จารึกนโม วุทธาย จารึกบนแผ่นอิฐพบที่เนิน
โบราณสถาน นอกเมืองโบราณอุทอง เมื่อเดือน
มีนาคม ๒๕๔๐ เป็นอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต
อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒ ซึ่งได้จำลองอักษร
อ่าน และแปลข้อความจารึกไว้ดังต่อไปนี้

คำจารึก นโม วุทธายะ

คำแปล ขอน้อมเคารพต่อพระพุทธ

๔. จารึก เย ธมฺมาฯ บนแผ่นอิฐ พบที่บ้าน
ท่าม่วง ตำบลจระเข้ม่ามพัน อำเภออุทอง จังหวัด
สุพรรณบุรี

คำจารึก

เย ธมฺมา เหตุปภวา

เยลี เหตุ ตถาคต โอห

เตส ญจ โย นิโรธจ

เอว วาที มหาสมณตึฯ

คำแปล

ธรรมทั้งหลายเหล่าใด มีเหตุเป็นแดนเกิด
ก่อน พระตถาคตเจ้าตรัสเหตุของธรรมเหล่าใด
และความดับใดแห่งธรรมทั้งหลายเหล่านั้น

พระตถาคตเจ้าตรัสซึ่งเหตุแห่งธรรมทั้งหลายเหล่า
นั้นและความดับนั้น พระมหาสมณะเจ้ามีลัทธิ
อย่างนี้ ดังนี้

๕. จารึกบนพระพิมพ์ดินเผา พบจากการขุด
แต่งโบราณสถานหมายเลข ๑๑ ตั้งอยู่บริเวณเชิง
เขาทำเทียม ทางด้านทิศตะวันตกของเมืองโบราณ
อุทอง ปรากฏคำจารึกเป็นอักษรปัลลวะ ภาษา
สันสกฤตอยู่ทางด้านหลังของพระพิมพ์ดินเผา ที่
ทำเป็นรูปพระภิกษุปางสมาธิ อ่านว่า สาริปุตตโต
และเมตเตยโก ซึ่งเป็นชื่อของพระอัครสาวกของ
พระโคตมมะ แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพุทธ-
ศาสนา นิกายสรวาสวาทิน หรือสาวกยาน จาก
การศึกษาวิเคราะห์จารึกนั้น อาจกำหนดอายุได้
ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๓

๖. จารึกบนเหรียญทองแดง จากการขุดค้น
โบราณสถานคอกช้างดินหมายเลข ๑๒ นอกเมือง
อุทองไปทางทิศตะวันตก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖
ได้พบเหรียญทองแดง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๙
มิลลิเมตร มีจารึกบนเหรียญเป็นภาษาอาหรับ มี
ลักษณะเหมือนกับเหรียญอาหรับ ที่ทำขึ้นใน
ราชวงศ์อาหรับ (The Abbasid Caliphate) พ.ศ.
๑๒๙๓ - ๑๔๐๑ เป็นสมัยของอัลมะหะดี (Al -
Mahdi) มีอายุราว ปี พ.ศ. ๑๓๑๔ - ๑๓๒๔

จารึกบนเหรียญทองแดงภาษาอาหรับ

๗. เหรียญเงินประทับตราสังข์ศรีวัดสะ มี
จำนวน ๔ เหรียญ

เหรียญเงินสมัยทวารวดี

๗.๑ เหรียญเงินตราอาทิตย์อุทัยศรีวัดสะ
จำนวน ๑ เหรียญ

๗.๒ เหรียญเงินตราสังข์ปุณณกลศ
(หม้อน้ำ) จำนวน ๑ เหรียญ

๗.๓ เหรียญเงินเสี้ยว จำนวน ๒ ชิ้น

๗.๔ ก้อนเงินตัดเป็นท่อน มีขนาดและ
น้ำหนักต่าง ๆ กัน ตั้งแต่ ๑๐ - ๒๐ กรัม จำนวน
๓๘ ชิ้น น้ำหนักรวม ๒๓๓.๘๕ กรัม ก้อนเงิน
ลักษณะเดียวกันนี้ ได้พบอีก ๘ ชิ้น ใกล้กับ
บริเวณที่พบภาชนะดินเผาบรรจุเหรียญเงิน
ดังกล่าว

ภาชนะดินเผา จากการขุดค้นบริเวณ
คอกข้างดินเช่นกัน พบในชั้นดินที่ ๒ ซึ่งเป็นชั้น
ดินที่อยู่อาศัยของมนุษย์ต่อเนื่องมาอย่างยาวนาน
หนาเฉลี่ย ๖๐ เซนติเมตร พบภาชนะดินเผา
กระสุนดินเผา ตุ๊กตาดินเผา เครื่องถ้วยจีน ชิ้น
ส่วนเตาดินเผา ก้อนหินถูกไฟเผา ดินเผาไฟ และ
ถ่านปะปนอยู่ในดินจำนวนมาก โดยชิ้นถ่านและ
ขี้เถ้าแทรกอยู่ในชั้นดินนี้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. กุณฑี (Kendi) หรือภาชนะมีพวยพบ
กระจายอยู่ในชั้นดินอยู่เป็นจำนวนมาก มีสองรูป

แบบ คือ แบบปากผายและปากแคบสูง ปากขุด
ส่วนใหญ่เป็นภาชนะเนื้อละเอียด มีสีส้มหรือสีแดง
ทาด้วยน้ำดินแดง และขัดมันผิวด้านนอก บางใบ
มีการทาสีขาวรองให้ลวดลาย

๒. หม้อมีสัน (Carinated post) เป็นรูปแบบ
ภาชนะที่พบมากที่สุดในการขุดค้นที่บริเวณคอก
ข้างดิน

๓. เครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์ถัง (T'ang
Dynasty) จากการขุดค้นบริเวณคอกข้างดินเมื่อ
พ.ศ. ๒๕๔๐ การพบเครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์
ถังที่เมืองอุททอง ซึ่งสามารถกำหนดอายุได้ในราว
พุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๓ นั้น (ราชวงศ์ถัง มี
อำนาจอยู่ระหว่าง พ.ศ. ๑๑๖๑ - ๑๔๕๒) แสดง
ให้เห็นว่าเมืองอุททองในอดีตนั้น ได้ทำการค้าขาย
ทางทะเลกับจีนในสมัยทวารวดี ขณะเดียวกันก็
ติดต่อกับประเทศอินเดีย ที่ได้นำความเชื่อทาง
ศาสนาพุทธและฮินดูเข้ามาอีกด้วย

นอกจากนี้ ยังพบหลักฐานโบราณวัตถุ
สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

๑. กุฑู มีการพบหลักฐานกุฑู หรือช่องประตูป
เกือกม้าในเมืองอุททอง เป็นภาพสลักปูนดำ ภายใน
มีหน้าบุคคลมองออกมาด้านนอก บุคคลมีหน้า
ค่อนข้างกลม ล้วน มีลักษณะของคนพื้นเมือง ทำ
ทรงผมมัดเชื่อมต่อกันเป็นรูปวงโค้งตามรูปศีรษะ
สวมต่างหู เป็นห่วงกลม ขนาดค่อนข้างใหญ่
ส่วนโดยรอบมีลวดลายพันธุ์พฤกษาขึ้นจากฐาน
กุฑูทั้งสองด้าน ลักษณะเช่นนี้เป็นศิลปะอินเดีย
แบบคุปตะซึ่งมีวิวัฒนาการจากกุฑูในศิลปะของ
อินเดียโบราณ น่าจะมีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษ
ที่ ๑๒-๑๓

กูฑูหรือประติรูปเกือกม้าพบในเมืองโบราณอุทุมทอง

๒. ศิระษะบุคคลต่างชาติ ทำด้วยดินเผา มีลักษณะนูนสูงหันด้านข้าง พบที่เจดีย์หมายเลข ๕ เมืองอุทุมทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีลักษณะการสวมหมวกทรงกรวยแหลม เป็นลักษณะของชาวอาหรับ หรือชาวตะวันออกกลาง ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับประติมากรรม พบที่อำเภอคูบัว จังหวัดราชบุรี สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นรูปทรงของพ่อค้าชาวตะวันออกกลางที่มาติดต่อค้าขาย กับดินแดนแถบนี้ ในช่วงราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๓

ศิระษะบุคคลต่างชาติ
ทำด้วยดินเผา มีอายุ
ราวพุทธศตวรรษที่

๑๒ - ๑๓

๓. เอกามุขลึงค์ ได้มีการขุดพบโดยบังเอิญทางด้านตะวันตกของเมืองโบราณอุทุมทอง ประติมากรรมชิ้นนี้ทำด้วยหินปูนมีขนาดสูง ๗๓ เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒๐ เซนติเมตร มีลักษณะทำเป็นพระพักตร์ที่มีทรงผมเป็นชมวดสูงขึ้นไป ๓ ชั้น มีกมล (ตุ้มหู) ยาวที่พระกรรณทั้งสองข้าง ส่วนด้านล่างต่อจากพระศอพระอุระทำเป็นแท่งกลม มีลักษณะคล้ายกับเอกามุขลึงค์พบที่เมืองโกสุมพิสัย รัฐอุดรประเทศ ปัจจุบันแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกัลกัตตา ประเทศอินเดีย มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ ๕ (C. ๕ th Century A.D.) ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๐ สันนิษฐานว่าเอกามุขลึงค์องค์นี้น่าจะมีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๓

เอกามุขลึงค์ทำด้วยหินปูน

สุพรรณบุรีในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๗ - ๑๘

หลังจากที่อาณาจักรทวารวดีได้ล่มสลายไปในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๖ แล้ว เขมรที่มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองพระนครหลวง (Ankor Thom) ได้ขยายอำนาจการปกครองแพร่ผ่านมาทางตะวันตก หรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เข้ามายังที่ราบลุ่มแม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำเจ้าพระยา

การพบจารึกปราสาทพระขรรค์ที่เมืองพระนครหลวง โดยนายแกลซ เมื่อปีพ.ศ. ๒๔๘๒ ทำให้การมองเมืองสุพรรณบุรีในขณะนี้ชัดเจนยิ่งขึ้น

จารึก มีลักษณะเป็นแท่งสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีลวดลายดอกบัวสลักอย่างคร่าว ๆ อยู่บนยอด มีขนาดสูง ๑.๘๕ เมตร กว้างด้านละ ๕๕ เซนติเมตร จารึกข้อความอยู่ด้านละ ๗๒ บรรทัด ใช้ตัวอักษรรูปสี่เหลี่ยม ซึ่งเป็นตัวอักษรสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ โดยโปรดให้จารึก เมื่อ พ.ศ. ๑๗๒๔ เป็นภาษาสันสกฤต มีทั้งสิ้น ๑๗๙ บท โดยเฉพาะในบทที่ ๑๑๙ - ๑๒๑ ได้กล่าวว่า "...พระราชา (พระเจ้าชัยวรมันที่ ๗) โปรดให้เจ้าหลักพระชัยพุทธมหานาถ นำไปประดิษฐานไว้ในปราสาท ในบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ ลโวทยะปุระ (ละโว้หรือลพบุรี) สุวรรณปุระ (สุพรรณภูมิหรือสุพรรณบุรี) สัมพุกปัฏฐนะ (ไม่ทราบแน่นอน) ชยราชบุรี (ราชบุรี) ศรีชัยสิงหบุรี (ปราสาทเมืองสิงห์ จังหวัดกาญจนบุรี) ศรีชัยวัชรบุรี (เพชรบุรี) ศรีชัยทิบุรี (ศรีวิชัย นครปฐม)

ในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้พบแหล่งโบราณคดีเขมรศิลปะแบบบายนที่สำคัญ คือ เนินทางพระตำบลด่านสระ อำเภอสามชูก ซึ่งตั้งอยู่

กลางที่ราบลุ่มระหว่างแม่น้ำท่าคอยทางทิศตะวันตกกับแม่น้ำสุพรรณบุรีทางทิศตะวันออก ก่อนที่หน่วยศิลปากรที่ ๒ กรมศิลปากร จะดำเนินการขุดแต่งในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ นั้น โบราณสถานแห่งนี้ได้ถูกขุดทำลายจนเหลือเพียงเนินดินรูปสี่เหลี่ยม ขนาดกว้างยาว ๕๐ เมตร สูงประมาณ ๒ เมตร การขุดค้นครั้งนั้นพบโบราณวัตถุที่สามารถกำหนดอายุทางประวัติศาสตร์ศิลปะตามคติความเชื่อทางศาสนาและอิทธิพลของเขมรต่อดินแดนแถบนี้ได้

สำหรับประติมากรรมสำคัญที่ค้นพบที่เนินทางพระ ซึ่งเป็นแหล่งโบราณคดีเขมรแบบบายนในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ พระโพธิสัตว์โลเกศวร สลักจากหินทราย เศียรทวารบาล ทำด้วยศิลาทรายสีเทา พระพุทธรูปนาคปรก ประติมากรรม รูปบุคคล รูปสัตว์หล่อด้วยสำริด และพระร่วงรางปืน

การพบโบราณวัตถุปูนปั้นอีกหลายชิ้นที่เนินทางพระ ที่เป็นศิลปะขอมหรือเขมรแบบบายน ทำให้ทราบว่าศาสนสถานแห่งนี้คงเป็นปราสาทในพุทธศาสนาลัทธิมหายาน ที่ได้รับอิทธิพลจากประเทศกัมพูชา ตั้งแต่สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ (พ.ศ. ๑๗๒๔ - ๑๗๖๓) ลงมาเป็นศาสนสถานสมัยที่พบในเขตเมืองโบราณที่บ้านไร่ด อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี เมืองโกสินารายณ์ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ปราสาทเนินพระ สันนิษฐานว่ากษัตริย์ในเขตดินแดนสุพรรณภูมิ ซึ่งรับนับถือพระพุทธศาสนาสถานมหายานแบบกัมพูชา ทรงสร้างขึ้นโดยการนำศิลปกรรมของบ้านเมืองที่เคยยิ่งใหญ่

และรู้เรื่องมาก่อนเป็นแบบอย่างนั้น มิได้แสดงถึงการครอบงำของอำนาจทางการเมืองแต่อย่างใด

พระพุทธรูปประทับนั่งขัดสมาธิราบ ทำด้วยปูนปั้น พบที่เนินทางพระ อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

สุพรรณบุรีในยุคสุโขทัยและอยุธยาตอนต้น

ปรากฏหลักฐานสำคัญในศิลาจารึกหลักที่ ๑ ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช (ด้านที่ ๔ บรรทัดที่ ๒๐ - ๒๑) ได้กล่าวถึงเมืองสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นชื่อเมืองโบราณตอนหนึ่งว่า

"...พ่อขุนรามคำแหงนั้น หาเป็นท้าวพระยาหาเป็นครูอาจารย์...หากคนรู้จักเสมอมิได้อาจปราบฝูงช้างเล็ก มีเมืองกว้างช้างหลาย ปราบเบื่องตะวันตก (เบ็(อ)ง ห้วนอนรอดคนที่พระบาง แพรก สุพรรณภูมิ ราชบุรี เพชรบุรี ศรีธรรมราช ผังทะเลมหาสมุทรเป็นที่แล้ว..."

นอกจากนี้ยังพบจารึกหลักที่ ๔๘ ศิลาจารึกลานทอง วัดสองคบ พบในเจดีย์วัดร้าง เขต

ท้องที่อำเภอเมืองชัยนาท เป็นจารึกสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น ระบุปีจารึก พ.ศ. ๑๙๕๒ หรือปลายรัชสมัยพระรามาธิบดี (พ.ศ. ๑๙๓๘ - ๑๙๕๒) จารึกกล่าวไว้ว่า

"...แม่นางบัวผู้มีคุณ แม่นางผู้ใจบุญ บุญของแม่ทั้งหลาย มาตราหนึ่ง แต่ ๓ เจ้าเมือง กระทำกุศล มาแต่กระโน้นในสุพรรณภูมิ ๓ ให้ทานเรือนอัน ๓ กระทำกุศิหารในศรีอยุธยา ให้ข้าสองคนแม่ลูก พระสงฆ์สี่ คนเล็ก"

ข้อความในจารึกหลักที่ ๑ กับจารึกวัดสองคบนัน ได้ปรากฏชื่อสุพรรณภูมิที่แสดงให้เห็นว่าเมืองนี้ยังคงอยู่ต่อเนื่อง ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยไม่ได้ร้างแต่อย่างใด

มีเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์อีกเรื่องหนึ่ง คือ ชินกาลมาลีปกรณ์ แต่งโดย พระรัตนปัญญาเถระ ภิกษุชาวล้านนา เมื่อ พ.ศ. ๒๐๖๐ ได้เล่าเรื่องพระสิชลปฏิมาหรือพระพุทธสิงห์ว่า "วัดตเคชอำมาตย์ ซึ่งครองเมืองสุพรรณภูมิ..."

วัดตเคชอำมาตย์ ตามเรื่องราวหมายถึงขุนหลวงพะงั่ว ขณะที่ครองอยู่เมืองสุพรรณบุรี ก่อนที่จะเสวยราชสมบัติกรุงศรีอยุธยาในพระนาม สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑

สุพรรณบุรีในสมัยอยุธยา

ในช่วงสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น (พ.ศ. ๑๘๙๓ - ๑๙๔๒) สุพรรณภูมิเป็นรัฐอิสระอีกรัฐหนึ่งในแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา จนกระทั่งเมื่อมีการสถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้น ในรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) ได้ทรงพยายามขยายอาณาเขตของอยุธยาไปยังสุโขทัย

และเขมร แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีการขยายอาณาเขตมายังสุพรรณภูมิแต่อย่างใดกลับโปรดให้ขุนหลวงพะงั่วครองเมืองสุพรรณภูมิและยังมีอำนาจควบคุมกับอยุธยา ซึ่งปรากฏหลักฐานที่สำคัญ ดังนี้

๑. คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด และพระราชพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์

เป็นพงศาวดารในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พ.ศ. ๒๒๒๓ เขียนขึ้นในสมัยอยุธยา ที่มีข้อมูลน่าเชื่อถือ และฉบับที่ก่อกำจัดตรงไปตรงมาไม่มีการพรรณารายละเอียดปลีกย่อยมากมายหรือมีการเขียนเสริมแต่งเหมือนกับพงศาวดารบางฉบับ

พงศาวดารฉบับนี้เป็นหลักฐานชิ้นแรกที่กล่าวถึงชื่อ "สุพรรณบุรี" เพราะเอกสารหรือจารึกก่อนหน้านี้ กล่าวถึงสุพรรณบุรีในนามของสุพรรณภูมิทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นศิลาจารึกหลักที่ ๑ (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช) และจารึกหลักที่ ๔๘ (จารึกวัดสองคืบ จังหวัดชัยนาท) ก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้นชื่อ "สุพรรณบุรี" ได้รับการกล่าวถึงในพระราชพงศาวดารฉบับนี้อยู่หลายครั้ง นอกจากนั้นยังแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของผู้ปกครองเมืองสุพรรณบุรี จนกระทั่งได้ไปยึดครองกรุงศรีอยุธยา และมีการตั้งราชวงศ์สุพรรณภูมิครองราชสมบัติตั้งแต่ พ.ศ. ๑๙๑๓ (ยกเว้นช่วง พ.ศ. ๑๙๓๑ - ๑๙๕๒) ถึง พ.ศ. ๒๑๑๒ คราวเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๑ นับเป็นเวลาถึง ๑๙๙ ปี

๒. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๗๔ จดหมายเหตุวันวลิต

เดิมหนังสือนี้ชื่อว่า "จดหมายเหตุวันวลิต" จัดพิมพ์ในประชุมพงศาวดารภาคที่ ๗๔ จดหมายเหตุวันวลิต ได้ระบุถึงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเมืองสุพรรณบุรีว่า สมเด็จพระบรมราชาธิราชเป็นโอรสของสมเด็จพระรามาเมศวร แต่ในส่วนที่ได้กล่าวว่า สมเด็จพระอินทราชา (สมเด็จพระนครินทราชา) นั้นเป็นพระเชษฐาของพระเจ้าทองจัน (ทองลัน) และเป็นพระราชโอรสของขุนหลวงพะงั่ว ซึ่งแตกต่างจากพงศาวดารฉบับอื่นและอาจมีความสับสนในการบันทึก เพราะพระราชประเพณีในการครองราชสมบัติของกษัตริย์นั้น เมื่อกษัตริย์พระองค์ใดสวรรคตแล้ว พระเชษฐาย่อมเป็นผู้ขึ้นครองราชย์แทน เพราะฉะนั้นหากสมเด็จพระนครินทราชาทรงเป็นพระเชษฐาของพระเจ้าทองลันแล้วเหตุใดพระองค์จึงไม่ได้ขึ้นครองอยุธยา หลังจากที่สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑ เสด็จสวรรคต เพราะพระเชษฐาควรมีสิทธิ์ครองราชย์ก่อน นอกจากนั้นยังมีปรากฏหลักฐานเอกสารจีนที่ระบุว่าเจ้านครอินทร์ส่งทูตไปยังราชสำนักจีนเพื่อแจ้งข่าวว่าพระราชบิดาสวรรคต เมื่อ พ.ศ. ๑๙๓๘ ซึ่งไม่ตรงกับพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ ระบุว่าสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑ เสด็จสวรรคต เมื่อ พ.ศ. ๑๙๓๑ ดังนั้นพระราชบิดาของสมเด็จพระนครินทราชา จึงเป็นคนละองค์กับสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑ แต่อยู่ในราชตระกูลสุพรรณภูมิ จึงกล่าวได้ว่า ข้อความในจดหมายเหตุวันวลิตยังมีความคลาดเคลื่อนอยู่

๓. เอกสารจีน ที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทย-จีน ระหว่าง พ.ศ. ๑๘๒๕ - ๒๓๙๕ มีการบันทึกเรื่องราวการติดต่อสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างสุพรรณบุรีกับจีนในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น โดยกล่าวถึงเหตุการณ์ในรัชสมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑ (ขุนหลวงพะงั่ว) ครองราชย์ที่กรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. ๑๙๓๑ - ๑๙๓๘) และชี้ให้เห็นว่าสุพรรณบุรีเป็นอิสระจากกรุงศรีอยุธยาจึงสามารถดำเนินการส่งทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับจีนในลักษณะเป็นเอกเทศได้

๔. พระราชพงศาวดารราชวงศ์หมิง รวมจำนวน ๓๓๖ บรรพ เรียบเรียงโดยจางอิงอู๋ กับคณะในบรรพที่ ๒๑๐ ว่าด้วยเรื่องประวัติเลี่ยนหลอ ได้บรรยายถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางของอาณาจักรอยุธยา เช่น กล่าวถึงการสถาปนาอาณาจักรอยุธยาว่า

“...เนื่องจากหลอหู่ มีแสนยานุภาพสูง จึงได้ผนวกเอาดินแดนของเลี่ยน และได้เรียกชื่อว่าเลี่ยนหลอหู่”

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงว่าเมื่อปีที่ ๑๐ แห่ง รัชกาลหงหวู่ (พ.ศ. ๑๙๒๐) เจ้านครอินทร์ มาเข้าเฝ้าตามพระราชบัญชาของพระราชบิดา พระจักรพรรดิทรงโสมนัส จึงรับสั่งให้หวางเหิง ซึ่งเป็นขุนนางฝ่ายพิธีการทูตจัดสิ่งของพระราชทาน และพระราชทาน “ตราภักษัตริย์เลี่ยนหลอ” แก่เจ้านครอินทร์พร้อมทั้งพระราชทานพระภูษาและเงินทองรวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเดินทาง แก่พระองค์นับแต่นั้นมาอาณาจักรแห่งนี้ได้ปฏิบัติตามพระราชประสงค์ของราชสำนักหมิง โดยเรียกชื่อว่า “เลี่ยนหลอ” เจ้านครอินทร์ คือ พระนครอินทราธิราช ในประวัติ-

ศาสตร์ทรงเป็นโอรสของกษัตริย์สุพรรณบุรี การที่เสด็จไปประเทศจีนเพื่อประกอบพระกรณียกิจทางการทูตจึงมีผลให้ราชสำนักหมิงมีความไว้วางใจผู้มีอำนาจปกครองสุพรรณบุรี ยิ่งกว่าสมเด็จพระรามาเมศวรซึ่งปกครองอยุธยา ดังนั้นการเรียกชื่อว่า “เลี่ยนหลอ” แต่เดิมจึงหมายถึง อาณาจักรสุพรรณบุรี เพื่อให้แตกต่างจากคำว่า “เลี่ยนหลอหู่” ซึ่งหมายถึงอาณาจักรอยุธยา อย่างไรก็ดี ในพ.ศ. ๑๙๕๒ เมื่อเจ้านครอินทร์ได้รับการปราบดาภิเษกเป็นกษัตริย์แห่งอยุธยา คำว่า “เลี่ยนหลอ” จึงหมายถึง อาณาจักรอยุธยา

จากเหตุการณ์ที่ปรากฏในเอกสารจีนชี้ให้เห็นว่าสมเด็จพระนครอินทราธิราช หรือเจ้านครอินทร์ในฐานะเป็นราชโอรสของเจ้าเมืองสุพรรณบุรี และจีนเรียกว่า “รัชทายาท” ได้เดินทางไปจีนด้วยพระองค์เอง ทำให้จีนรับรองว่าเป็นตัวแทนแห่งสยาม จึงเป็นการยืนยันได้ว่าฐานะของเมืองสุพรรณบุรีนั้นเป็นรัฐอิสระ มิได้ขึ้นอยู่กับกรุงศรีอยุธยาแต่อย่างใด

บทสรุป

จากการศึกษาค้นคว้าทางด้านโบราณคดี และประวัติศาสตร์ของเมืองสุพรรณบุรี ปรากฏหลักฐานอย่างชัดเจนว่าสภาพภูมิประเทศและสภาพแวดล้อมนั้นเอื้ออำนวยต่อการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ตั้งแต่ยุคหินใหม่ (Neolithic) มีอายุประมาณ ๓,๐๐๐ ปีมาแล้ว การรู้จักใช้ขวานหินขัด ผลิตภัณฑ์ดินเผา และเป็นผู้ผลิตอาหารมีการตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง ต่อมาได้มีการพัฒนาเข้าสู่ยุคเหล็กและยุคโลหะ (Metal and Iron age) ที่รู้จักการใช้

เทคโนโลยีในการผลิตล่ำริดและเหล็กทำเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ และเครื่องประดับ เช่น ลูกปัด กำไลล่ำริด และต่างหู เป็นต้น

การพบลูกปัดมากมายกระจายอยู่ทั่วไป ทั้งจังหวัดสุพรรณบุรี และพบหนาแน่นที่บริเวณในเมืองและนอกเมืองโบราณอู่ทอง ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่ามีวัตถุทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพเป็นลูกปัดแบบลายเส้นสีขาว (etched bead) ลูกปัดมีตา (eyed bead) ลูกปัดโรมัน (Roman bead) และรูปทรงต่าง ๆ มากมาย แสดงให้เห็นถึงความมั่งคั่งและมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่สูงมีใช้น้อย และเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญ แสดงให้เห็นการติดต่ออาหรับ โรมัน จีน ดินแดนที่เป็นเกาะต่าง ๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิก และอินเดีย

การพบหลักฐานโบราณวัตถุที่เป็นพระพุทธรูป ศิลปะอมราวดี ศิลปะคุปตะและหลังคุปตะที่เมืองสุพรรณบุรีนั้น มากมายในบริเวณเมืองโบราณอู่ทอง แสดงให้เห็นว่ามีการติดต่อเผยแพร่พุทธศาสนากับอินเดียอย่างกว้างขวาง

จนกระทั่งถึงพุทธศตวรรษที่ ๑๑ - ๑๖ ได้ปรากฏชื่อ "ทวารวดี" สืบเนื่องการขุดค้นทางด้านโบราณคดี พบเหรียญเงินที่จารึกว่า ศรีทวารวดีศวรปุณฺย หรือที่แปลว่า การบุญของพระเจ้าศรีทวารวดี เป็นจารึกอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต นอกจากนั้นยังพบเหรียญมีตราพระอาทิตย์ และศรีวิไล ซึ่งเดิมเข้าใจกันว่าเป็นเหรียญพุนัน พบอยู่ร่วมกันอีกด้วย และที่สำคัญพบเครื่องถ้วยสมัยราชวงศ์ถังของจีนมีสีเขียวมะกอกในบริเวณเดียวกัน

นอกจากนี้ยังพบจารึกบนแผ่นทองแดงบริเวณเมืองโบราณอู่ทอง เป็นอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต และมีอายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒

ในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๖ นั้น อาณาจักรทวารวดีเริ่มอ่อนแอลงไป ปรากฏชัดว่า ขอมเข้ามามีอำนาจอยู่ในแถบทางตะวันตกรวมทั้งเมืองสุพรรณบุรี

การปรากฏชื่อของ "สุพรรณภูมิ" ในช่วงที่อาณาจักรขอมเริ่มเสื่อมอำนาจ ในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๘ ครั้นถึงรัชสมัยสมเด็จพระนครินทราธิราช (เจ้านครอินทร์) เป็นการเริ่มครองอำนาจของราชวงศ์สุพรรณภูมิอย่างแท้จริง จนกระทั่งเสียกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ ๑

เมืองสุพรรณบุรีนั้น เป็นเมืองสำคัญในการระหว่างไทยกับพม่า ในระยะ ๒ ช่วงสมัย คือ สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ โปรดให้รื้อกำแพงเมืองสุพรรณบุรี โดยพระองค์มีพระราชประสงค์จะรับศึกพม่าที่พระนครศรีอยุธยาเป็นหลัก จึงรื้อป้อมกำแพงเมืองอื่น ๆ ที่อยู่โดยรอบกรุงศรีอยุธยา เพื่อป้องกันมิให้พม่ายึดไว้เป็นหลักฐานสู้รบกับกรุงศรีอยุธยา เป็นระยะเวลาอันยาวนาน

ต่อมาในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เมืองสุพรรณบุรียังคงอยู่ในฐานะเมืองหน้าด่านป้องกันราชธานีทางทิศตะวันตกที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ในการกระทำสงครามยุทธหัตถีระหว่างสมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับพระมหาอุปราชา เมื่อ พ.ศ. ๒๑๓๕ ด้วย

เมืองสุพรรณบุรี ในช่วงปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมา ถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น อยู่ในสภาพที่เป็นเมืองร้าง ผู้คนอาศัยอยู่น้อยมาก ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระ

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สุพรรณบุรีเป็นเมือง สุพรรณบุรีในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎ
หนึ่งอยู่ในมณฑลนครชัยศรี และเป็นจังหวัด เกล็ดเจ้าอยู่หัว.

บรรณานุกรม

ก่องแก้ว วีระประจักษ์. "การศึกษาวิเคราะห์จารึกบนเหรียญเงินสมัยทวารวดี" ศิลปากร. ๔๑, ๒ (มีนาคม -
เมษายน ๒๕๔๑).

_____. "จารึกบนหมัการบนแผ่นอิฐสมัยทวารวดี" ศิลปากร. ๔๑, ๔ (กรกฎาคม -
สิงหาคม ๒๕๔๑).

ชิน อยู่ดี. "เรื่องก่อนประวัติศาสตร์ที่อำเภออุทอง" โบราณวิทยาเมืองโบราณอุทอง. กรมศิลปากร จัด
พิมพ์เนื่องในงานเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุทองจังหวัดสุพรรณบุรี.
กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศิวพร, ๒๕๐๙.

ธิดา สารระยา. (ศรี) ทวารวดี ประวัติศาสตร์ยุคต้นของสยามประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : เมือง
โบราณฯ, ๒๕๓๘.

นมล โอภากุล. อุทองกับพระพุทธบาทวัดเขาดีสลัก. สุพรรณบุรี : ออฟเซทอาร์ทอโตเมชั่น, ๒๕๓๗.

รัตนา หนูน้อย. ฐานะของเมืองสุพรรณบุรีในประวัติศาสตร์อยุธยา ระหว่าง พ.ศ. ๑๘๙๓ ถึง
พ.ศ. ๒๒๓๑. วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

ศิลปากร, กรม. โบราณคดีและประวัติศาสตร์เมืองสุพรรณบุรี. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สารรังสรรค์
, ๒๕๔๒.

สายนต์ ไพรัชญจิตร และสุภาภศ ดวงสกุล. "หลักฐานและความรู้ใหม่ทางโบราณคดีเกี่ยวกับโบราณสถาน
คอกช้างดิน อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี" ศิลปากร. ๔๑, ๔ (กรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๔๑).

สุภัทรดิศ ดิศกุล, ม.จ. "เนินพระ : แหล่งโบราณคดีเขมรแบบบายนในจังหวัดสุพรรณบุรี" เมืองโบราณ.
๑๓, ๔ (ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๓๐).

สุภัทรดิศ ดิศกุล, ม.จ. "บทวิจารณ์เรื่อง เมืองอุทอง ของนายมานิต วัลลิโภดม" โบราณวิทยาเรื่องเมืองอุ
ทอง. กรมศิลปากร จัดพิมพ์เนื่องในงานเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุทอง
จังหวัดสุพรรณบุรี. กรุงเทพฯ : ศุภสภา, ๒๕๓๔.

สุภัทรดิศ ดิศกุล, ม.จ. ศิลปะอินเดีย. กรุงเทพฯ : ศุภสภา, ๒๕๓๔.

สุริยวุฒิ สุขสวัสดิ์, ม.ร.ว. "เนินพระ : แหล่งโบราณคดีเขมรแบบบายนในจังหวัดสุพรรณบุรี" เมืองโบราณ.
๑๓, ๔ (ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๓๐).

สืบแสง พรหมบุญ . ความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการระหว่างจีนกับไทย . กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา
พานิช, ๒๕๒๕.

Wheatley, Paul. The Golden Khersonese. Kuala Lumpur : The university of Malaya Press,
๑๙๘๐.

ท่องแดนสุพรรณภูมิ

บุญครอง คันธราษฎร์
ชนะวิชัย รอดประจาง

สมัยสุพรรณภูมิ ฟูนัน อมราวดี ทวารวดี ศรีวิชัย
และอุทอง

จากหลักฐานเอกสารทางประวัติศาสตร์
สุพรรณบุรี มีชื่อปรากฏว่า "พันธุมบุรี" "เมือง
สองพันบุรี" "สุพรรณภูมิ" และ จนจบสมัยขุน
หลวงพะงั่ว จึงเรียกชื่อว่า "สุพรรณบุรี"

ในด้านประวัติศาสตร์สุพรรณบุรี ในชื่อ
"สุพรรณภูมิ" มีฐานะนครรัฐ เป็นแคว้นสำคัญ
แคว้นหนึ่ง เช่นเดียวกับแคว้นอโยธยา มีเมือง
แพรงศรีราชาเป็นเมืองคู่แฝด เมื่อสมเด็จพระเจ้า
นครอินทร์ไปครองกรุงศรีอยุธยา สุพรรณบุรีลด
ความสำคัญลงเป็นเมืองลูกหลวง และเมื่อสิ้น
เจ้าอ้ายพระยาหลวง สุพรรณบุรีกลายเป็นเมือง
หน้าด่าน ภายหลังสงครามเสียสมเด็จพระ
สุริโยทัย สุพรรณบุรีเป็นเมืองธรรมดาเช่นเมือง
อื่น ๆ เป็นทางผ่านของกองทัพพม่าในสมัยกรุง
ศรีอยุธยา เป็นที่เกิดสงครามยุทธหัตถีที่สมเด็จพระ
พระนเรศวรมหาราช ทรงมีชัยชนะเหนือพระมหา
อุปราชา เป็นมหาวีรกรรมคชยุทธอันยิ่งใหญ่จารึก
ไว้ในหน้าหนึ่งของประวัติศาสตร์

สุพรรณบุรี เป็นจังหวัดในภาคกลาง ใช้ตรา
ประจำจังหวัดเป็นรูป "ยุทธหัตถี" ระหว่างสมเด็จพระ
พระนเรศวรมหาราชกับพระมหาอุปราชา มีคำ
ขวัญประจำจังหวัดว่า "เมืองยุทธหัตถี วรรณ
คดีขึ้นชื่อ เลื่องลือพระเครื่อง รุ่งเรืองเกษตร
กรรม สูงล้ำประวัติศาสตร์ แหล่งปราชญ์
ศิลปิน ภาษาถิ่นชวนฟัง"

สุพรรณบุรี เป็นเมืองโบราณมีอายุกว่า
๓,๕๐๐-๓,๘๐๐ปี จากการขุดค้นพบหลักฐาน
ทางโบราณคดีซึ่งมีทั้งยุคหินใหม่ ยุคสัมฤทธิ์ ยุค
เหล็ก และสืบทอดวัฒนธรรมต่อเนื่องมาตั้งแต่

ลักษณะภูมิประเทศ

ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำท่าจีน หรือ
แม่น้ำสุพรรณบุรี ห่างจากกรุงเทพฯ ๑๐๗ กิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดต่อจังหวัดชัยนาท และจังหวัดอุทัยธานี

ทิศใต้ ติดต่อจังหวัดนครปฐม

ทิศตะวันออก ติดต่อจังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง และพระนครศรีอยุธยา

ทิศตะวันตก ติดต่อจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดอุทัยธานี

แม่น้ำท่าจีน(แม่น้ำสุพรรณ) แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดชัยนาท เข้าสู่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่อำเภอเดิมบางนางบวช ไหลผ่านกลางตามแนวยาวของจังหวัด สุดเขตที่อำเภอสองพี่น้อง เป็นเสมือนเส้นเลือดใหญ่สำคัญที่หล่อเลี้ยงประชากร และเป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งมาช้านาน แม้ปัจจุบันแม่น้ำจะลดความสำคัญลง แต่ยังเป็นประวัติศาสตร์เล่าขานสืบทอดกันมา

พื้นที่ด้านตะวันตกและด้านเหนือของจังหวัด มีภูเขาทอดเป็นแนวยาวตลอดเป็นที่ราบสูงเชิงเขาค่อยลาดเอียงไปสู่ด้านตะวันออกเฉียงใต้ สู่ที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ เนือดินโดยทั่วไปเป็นดินเหนียว ฤดูน้ำหลากจะพัดพาตะกอนมาปกคลุมจึงมีสภาพเป็นปฏิตามธรรมชาติ

ลักษณะภูมิอากาศ

มีลักษณะของภูมิประเทศคล้ายกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคกลางของประเทศที่อยู่ภายใต้อิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ (ฤดูหนาว ช่วงเดือนตุลาคม – กุมภาพันธ์) มรสุมตะวันออกเฉียงใต้ (ฤดูฝน ช่วงเดือนพฤษภาคม – ตุลาคม) และฤดูร้อนจะอยู่ระหว่างฤดูทั้งสอง

การปกครอง

จังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งการบริหารราชการออกเป็น ๒ ส่วนคือ

๑. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๐ อำเภอ (๑๑๐ ตำบล ๙๒๕ หมู่บ้าน) ประกอบด้วย

๑. อำเภอเมืองสุพรรณบุรี
๒. อำเภอบางปลาม้า
๓. อำเภอสองพี่น้อง
๔. อำเภอเดิมบางนางบวช
๕. อำเภออู่ทอง
๖. อำเภอศรีประจันต์
๗. อำเภอด่านช้าง
๘. อำเภอสามชุก
๙. อำเภอหนองหญ้าไซ
๑๐. อำเภอดอนเจดีย์

๒. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น

๑. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
๒. เทศบาล
๓. องค์การบริหารส่วนตำบล

ตามข้อมูลและสถิติประชากร สุพรรณบุรีมีประชากรทั้งสิ้น ๘๕๗,๗๕๗ คน (มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔) พิจารณาการกระจายตัวของประชากรจะพบว่า ประชากรส่วนใหญ่จะเกาะกลุ่มอยู่ในเขตชุมชน เมืองเทศบาล โดยมีแนวโน้มชุมชนเริ่มเกาะตัวตามเส้นทางคมนาคมทางรถยนต์ อำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอศรีประจันต์ (๓๕๙ คนต่อ ๑ ตร.กม.) (สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี, ๒๕๔๕)

การคมนาคม

การคมนาคมขนส่งทางรถยนต์วัดระยะทางตามทางหลวงสาย ๓๔๐ กรุงเทพฯ – สุพรรณบุรี ยาวประมาณ ๑๐๗ กม. ปัจจุบันเส้นทางหมายเลข ๓๔๐ ได้รับการขยายเป็นถนนคอนกรีต ๖ เลน แยกเส้นทางไปกลับ การคมนาคมโดยทางรถยนต์ทั้งภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัด มีความสะดวกรวดเร็วเนื่องจากได้มีโครงการปรับปรุงถนนในเขตจังหวัดอย่างต่อเนื่องตลอดมา นอกจากนี้ยังมีรถโดยสารประจำทางทั้งประเภทปรับอากาศและธรรมดา สำหรับการคมนาคมทางรถไฟ คือ สายสุพรรณบุรี-ธนบุรี รวมระยะทาง ๑๔๒ กม. จากสถานีรถไฟสุพรรณบุรี ออกวันละ ๑ เที่ยว ส่วนการคมนาคมทางน้ำในอดีตเคยมีบทบาทอย่างสูง โดยอาศัยแม่น้ำท่าจีนเป็นเส้นทางเดินเรือ แต่ปัจจุบันลดความสำคัญไป

เศรษฐกิจ

“เมืองอู่ข้าว อู่น้ำ” เป็นคำกล่าวที่เหมาะสมกับจังหวัดสุพรรณบุรี จากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม จึงเหมาะแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม พื้นที่การเกษตรสามารถทำนาได้ปีละ ๒ ครั้ง คือ นาปีและนาปรัง ส่วนที่ราบเชิงเขามีการทำไร่อ้อย ข้าวโพด ข้าวฟ่าง หน่อไม้ฝรั่ง ถั่วต่างๆ และปัจจุบันมะม่วงนับเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญ ส่วนด้านการประมงเนื่องจากจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดที่มีน้ำอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะในพื้นที่เขตชลประทาน บริเวณตอนกลางและล่างของจังหวัดจึงนิยมสร้างบ่อเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด และกุ้งก้ามกราม ด้านการเลี้ยงสัตว์ เป็นภาคเศรษฐกิจที่เติบโตเร็วมาก

เนื่องจากการคมนาคมสะดวกและมีพื้นที่กว้างขวางในการเลี้ยงสัตว์ อาทิ โค กระบือ สุกร เป็ด ไก่ สำหรับอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ เป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อการแปรรูปผลผลิตการเกษตร เช่น โรงสีข้าว โรงงานน้ำตาล โรงงานทำมันเส้น – มันอัดเม็ด สำหรับอุตสาหกรรมในครัวเรือน มีเครื่องกระป๋อง อาทิ หัวกระป๋อง เป็นต้น อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ปัจจุบันมีโรงงาน ผลิตรองเท้า และโรงงานผลิตเครื่องเบญจรงค์ น้ำทอง การค้าภายในจังหวัดเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญเป็นอันดับสองรองจากเกษตรกรรม

การค้าขายมีการขยายตัวเป็นอัตราที่รวดเร็ว สินค้าหลักที่สำคัญ คือสินค้าเกษตรกรรม ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกของจังหวัด ส่วนสินค้าอุปโภคบริโภคเป็นสินค้าส่งเข้า ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง วัสดุก่อสร้าง เสื้อผ้า อาหารสำเร็จรูป เป็นต้น นอกจากนี้ของดีของฝากจากเมืองสุพรรณจัดเป็นสินค้าที่ทำรายได้ให้กับชาวสุพรรณอย่างดี สินค้าที่เป็นของฝากที่มีชื่อ ได้แก่ ขนมสาลี่ หัวกระป๋อง น้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ หน่อไม้กระป๋องแกะสลัก เห็ดโคน และเครื่องจักรสาน

การท่องเที่ยว

สุพรรณบุรี แม้จะไม่มีสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ แต่ยังมีสิ่งน่าสนใจ ที่ควรเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวไปสัมผัสร่องรอยประวัติศาสตร์และอารยธรรม ของเมืองที่มี คำขวัญว่า

“เมืองยุทธหัตถี วรรณคดีขึ้นชื่อ เลื่องลือพระเครื่อง รุ่งเรืองเกษตรกรรม สูงล้ำประวัติศาสตร์ แหล่งปราชญ์ศิลปิน ภาษาถิ่นชวนฟัง”

นอกจากสถานที่ท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์แล้วสุพรรณบุรียังมีสถานที่ที่ขึ้นชื่อในวรรณคดีของเมืองสุพรรณ เรื่อง "ขุนช้าง-ขุนแผน" ดังปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน

เมืองสุพรรณบุรีมีเส้นทางรถยนต์สะดวกต่อการเดินทาง นักท่องเที่ยวใช้เวลาไม่มากนักในการเดินทางเที่ยวชม จากเส้นทางหลวงหมายเลข ๓๔๐ ระยะทางจากกรุงเทพฯ ๑๐๗ กม. ถึงสุพรรณบุรี ภายใน ๑.๓๐ ชม.

สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในจังหวัดสุพรรณบุรี

วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร เป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคู่เมือง ตั้งอยู่ที่ถนนมาลัยแมน ในเขตเทศบาล ปรากฏชื่อในวรรณคดีเรื่องขุนช้าง-ขุนแผน มีพระพุทธรูปปางป่าเลไลยก์องค์ใหญ่ ชาวบ้านเรียก "หลวงพ่โต" นับถือเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ประดิษฐานอยู่ในพระวิหารสูงตระหง่าน หน้าบันพระวิหารมีพระราชนิพนธ์จารึกรัชกาลที่ ๕ หน้าวิหารมีเจดีย์มอญ มีงานมนัสการปีละ ๒ ครั้ง คือในวันขึ้น ๖-๑๐ ค่ำเดือน ๕ และ วันขึ้น ๖-๑๐ ค่ำ เดือน ๑๒ เป็นงานสำคัญยิ่งของจังหวัด ภายในวัดมีเรือนไทยไม้สักหลังใหญ่ สร้างตามลักษณะ เรือนขุนช้าง ตามที่พรรณนาไว้ในเลขาเรื่อง ขุนช้าง-ขุนแผน ให้ชื่อว่า "คุ้มขุนช้าง"

หลวงพ่โต

สวนเฉลิมภัทรราชินี ตั้งอยู่ใจกลางเมืองสุพรรณบุรี บนถนนนางพิม ตำบลท่าพี่เลี้ยง มีหอคอยบรรหาร-แจ่มใส เป็นหอคอยแห่งแรกและสูงที่สุดในประเทศไทย ความสูง ๑๒๓.๒๕ เมตร บนหอคอย ติดตั้งกล้องส่องสำหรับชมวิว มีร้านขายของที่ระลึกและอาหารว่าง มีการจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับเมืองสุพรรณ ส่วนภายในสวนเฉลิมภัทรราชินี ซึ่งเป็นสวนสาธารณะที่สมบูรณ์แบบในเนื้อที่ ๑๕ ไร่ นอกจากจะเป็นที่ตั้งของหอคอยแล้ว ยังมีสวนดอกไม้ สวนนกพิราบ สนามเด็กเล่น บ่อน้ำพุ น้ำพุดนตรี สนามออกกำลังกาย ฯลฯ

หอคอยบรรหาร-แจ่มใส

ศาลเทพารักษ์หลักเมือง (ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง) อยู่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำท่าจีน ห่างจากฝั่งแม่น้ำไปตามถนนมาลัยแมน เดิมเป็นศาลทรงไทย ปัจจุบันได้สร้างศาลเป็นรูปวิหารและเก๋งจีน ที่ศาลแห่งนี้ ทุกๆ วันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๗ จีนของทุกปีจะมีงานประเพณี "ทิ้งกระจาด" (พิธีทิ้งทาน) เป็นพิธีกรรมตามลัทธิมหายาน ขณะนี้ได้มีการสร้างมังกรขนาดใหญ่

วัดแคและตันมะขามใหญ่ ตั้งอยู่ที่ถนนวัดพระธาตุ-โพธิ์พระยา ตำบลรั้วใหญ่ เป็นวัดที่มีชื่อเสียงปรากฏในวรรณคดีเสภาเรื่องขุนช้าง-ขุนแผน ที่วัดแคมีตันมะขามใหญ่เรียกกันว่า "ตันมะขามยักษ์" วัดโคนโดยรอบประมาณ ๑๐ เมตร กล่าวกันว่าตันมะขามยักษ์นี้ เป็นต้นที่ขุนแผนใช้เรียนเลกใบมะขามเป็นตัวแทนผู้เข้าศึก บริเวณใกล้ตันมะขามมีเรือนไทยโบราณ เรียกชื่อว่า "คุ้มขุนแผน"

อุทยานมัจฉาวัดพระนอน อยู่ตำบลพิหารแดง ริมแม่น้ำท่าจีน อยู่เลยวัดหน่อพุทธางกูรไปเล็กน้อย บริเวณริมแม่น้ำวัดมีปลานานาชนิด และชุกชุม บริเวณวัดร่มรื่นสวยงาม ในวัดยังมีพระนอนเป็นพระพุทธรูปในลักษณะนอนหงาย ลักษณะเหมือนกับพระนอนที่เมืองกุสินารา ประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นสถานที่ปรินิพพานของพระพุทธเจ้า

สวนนกท่าเสด็จ ตั้งอยู่ที่บ้านท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง สวนนกแห่งนี้ มีนกมาอาศัยทำรังอยู่เป็นจำนวนนับหมื่นตัว ช่วงที่มีนกมากคือในช่วงเดือนตุลาคม

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชวนาไทย ตั้งอยู่ถนนพระพันวษา ในบริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จัดแสดงเรื่องราวความเป็นมาของการทำนา เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา ประเพณี และวิถีชีวิตของชาวนา ชั้นบนแสดงให้เห็นถึงพระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทรงเป็นผู้อุปถัมภ์ค้ำชูชาวนาไทย และทรงพัฒนาการทำนาและการเกษตรของชาติ รวมถึงจุดการแสดงภาพจำลองเหตุการณ์พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ได้ทรงทำ

ปุ๋ยหมัก หว่านและเก็บเกี่ยวข้าวด้วยพระองค์เอง ณ แปลงสาธิตบึงไผ่แขก ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๙ และเก็บรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่พระองค์ทรงใช้ นอกจากนี้ยังมีห้องค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องราว และวัตถุที่จัดแสดง โดยเปิดให้เข้าชมทุกวันพุธถึงวันอาทิตย์ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

คูเมือง กำแพงเมืองเก่า และประตูเมือง เมืองสุพรรณบุรีเก่าตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน จากภาพถ่ายทางอากาศเมืองสุพรรณภูมิ เป็นเมืองนอกแตก ตัวเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ต่อมาตัวเมืองลดขนาดลงเหลือเฉพาะฝั่งตะวันตก ประมาณ ๓,๕๐๐ เมตร ด้านเหนือ-ใต้ ด้านละ ๑,๐๐๐ เมตร จรดแม่น้ำ แต่ไม่พบตัวกำแพงด้านตะวันออก พระมหาจักรพรรดิโปรดให้รื้อกำแพงเมืองสุพรรณบุรี หลังสงครามเสียสมเด็จพระสุริโยทัย เมืองสุพรรณบุรีจึงเป็นเมืองไร้ป้อมปราการแต่นั้นมา "ส่วนประตูเมืองตั้งอยู่ที่ถนนมาลัยแมน บริเวณแนวกำแพงเมืองเก่า ที่เห็นในปัจจุบันสร้างขึ้นใหม่ตามแบบของกรมศิลปากร ตรงสถานที่ซึ่งสันนิษฐานว่า เป็นที่ตั้งของประตูเมืองเดิม"

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอู่ทอง ติดกับที่ว่าการอำเภออู่ทอง เป็นสถานที่รวบรวมศิลปวัตถุสมัยต่างๆ ที่ขุดค้นพบแสดงถึงวิวัฒนาการของมนุษย์ยุคสมัยต่างๆ ที่เคยอาศัยอยู่ในดินแดนแถบสุพรรณบุรี เครื่องมือ เครื่องใช้สมัยหินใหม่ถึงสมัยสัมฤทธิ์ พระพุทธรูปสมัยทวารวดี ฯลฯ นอกจากนี้ยังได้รวบรวมวัฒนธรรมไทยทรงดำ หรือ "ลาวโซ่ง" ซึ่งปัจจุบันได้ผสม

กลมกลืนไปกับชาวพื้นเมืองแล้ว แต่ยังคงไว้ซึ่งประเพณี ความเชื่อ การทำมาหากิน การแต่งกาย โดยภายในบริเวณพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุทอง ได้จัดสร้างบ้านลาวโซ่งขึ้น มีการแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ประจำวันอยู่ครบครัน เปิดบริการให้ประชาชนเข้าชมทุกวันเว้นวันจันทร์ วันอังคารและวันนักขัตฤกษ์ ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ที่ถนนสุพรรณบุรี-ชัยนาท ตรงข้ามศูนย์ราชการจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพิพิธภัณฑ์เมืองที่แสดงเรื่องราวด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของชุมชน และพัฒนาการของเมืองสุพรรณบุรี ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เปิดให้เข้าชมในทุกวันพุธ - วันอาทิตย์ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

รอยพระพุทธรูปวัดเขาสีล็ก อยู่ที่ตำบลดอนคา เป็นรอยพระพุทธรูป สร้างด้วยหินทราย มีลักษณะแตกต่างจากพระพุทธรูปที่อื่น คือ เป็นรอยพระพุทธรูปทูน นักโบราณคดีให้ความเห็นว่าเป็นศิลปะสมัยทวารวดี อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๔-๑๖ ประดิษฐานอยู่ในมณฑปหินอ่อนงดงามจำลองแบบมณฑปพระพุทธรูปสระบุรี มีการตกแต่งภูมิทัศน์สวยงาม ที่เขาสีล็กนี้มีโพรงหินลักษณะถ้ำเล็กๆ หลายแห่งภายในเป็นกรุพระเครื่องถ้ำเสือและวัตถุโบราณต่างๆ

วนอุทยานพุม่วง อยู่ที่ตำบลจระเข้สามพัน เป็นบริเวณป่าสงวนของกรมป่าไม้ตรงที่ราบเชิงเขามีคอกช้างสมัยทวารวดี จำนวน ๓ คอก เนื้อที่ประมาณ ๑๐ ไร่ มีน้ำตกพุม่วงที่กล่าวอ้างอิงถึงในเสภาขุนช้างขุนแผน ถัดไปเป็นเขาถ้ำเสือ มี

กรุพระเครื่องถ้ำเสืออันลือชื่อ วนอุทยานนี้ประกอบด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิด วนอุทยานพุม่วงมีเนื้อที่ ๑,๗๒๕ ไร่ เป็นป่าใกล้เมืองที่หายาก

พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ อยู่ที่ตำบลดอนเจดีย์ เดิมสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงสร้างเพื่อเฉลิมชัยในสงครามยุทธหัตถีที่ทรงชนะพระมหาอุปราชาเมื่อ พ.ศ.๒๑๓๕ ต่อมาปรักหักพังได้มีการสร้างเจดีย์ทรงลังกาสวมครอบองค์เดิมด้านหน้าเป็นพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงพระศานาธิกก เมื่อแล้วเสร็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เสด็จพระราชดำเนินมาบวงสรวงและประกอบพิธีเปิด เมื่อ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๒ (วันกองทัพไทย) และเป็นวันถวายราชสักการะเป็นประจำทุกปี ปัจจุบันจังหวัดได้จัดงานเฉลิมฉลองมีการแสดงแสงเสียงยุทธหัตถีเทิดพระเกียรติ ภายในองค์เจดีย์มีนิทรรศการถาวรแสดงเรื่องราวพระราชประวัติสงครามยุทธหัตถีด้วยเทคโนโลยีทันสมัย

พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์

วัดเชานางบวช (วัดพระอาจารย์ธรรมโชติ) ตั้งอยู่บนเชานางบวชมีทั้งทางลาดยางและบันได ๒๔๙ ขั้น ขึ้นไปจนถึงยอดเขา เป็นวัดของพระอาจารย์ธรรมโชติ ผู้ทรงคุณวุฒิเครื่องราชของคลัง

สมัยศึกบางระจัน ภายในวิหารพระอาจารย์ธรรมโชติมีพระพุทธรูปสำคัญ ด้านหลังเป็นเจดีย์หินแผ่นในอุโบสถหลังพระประธานมีอุโมงค์ลับ ที่ลานยอดเขามีแผ่นศิลาที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่ออยู่บนเขาสามารถชมทิวทัศน์อันสวยงามของอำเภอดเดิมบางนางบวชได้อย่างทั่วถึง

บึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ (บึงบัวแดง) ห่างจากจังหวัดประมาณ ๖๔ กม. เขตติดต่อกับอำเภอกันคา จังหวัดชัยนาท เป็นบึงขนาดใหญ่มากมีเนื้อที่ประมาณ ๒,๗๐๐ กว่าไร่ อยู่ในเขตอำเภอดเดิมบางนางบวช ๑,๗๐๐ ไร่ ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ปลา ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงาม จัดสร้างพิพิธภัณฑสถานน้ำจืด สวนผักพื้นบ้านทั่วประเทศ บ่อเลี้ยงจระเข้ มีศาลาสำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

บึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ

อุทยานมัจฉาวัดบ้านกร่าง อยู่บนฝั่งแม่น้ำสุพรรณบุรีตรงข้ามกับที่ว่าการอำเภอศรีประจันต์ มีพระเครื่องเก่าสร้างไว้แต่โบราณ คือ พระขุนแผนบ้านกร่าง ด้านใต้ของวัดมีเจดีย์ริมน้ำองค์หนึ่งอายุประมาณ ๑๐๐ ปี บริเวณหน้าวัดมีปลาจำนวนมาก และถือเป็นอุทยานมัจฉาแห่งหนึ่งของจังหวัด

วัดไร่โรงวัว (วัดโพธาราม) ตั้งอยู่ที่ตำบลบางตาเถร ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ ๔๓ กม. พระครูอุทัยภาदार (หลวงพ่อบุญ) อดีตเจ้าอาวาส ได้ดำเนินการก่อสร้างพระพุทธรูปโคตม เป็นพระรูปสำริดองค์ใหญ่ที่สุดในโลก สร้างปราสาทร้อยยอด วังสามฤดู และเมืองนรก เป็นต้น เป็นวัดที่มีพุทธศาสนิกชนและ บุคคลทั่วไปนิยมไปเที่ยวชมกันมาก

วัดทับกระดาน นับเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดสุพรรณบุรี และเป็นที่รู้จักกันดีของนักนิยมเสี่ยงโชคกลาง ภายในวัดมีรูปปั้นของราชินีเพลงลูกทุ่ง พุ่มพวง ดวงจันทร์ ที่ผู้คนมักจะมาขอพรให้ถูกรางวัลอยู่เสมอ

เขื่อนกระเสียว อยู่อำเภอด่านช้าง เป็นเขื่อนดินกักเก็บน้ำ สร้างกันลำห้วยกระเสียว ยาว ๔,๒๕๐ เมตร สูง ๓๒.๕ เมตร พื้นที่เก็บกักน้ำ ๒๘,๗๕๐ ไร่ สามารถเก็บน้ำได้สูงสุด ๒๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นเขื่อนดินที่มีความยาวมากที่สุดในประเทศไทย และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลานานาชนิดใหญ่แห่งหนึ่ง

ตะเพินคี ที่อำเภอด่านช้างห่างจากอำเภอบางประมาณ ๕๑ กิโลเมตร ใช้เส้นทางบ้านกล้วย เป็นป่าที่สวยงามและเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านกะเหรี่ยงชนกลุ่มน้อยที่อาศัยมากกว่า ๒๐๐ ปี ผืนป่าต้นน้ำตะเพินคียังคงสภาพสมบูรณ์ เหมาะแก่การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ล่องไพร มีน้ำตกตะเพินคีใหญ่เป็นน้ำตกขนาดเล็กมีสองชั้น ความสูงประมาณชั้นละ ๕ - ๖ เมตร มีน้ำไหลตลอดปี เพราะเป็นต้นน้ำและบ่อน้ำผุดที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ การเดินทางควรใช้รถขับเคลื่อนสี่ล้อ และมีผู้นำทาง.

พระเครื่องเมืองสุพรรณ

๑

มนัส โอภากุล

จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งทางภูมิภาคตะวันตกที่พบพุทธประติมากรรมมากเป็นพิเศษ นับตั้งแต่สมัยทวารวดี ศรีวิชัย ลพบุรี อุทONG สุโขทัย อโยธยาและรัตนโกสินทร์ แสดงถึงการตั้งถิ่นฐานของชุมชนในอดีตกาลอันยาวนาน และมีการเผยแพร่พุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง ถิ่นที่พบมากที่สุดคือที่อำเภอเมืองสุพรรณบุรีในกรุพระปรางค์วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ และวัดบ้านกร่าง เป็นต้น ชื่อเสียงทางด้านพุทธคุณของพระเครื่องเมืองสุพรรณเลื่องลือไปทั่วทุกแห่ง เป็นที่ต้องการของผู้ที่นิยมชมชอบในวงการพระเครื่องสูงมาก จึงนำมากล่าวพอเป็นสังเขป ดังนี้

พระผงสุพรรณ

๑. พระผงสุพรรณ เป็นพระยอดนิยม

อันดับหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี พบในกรุพระวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ตำบลรั้วใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จัดเป็นพระศิลปะอุทONG ลักษณะเนื้อพระเป็นเนื้อดินดิบที่ทำจากวานและผงเกสร ด้านหลังมีสัญลักษณ์สำคัญ คือ เส้นลายมือหยาบและหยักเป็นคลื่นน้อยๆ เป็นลายกันหอย แบ่งออกเป็น ๓ พิมพ์ คือ พิมพ์หน้าแก่, พิมพ์หน้ากลาง และพิมพ์หน้าหนุ่ม

๒. พระขุนแผน ถูกขุดพบที่วัดพระรูป ตำบลรั้วใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เดิมเรียกว่า "พระหลังเบี้ย" เพราะด้านหลังอุมเหมือนหลังเบี้ยจัน เป็นพระเนื้อดินเผา แบ่งออกเป็นพิมพ์ต่างๆ คือ

- **พิมพ์ไข่ผ้าซีก** มีลักษณะเหมือนไข่ไก่ผ้าซีก กรอบพิมพ์มีลักษณะป้อม-รี ขนาด ๒.๗๕ x ๕-๖ ซม. เป็นที่นิยมกันมากเพราะมีขนาดกระทัดรัด

พระขุนแผน วัดพระรูป

□ พิมพ์แดงกว่าผ่าซีก กรอบพิมพ์

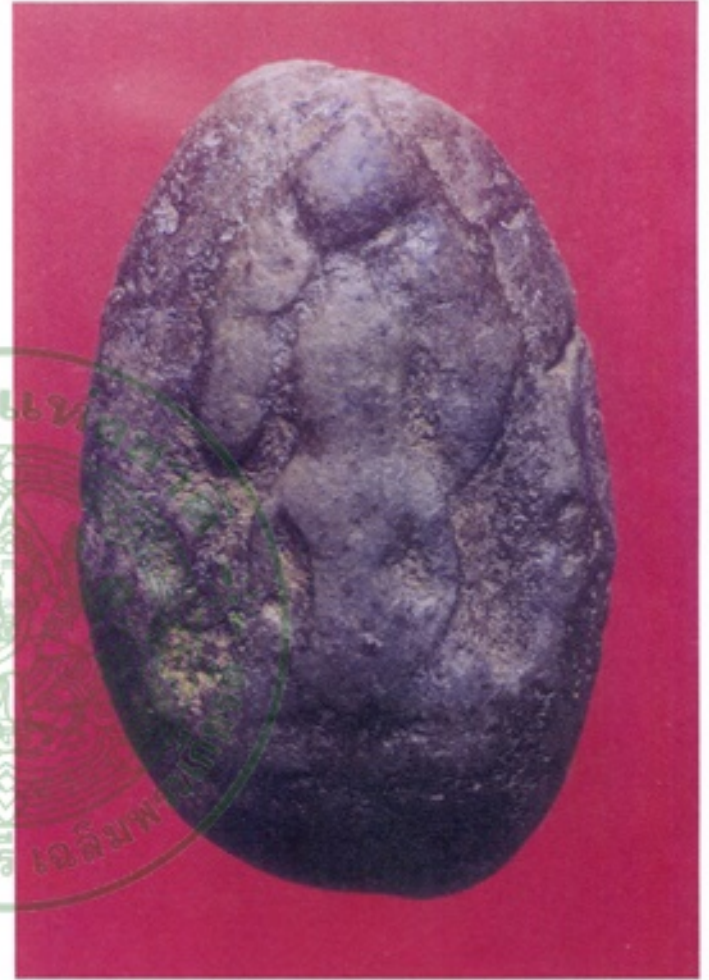
ลักษณะผอมสูงเหมือนผลแดงกว่า

๓. **พระชุดกิมดั่ง** เป็นพระชุดจตุภาคี ชุดพบที่วัดพลายชุมพล ติดกับวัดพระรูป เป็นพระเนื้อดินเผาประเภทขุนดำ พิมพ์เลื่อนและตีนมาก กรอบพิมพ์มีฐานแบนคล้ายผลมะปรางผ่าซีก ด้านหลังอูมนูนน้อยๆ ขรุขระ และมีรอยมือหยิบเสมือนจงใจ จัดเป็นศิลปะสมัยอุทองตอนปลาย พระชุดกิมดั่งเป็นพระที่มีชื่อเสียงด้านอยู่ยงคงกระพัน ประกอบด้วยพระจำนวน ๔ แบบ ดังนี้

- **พระสีกร** ปางมารวิชัย ขัดสมาธิราบ พระเกตุมาลาสูงชะลูด พระกรสองข้างเป็นเส้นคู่ จึงเห็นเป็นพระกรสี่กร

พระพักตรเลื่อน เนื้อมักจะหนักแน่น สูงประมาณ ๓.๕ ซม.

- **พระมอญแปลง** ปางมารวิชัย ขัดสมาธิเพชร พระเศียรโล้น มีทั้งเนื้อหยาบและเนื้อละเอียด สูงประมาณ ๔ - ๔.๕ ซม.

พระชุดกิมดั่ง

- **พระนาคปรก** องค์พระประทับนั่งท่าสมาธิ นาค ๗ ตัว มีทั้งเนื้อหยาบและเนื้อละเอียด
- **พระประจำรอบ** ประทับนั่งขัดสมาธิราบ ปางมารวิชัย สถิตอยู่ในซุ้มเรือนแก้วซึ่งมีลักษณะคล้ายรูปดอกจิกในไฟป๊อก รอบซุ้มมีเม็ดกลมเป็นลูกประจำโดยรอบ เนื้อละเอียดหนักนุ่ม

พระวัดบ้านกร่าง

พระถ้ำเลื้อ

๔. พระวัดบ้านกร่าง ขุดพบที่ตำบล

บ้านกร่าง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ลักษณะเนื้อพระค่อนข้างหยาบฟ้าว เป็นพระดินเผา มีเม็ดแร่สีแดงเล็ดตก มีสัญลักษณ์ "ร่องลึก" หรือ "ว่านหลุด" เป็นสำคัญ พระวัดบ้านกร่างมีพิมพ์ต่างๆ มากมาย แบ่งแยกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ ๑. พระวัดบ้านกร่างเดี่ยวอาทิ เช่น พระขุนแผนห้าเหลี่ยมพิมพ์อกใหญ่, พระขุนแผนห้าเหลี่ยมพิมพ์อกเล็ก, พระทรงพลใหญ่, พระทรงพลเล็ก, พระประธาน (หน้าแก่), พระประธาน (หน้าหนุ่ม), พระหน้าเทวดา เป็นต้น และ ๒. พระวัดบ้านกร่างคู่ อาทิ เช่น พระหน้ายักษ์, พระหน้าเทวดา (ขุมเดียว), พระหน้าเทวดา (ขุมคู่), พระเศียรโต, พระหน้าแก่ เป็นต้น

๕. พระถ้ำเลื้อ ขุดพบที่อำเภออุทุมพร

พิสัย จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพระศิลปะทวารวดี พระพักตร์กลม-แบน – ล้น เนื้อดินเผา ลักษณะของเนื้อพระมีทั้งเนื้อละเอียด และเนื้อหยาบ มีเอกลักษณ์ที่สำคัญคือ พระพักตร์แสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ในแต่ละองค์อย่างชัดเจน มีชื่อเสียงในด้านอยู่ยงคงกระพันและแคล้วคลาด มีพิมพ์ต่างๆ มากมาย เช่น พระพิมพ์จิว, พระพิมพ์เล็กหน้าตุ๊กตา, พระพิมพ์สังฆาฏิ, พระพิมพ์กลางหน้าฤาษี, พระพิมพ์ใหญ่ เป็นต้น

๖. พระวัดขุมนุสมงฆ์ ถูกค้นพบที่

วัดขุมนุสมงฆ์ อยู่ด้านหน้าโรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย ตำบลรั้วใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพระเนื้อชินเงิน มีผิวปรอท สร้างในสมัยอยุธยา มีพิมพ์ต่างๆ มากมาย อาทิ

พระกำแพงเขยตาง, พระกำแพงประภามณฑล, พระกำแพงฝักดาบ, พระกำแพงใบหมอก, พระกำแพงหลังเข็ม, พระกำแพงคู่, พระขุนแผนใบมะยม, พระนาครปรกเล็ก, พระนาครปรกใหญ่, พระนารายณ์ทรงปืน, พระกำแพงเกี๋ยก, พระกำแพงศอก เป็นต้น

๗. พระวัดการ้อง ค้นพบที่วัดการ้อง หรือวัดร้าง ตำบลสนามชัย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพระศิลปะสุโขทัยแต่สร้างในสมัยอยุธยา เนื้อชินเงิน ผิวพรอทขาว มีอยู่ ๓ พิมพ์ คือ พิมพ์บัวตูม พิมพ์บัวบาน และพิมพ์ใหญ่

๘. พระวัดลาวทอง ถูกค้นพบที่วัดลาวทอง ตำบลสนามชัย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จัดเป็นพระในสมัยลพบุรี เนื้อพระเป็นพระเนื้อชินตะกั่วสนิมแดง มีอยู่ด้วยกันทั้งหมด ๔ พิมพ์ คือ พระนาครปรก, พระร่วงนั่ง, พระร่วงยืน และพระร่วงนครโกษา

๙. พระวัดสำปะชีว ขุดพบที่ด้านใต้วัดสำปะชีว ตำบลสนามชัย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพระแบบศิลปะลพบุรี เนื้อพระเป็นเนื้อดินเผา แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ เนื้อหยาบและเนื้อละเอียด มีทั้งหมด ๔ พิมพ์ คือ พิมพ์นางสำปะชีว, พิมพ์ขุมนครโกษา, พิมพ์นารายณ์ทรงปืน และพิมพ์พระผไทสุพรรณ

๑๐. พระร่วง จัดเป็นพระศิลปะลพบุรี เนื้อชินตะกั่ว สนิมแดงและสนิมสีขาว โดยทั่วไปมีทั้งพิมพ์นั่งและพิมพ์ยืน พิมพ์ยืนเป็นพระปางประทานพร ส่วนพิมพ์นั่งมีทั้งปางสมาธิและปางมารวิชัย พบได้มากมายหลายกรุด้วยกัน เช่น พระร่วงวัดป่าบัว, วัดคูบัว, วัดไทร, วัดตะไกร, วัดลาวทอง, บ้านท่าเสด็จ เป็นต้น

๑๑. พระกำแพงศอก มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "พระกำแพงเขย่ง" เป็นพระเนื้อชินเงิน ศิลปะสุโขทัย ลีลาอ่อนช้อยงดงามมาก พระพักตร์กลมมะตูม พระปรางค์ (สันเท้า) เขย่งสูงชัน ประทับยืนในพระอาการลีลาบนฐานหน้ากระดานแอ่น ขนาดของพระกำแพงศอกมี ๓ ขนาด คือ เกลียวเขือกใหญ่, เกลียวเขือกเล็ก และไม่มีเกลียวเขือก ด้านหลังเป็นแอ่งรูปองค์พระปฏิมา พระพุทธคุณเชื่อกันว่าป้องกันอัคคีภัย

พระมเหศวร วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ

๑๒. พระมเหศวร เป็นพระที่มีพิมพ์แปลกพิมพ์หนึ่ง มีลักษณะเป็นพระเนื้อชินเงิน ศิลปะ อุทองเช่นเดียวกับพระผไทสุพรรณ มีพระเศียร สวมกลีบกันไปมาระหว่างหน้าหนึ่งกับอีกหน้าหนึ่ง มี ๔ ขนาดคือ พิมพ์ใหญ่, พิมพ์กลาง, พิมพ์เล็ก และพิมพ์ใหญ่พิเศษ

๑๓. พระสุพรรณหลังผาล เป็นพระคิลปะอุทอง ปางมารวิชัย เนื้อชินเงิน ไม่มีกรอบพิมพ์ลายเหลี่ยม ด้านหลังมีพระอังกอร์หนึ่งอยู่ในกรอบสามเหลี่ยมเป็นผาลไถนา เรียกว่า "พระสุพรรณหลังผาล" ถ้าด้านหลังมีทั้งผาลและยันต์ เรียกว่า "พระสุพรรณหลังผาลยันต์" แต่ถ้าไม่มีผาล เรียกว่า "พระสุพรรณหลังเรียบ"

๑๔. พระผงใหญ่วัดพระธาตุ ลักษณะเนื้อพระเป็นเนื้อผงขาวนวล กรอบพิมพ์คล้ายพระขุ่มกอก กว้าง ๔ ซม. สูง ๖ ซม. คิลปะศรีวิชัย ปางมารวิชัย ขัดสมาธิเพชร ประทับนั่งเหนือฐานสิงห์ พระเศียรโล้นไม่มีพระกรรณ ด้านหลังมีลายมือละเอียดกว่าของพระผงสุพรรณ

๑๕. พระปทุมมาศ เนื้อชินเงิน กรอบพิมพ์คล้ายดอกบัวตูม กว้าง ๓.๕ x ๔.๕ ซม. ปางสมาธิ นั่งขัดสมาธิราบ คิลปะลพบุรี พระพักตร์กลมมน พระเศียรคล้ายสวมหมวกแบร์เร่ไร พระศกเป็นรูปไฉกรรณ รอบองค์พระปทุมามีกรอบแก้ว โดยรอบเป็นดอกบัว ประทับนั่งเหนือดอกบัว

๑๖. พระขุนแผนขุ่มเรือนแก้ว เป็นพระเนื้อชินเงิน กรอบพิมพ์คล้ายพระห้าเหลี่ยม วัดบ้านกร่าง มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ปางมารวิชัย นั่งอยู่ในขุ่มเรือนแก้วเหนือฐานหน้ากระดานแอ่น พระพักตร์คิลปะอุทอง พระเกตุรัศมีแหลม ลำพระองค์พองาม พระหัตถ์ขวาประทับวางที่พระขานุ (หัวเข่า)

๑๗. พระสุพรรณยอดโถ เนื้อชินเงิน เหมือนกับพระผงสุพรรณพิมพ์หน้าแก่

๑๘. พระท่ามะปรางสุพรรณ เนื้อชินเงิน คิลปะสุโขทัย ปางมารวิชัย ขัดสมาธิราบ

ประทับ นั่งอยู่เหนือฐานบัวเล็บช้าง พระพักตร์เป็นผลมะตูม พระศกเฉียง ด้านขวาของรักแร้มีปุมนูนอยู่ปุมหนึ่งเรียกว่า "เม็ดขนุน" ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของพระท่ามะปรางเมืองสุพรรณ

๑๙. พระกำแพงอกใหญ่ เนื้อชินเงิน กรอบพิมพ์กว้าง ๒ x ๖ ซม. เพราะพระอุระใหญ่ จึงเรียกว่า "พระกำแพงอกใหญ่" พระอิริยาบถกำลังเอื้องกรายไปทางซ้ายของพระองค์ พระพักตร์ คิลปะอุทอง แด่พระพักตร์ป้าน พระศกเป็นเม็ด พระเกตุรัศมีเป็นกรวยครอบและเป็นเส้นมีประภามณฑลครอบพระเศียร ประทับยืนอยู่บนบัว ๕ กลีบ ริมกรอบเป็นขุ่มเส้นลวด ด้านหลังเรียบ

๒๐. พระยอดอัฐาราส มีอยู่หลายจังหวัด ส่วนของจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นเนื้อชินเงิน กรอบพิมพ์กว้าง ๒ x ๕.๒๕ ซม. เหมือนพระกำแพงทั่วไป ตัวองค์พระประทับยืนปางลีลา พระพักตร์หันไปทางซ้าย ลักษณะคล้ายผลมะตูม เป็นคิลปะสุโขทัย พระพักตร์เฉียง พระเกตุรัศมีแหลม ด้านหลังองค์พระประทับนั่งปางสมาธิ อยู่ในขุ่มเรือนแก้ว มักเรียกว่า "ขุ่มจิก"

พระกำแพงนิ้ว วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ

๒๑. พระกำแพงละเวง พระกำแพงหรือพระลีลาละเวง มีอยู่ ๒ พิมพ์ คือพิมพ์ข้างรัศมีและพิมพ์ข้างเม็ด พุทธลักษณะค่อนข้างจะมีความอ่อนช้อยกว่าพระลีลาพิมพ์อื่นๆ ประทับยืนหันพระพักตร์ไปทางซ้าย พระพักตร์กลมมะตูม พระบาทขวาเหยง พระบาทซ้ายประทับยืนอยู่บนฐานดอกบัวบาน ถือเป็นพระกำแพงนี้ที่มีลีลางดงามกว่าทุกๆ พิมพ์

๒๒. พระกำแพงห้าร้อย เป็นพระผังกว้าง ๑๑.๕ x ๑๗.๕ ซม. มีพระนาคนปรกนึ่งเป็นแถว ๑๑ แถว แถวละ ๑๙ องค์ ทั้งหมด ๒๐๙ องค์ ส่วนยอดอีก ๔๑ องค์ รวมเป็น ๒๕๐ องค์ รวม ๒ หน้าเท่ากับ ๕๐๐ องค์ องค์พระมีขนาดเล็กมาก จึงนิยมนำมาตัดเป็นแผ่นเล็กๆ แผ่นละ ๑๒ องค์ หรือ ๙ องค์เป็นพระที่หายากมาก

๒๓. พระอุทอง เป็นพระเนื้อชิน มีวพรอที่ยังดีอยู่ เนื้อแข็งมีส่วนผสมของเงินมี ๒ พิมพ์ คือ พิมพ์อุทอง ๑ และพิมพ์อุทอง ๓ ลักษณะของพิมพ์อุทอง ๑ เป็นพระปางมารวิชัย พระพักตร์ศิลปะอุทอง ขัดสมาธิราบ ปราศจากฐานที่ประทับ ด้านหลังตัน ส่วนพิมพ์อุทอง ๓ มี ๒ ขนาด คือ ขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ปางมารวิชัย พระเกตุมาลายาว พระพักตร์ยาวศิลปะอุทอง ด้านหลังเป็นแอ่งลายผ้าค่อนข้างละเอียด

๒๔. พระวัดชายทุ่ง ชุดพบที่วัดชายทุ่ง ตำบลท่าระหัด อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี มีอยู่ ๒ พิมพ์ คือ พระน่านกฐก และพิมพ์เศียรโล้น

□ **พิมพ์น่านกฐก** มีทั้งพระเนื้อวานและเนื้อชิน กรอบพิมพ์ ๒ แบบ คือ ปลายยอดแหลมและปลายยอดมน ปางสมาธิ ขัดสมาธิราบ พระพักตร์กลม ศิลปะคล้ายทางเวียงจันทน์ ประทับนั่งลอย เนื้อวานมีน้ำหนักน้อยกว่าเนื้อชิน

□ **พิมพ์เศียรโล้น** เป็นพระเนื้อชิน ลักษณะลอยองค์คล้ายพระบูชา ศิลปะทางเวียงจันทน์ ปางสมาธิ ขัดสมาธิเพชร พระเศียรกลมโล้น

พระวัดชายทุ่งมีชื่อเสียงด้านคงกระพัน และแคล้วคลาด

บรรณานุกรม

มนัส โอภากุล. พระฯเมืองสุพรรณ.

สุพรรณบุรี : สุพรรณการพิมพ์, ๒๕๔๓.

สุพรรณบุรี ๔๐๐ ปี ยุทธหัตถิ. กรุงเทพฯ :

ฟิวเจอร์เพรส, ๒๕๓๕.

วรรณคดีอันเลื่องชื่อของ สุพรรณบุรี

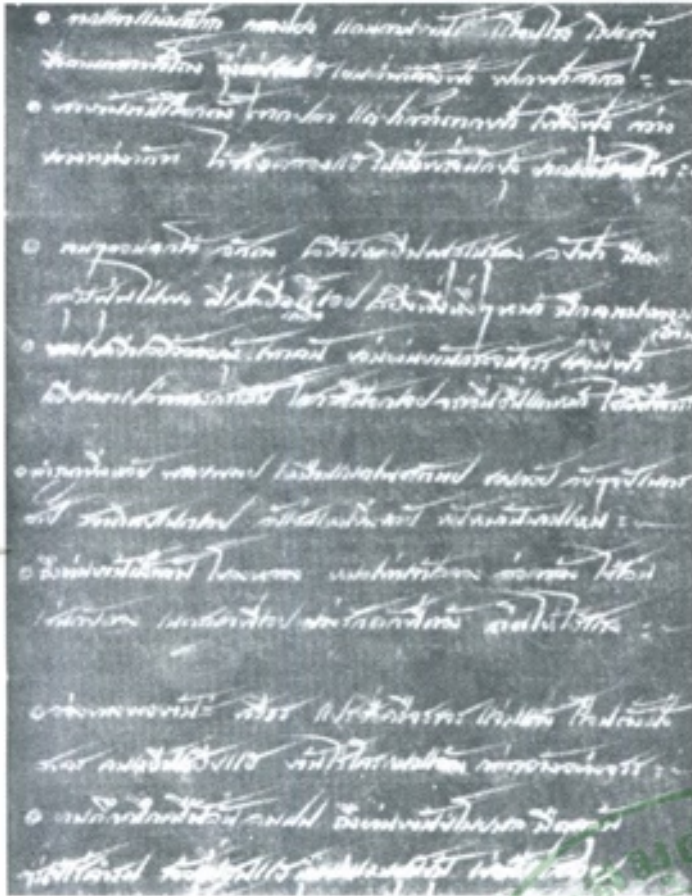
จุไรศรี ณะชานันท์

จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นเมืองประวัติศาสตร์ มีความสำคัญทางโบราณคดีเป็นเมืองที่มีที่มาของวรรณคดีโด่งดังของไทย เช่น เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน นิราศสุพรรณ และเป็นถิ่นกำเนิดของศิลปินชื่อดังของไทยหลายคน ดังคำขวัญท่องเที่ยวของจังหวัด คือ "เมืองยุทธหัตถี วรรณคดีขึ้นชื่อ เลื่องลือพระเครื่อง รุ่งเรืองเกษตรกรรม สูงล้ำประวัติศาสตร์ แหล่งปราชญ์ศิลปิน ภาษาถิ่นชวนฟัง"

เมืองสุพรรณบุรี เป็นเมืองที่อยู่ห่างจาก กรุงเทพฯ ประมาณ ๑๐๗ กิโลเมตร ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มและกว้างใหญ่ เป็นแหล่งผลิตข้าวและมีท้องทุ่งที่สวยงามตามธรรมชาติ ดังปรากฏในนิราศสุพรรณของนายมีหรือเสมียนมี กวียุคกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของสุนทรภู่ที่ได้รับแต่งตั้งเป็น หมื่นพรหม-สมพัตสร ให้ไปเก็บอากาศสมพัตสร ณ เมืองสุพรรณบุรี เมื่อปีพุทธศักราช ๒๓๔๗ โดยแต่งเป็นกลอนเพลงบรรยายสิ่งที่ได้พบเห็นและความรู้สึกนึกคิดขณะเดินทางโดยเฉพาะกล่าวชมความงามของท้องทุ่งเมืองสุพรรณไว้อย่างน่าฟัง ดังนี้

"...แต่เที่ยววัดทุ่งท่าเหมือนหน้าน้ำ
ทั้งสองลาล่องเลื่อนจนเพื่อนหลง
ไปถึงบ้านปากไห้เหมือนใจจง
แล้ววกวงออกทุ่งเที่ยวมุงมอง

เห็นบัวหลวงบัวชมนำชมดอก
ช่างงามอกนับแสนดูแน่นหนอง
เห็นบัวขาวขาวล้วนนวลละออง
เหมือนบัวทองที่กระถางสำอองตา
เห็นสัตว์บุษย์ผุดพ้นขึ้นบนน้ำ
เหมือนจะรำเรียกชวนให้วนหา
เห็นบัวเผื่อนบัวผันสั่นตะวา
เอามือคว้าช่วยจุดก็หลุดลอย
เห็นผักตบดับเต่าเหล้าสาหร่าย
ปลาก็ว่ายเวียนวนปนปุ๋นหอย
ผักกะเจดแพงพวยสลายลอย
ปลาน้อยน้อยแอบแฝงกับแพงพวย
น้ำก็ใสไหลแลเห็นลึกล้ำ
ปลาก็คล้าว่ายกระดืบนำหีบฉวย
บุษบงส่งกลิ่นมารินรว
หอมระรวยโหยหาให้อาวรณ
แลดูทุ่งทุ่งกว้างว่างวิเวก
เห็นทิวเมฆกลุ่มเกลื่อนเลื่อนสลอน
พระสุริยลงลับยุคนธร
พระจันทร์จรเจ็ดค่ำเป็นสำคัญ
เห็นพระจันทร์วงแห่วงตะแคงเหนือ
เหมือนรูปเรือลอยขวางนางสวรรค์
พระอังคารเข้าเรียงเคียงพระจันทร์
ตำรานั้นมีอยู่แต่โบราณ
ถูกชะตาราசிผู้ดีไพร่
ว่าจะได้คู่ชมภิรมย์สมาน..."

ภาพถ่ายจากสมุดไทยดำโคลงนิราศสุพรรณของสุนทรภู่

นอกจากนี้ ในโคลงนิราศสุพรรณของสุนทรภู่ก็เอ่ยของไทย ได้กล่าวถึงสภาพธรรมชาติอันชุกชุมด้วยปลา พืช ผัก สมุนไพรนานาพันธุ์ของเมืองสุพรรณบุรีไว้อย่างน่าสนใจ เช่น

“ขุมนักผักตบช้อน	บอนแซง
บอนสุพรรณหันแกง	อร่อยแท้
บอนบางกอกดอกแสง	เหลือแหล่ แม่เอย
บอนปากยากจะแก่	ไม่ลั่นลั่นบอนฯ
นานาปลาว่ายเคล้า	คลอเรือ
ลีเลียดชิวกระสงเลื้อ	ช้าสร้อย
เพี้ยตะพากตะเพียนเหลือ	หลากหลาย มากเอย
กริมกระต๊อบนับร้อย	เร่ง้วยรายเรียงฯ
เนื้ออ่อนห่อนชูเนื้อ	น้องหญิง
อ่อนแอบแนบอกอิง	อุ้นล้ำ
นวลจันทร์น่านวลจริง	แต่ชื่อ ภาเอย
นวลที่ฟักลิ้นกล้า	กลั่นเนื้อเหลือจนวลฯ”

นิราศสุพรรณ ของสุนทรภู่ เป็นที่รู้จักกันดีของนักอ่านมาเป็นเวลานาน เนื้อเรื่องบรรยายการเดินทางเรือโดยมีบุตร ๒ คน และศิษย์หลายคนติดตามไปด้วย ออกจากวัดเทพธิดารามวรวิหาร กรุงเทพมหานคร ไปออกแม่น้ำเจ้าพระยา ที่วัดราชบูรณราชวรวิหาร ผ่านคลองบางกอกน้อย คลองบางใหญ่ ไปออกแม่น้ำนครชัยศรี ที่ตำบลลาดฟ้า แล้วเดินทางตามแม่น้ำนครชัยศรีไปเมืองสุพรรณบุรี ไปขึ้นบกที่วังหิน เทียวหาแร่วิเศษหรือ ปูนเพชรสำหรับแปรธาตุให้เป็นทอง เดินทางผ่านหมู่บ้านกะเหรี่ยง หมู่บ้านละว้า แล้วเข้าป่ากล่าวขมนก ไก่และสัตว์ป่า พบพระเจดีย์สูง ๖ ศอก คาดว่าเป็นที่ไว้ลานทองบอกวิธีแปรธาตุหรือบรรจุแร่ปรอท ทำพิธีบวงสรวงสังเวชขอแต่ไม่สำเร็จนอนค้างในป่า ผีนวาศตริยองค์หนึ่งมาเตือนมิให้เื่องมายุเกี่ยวกับแร่วิเศษและยาอายุวัฒนะ ต้องเผชิญภัยกับช้างป่าแต่ก็รอดกลับมาได้ และล่องเรือที่ตำบลสองพี่น้องกลับกรุงเทพมหานคร

ส่วนเรื่องนิราศสุพรรณของนายมี แต่งขณะรับราชการเป็นหมื่นพรหมสมพัตร นายอากรเมืองสุพรรณ เนื้อเรื่องนำชื่อตำบลและสิ่งที่ได้พบเห็นในขณะเดินทางไปเป็นนายอากรเมืองสุพรรณบุรี เดินทางเรือผ่านพระบรมมหาราชวัง คลองบางกอกน้อย คลองบางใหญ่ คลองโยง บางเลน บางไทรป่า เมืองสุพรรณบุรี วัดป่าเลไลยก์ โดยแทรกความรู้สึกนึกคิดส่วนตัวและคติสอนใจไว้ตลอด

นอกจากนิราศสุพรรณของสุนทรภู่และของนายมีแล้ว สุพรรณบุรียังมีวรรณกรรมที่น่าสนใจมากอีกเรื่อง คือ เสภาขุนช้างขุนแผน อันเนื่อง

มาจากเมืองสุพรรณบุรี มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน เป็นเมืองสำคัญทางโบราณคดีตามคำขวัญประจำจังหวัดที่บอกว่า **สูงล้ำประวัติศาสตร์** แล้ว ถ้าหากใครไปเมืองสุพรรณ ก็เหมือนไปเมืองขุนช้างขุนแผน นั้นแสดงให้เห็นความมีชื่อเสียงของวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนที่เนื้อหาของเรื่องเกิดที่เมืองสุพรรณบุรีเป็นส่วนใหญ่ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ เมื่อทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ทรงไปตรวจหัวเมืองต่างๆ รวมทั้งเมืองสุพรรณบุรี และทรงเล่าไว้ในสารสินสมเด็จ เล่ม ๑๙ หน้า ๒๐๙ ดังนี้

“...เมืองสุพรรณทำให้จับใจ ผิดกับที่อื่น อีกอย่าง ๑ ที่เป็นเมืองเนื่องด้วยนิทานขุนช้างขุนแผน อันคนชอบกันแพร่หลายด้วยได้ฟังขับเสภา และจำเรื่องได้ยิ่งกว่านิทานเรื่องอื่นๆ ตามที่กล่าวในเรื่องนิทานว่า ขุนศรีวิชัยกับนางเทพทองพ่อแม่ขุนช้าง ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ตำบลท่าสิบเบี้ยกิติ ที่ว่าบ้านพันศรโยธากับนางศรีประจันพ่อแม่ของนางพิมอยู่ที่ตำบลท่าพี่เลี้ยงกิติ ที่ว่าขุนช้างไปครองบ้านหมื่นแผ้วพ่อตาอยู่ที่ตำบลบ้านไร่ใหญ่กิติ ที่ว่าขุนช้างพลายแก้วกับนางพิมเมื่อยังเป็นเด็กเคยไปเล่นด้วยกันที่สวนข้างวัดเขาใหญ่กิติ ที่ว่าเณรแก้วอยู่วัดพระป่าเลไลยก์แล้วหนีไปอยู่วัดแคกิติ ตำบลบ้านและวัดเหล่านั้นยังอยู่จนทุกวันนี้ ฉันได้เคยไปถึงทุกแห่ง นอกจากนั้นในเรื่องขุนช้างขุนแผนตอนขุนแผนพานางวันทองหนีออก ชื่อตำบลต่างๆ ในทางที่ไปว่าออกทางประตูตาจอมผ่านวัดตะลุ่มโปง โคกกำยาน นาแปลกแม่ ชำลำน้ำบ้านพลับ ถึงบ้านกล้วย ยุ่งหลาย ผ่านเขาถ้ำพระ ตำบลต่างๆ เหล่านี้ก็ยังมีอยู่ทั้งนั้น ใครเคยชอบอ่านในเรื่องขุนช้างขุนแผนไปถึงเมืองสุพรรณ

ก็ออกสนุกที่ได้ไปดูเมืองขุนช้างขุนแผนด้วยอีกอย่างหนึ่ง...”

สาเหตุที่คนชอบเรื่องขุนช้างขุนแผนมาก นอกจากความไพเราะของกวีนิพนธ์แล้วคงเป็นเพราะเป็นเรื่องจริงด้วย และอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนชอบเรื่องขุนช้างขุนแผนนั้น สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงเล่าไว้ในสารสินสมเด็จ เล่ม ๒ หน้า ๑๓๑ - ๑๓๒ ว่า

“...คนชอบเรื่องขุนช้างขุนแผนเพราะจะเป็นเรื่องจริงนั้นก็ถูกส่วนหนึ่ง แต่เห็นว่าจะเป็นด้วยเป็นเรื่อง ที่ไม่เป็นไปตามใจหวัง ทำให้ใจผู้ฟังนั้นวุ่นวายด้วยอีกส่วนหนึ่งเพราะเรื่องของไทยเราใครในท้องเรื่องซึ่งน่ารัก ก็มีแต่ความดี ถึงจะมีอันตรายน่ากลัวก็เพียงยกขึ้นมาลั่นเอาเมียไป นึกให้ทำอะไรไม่ได้ก็ไม่ได้ นึกให้ฆ่ายกยศตายได้นางกลับก็ตายก็ได้กลับสมนึก มันก็ลื่นสนุกไปในตัวเอง แต่เรื่องขุนช้างขุนแผนนั้นนึกไม่สมนึกตะบึงไปตั้งแต่แรกพลายแก้วรักนางพิม ขุนช้างก็รักพองพลายแก้วนำเอ็นดูแต่ขุนช้างมีเงิน นึกเอาใจช่วยให้พลายแก้วได้สมนึกก็จริง แต่เคราะห์ร้ายต้องไปทัพ ขุนช้างก็ขวางเข้ามาให้ใจหวนอีก กลัวจะเสียทีแก่ขุนช้างเกือบตาย พลายแก้วกลับมาทันยังไม่ทันเสียตัว ช่วยดีใจเจียนตาย กับเกิดความวิวาทกับลาวทองถึงตัดขาดกัน ต้องเป็นเมียขุนช้างด้วยจำใจ ฟังน่าสงสารและเสียใจมาก ครั้นขุนแผน คิดถึงจะมาลอบลักพากลับไป ช่วยดีใจดีใจ วันทองกลับไม่ไปอาลัยรักขุนช้าง มันขวางใจที่สุด ถ้าไม่มีมนต์ก็ต้องถึงจุดคร่ากันจึงไปได้ เป็นนานจึงได้รักใคร่ลงรอยกันอย่างเดิม นึกว่าจะเป็นสุขกันเสียทีก็หาเป็นอย่างนึกไม่ ขุนช้างถวายฎีการับสั่งให้หาเข้าไปชำระ ฟังเรื่องใจวุ่นวาย

กลัวจะถูกตัดสินให้ได้แก่ขุนช้าง, แต่ก็หวังที่
ขุนแผนเป็นผัวเก่ามีทางจะได้แต่ก็ทำผิดไว้ เรื่อง
กลับหลักไปเป็นวันทองต้องถูกตัดหัว ร้ายไปกว่า
อะไรเสียหมดอีก เรื่องมันขวางน้ำใจ อยู่ดังนี้ ของ
เรามีอยู่เรื่องเดียวเท่านั้น ประกอบกับคำแต่งเหมือน
เรื่องคนจริงจั่งจึ่งชอบกันไม่รู้จิต..."

เรื่องขุนช้างขุนแผน ซึ่งเป็นวรรณกรรม
พื้นบ้านของสุพรรณบุรี โดยแต่งจากเรื่องจริงที่
เกิดขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ซึ่งมี
หลักฐานในหนังสือคำให้การชาวกรุงเก่า โดยแต่ง
เป็นบทกลอน สำหรับขับเสภาให้ประชาชนฟัง ใน
สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนที่มี
ผู้แต่งไว้ครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยานั้น เหลือเพียง
บางตอนเท่านั้น เพราะถูกไฟไหม้และสูญหายไป
เมื่อครั้งเสียกรุงกับพม่า พระบาทสมเด็จพระ
พุทธเลิศหล้านภาลัย โปรดเกล้าฯ ให้กวินลายท่าน
ช่วยกันแต่งเพิ่มเติมขึ้น โดยแบ่งกันแต่งเป็นตอนๆ
จนจบเรื่อง เรื่องขุนช้างขุนแผน เป็นวรรณกรรม
ที่ได้รับยกย่องจาก วรรณคดีสโมสร ในสมัยรัชกาล
ที่ ๖ ว่าเป็นยอดของหนังสือประเภทกลอนเสภา มี
สำนวนโวหารที่ไพเราะคมคาย มีคติ เตือนใจ
สะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตและสังคมความเป็นอยู่
ของคนไทย ให้ความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียม
ประเพณีและวัฒนธรรมไทย และให้ความสนุก
สนานเพลิดเพลินอีกด้วย

จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นเมืองประวัติศาสตร์
มีความสำคัญทางโบราณคดี มีแหล่งท่องเที่ยว
มากมาย ที่มีความเป็นมาน่าสนใจมาก มี
หลักฐานทั้งทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และ
วรรณคดีพื้นบ้านของเมืองสุพรรณ ในอดีตที่ผ่านมา

มา มีเจ้านายเสด็จเมืองสุพรรณหลายพระองค์
ในปีพุทธศักราช ๒๔๔๗ พระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เสด็จฯ เมือง
สุพรรณเป็นครั้งแรก และต่อมาในปีพุทธศักราช
๒๔๕๒ หลังจากเสด็จกลับจากยุโรป ได้เสด็จ
ประพาสเมืองสุพรรณอีกครั้งหนึ่ง สมเด็จพระ
พระยาดำรงราชานุภาพ ทรงเล่าเส้นทางเสด็จไว้
ในสาส์นสมเด็จ เล่ม ๑๙ ดังนี้

"...เสด็จไปทางน้ำลำน้ำนครชัยศรี
ประพาสอำเภอสองพี่น้องก่อน แล้วเสด็จขึ้นไปยัง
เมืองสุพรรณบุรี ทอดพระเนตรสถานที่โบราณ
ต่างๆ ทุกแห่ง และประพาสทางลำน้ำขึ้นไปจนถึง
"ท่าท้าวอุทอง" ในอำเภอสรีประจันต์อันเป็นท่า
ข้ามกระบวนทัพเมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยา เมื่อเสด็จ
ไป ทำพิธีกรรมที่ศาลเทพารักษ์หลักเมืองโปรด
พระราชทานเงินให้สร้างกำแพงแก้วกับศาลาที่พัก
ขยายบริเวณศาลานั้นให้กว้างขวางออกไปอีก
ประพาสเมืองสุพรรณแล้วเสด็จกลับทางคลอง
จะเข้ใหญ่ มาออกบ้านผักไห่ ตาลาน ในจังหวัด
อยุธยา แล้วเลยมาขึ้นรถไฟที่บางปะอิน กลับ
กรุงเทพฯ ต่อมาถึง พ.ศ. ๒๔๕๒ เมื่อเสด็จกลับ
จากยุโรปครั้งหลัง แล้วเสด็จไปประพาสเมือง
สุพรรณอีกครั้งหนึ่ง คราวนี้เสด็จขึ้นทางแม่น้ำ
เจ้าพระยาจนถึงเมืองชัยนาท แล้วกลับล่องทาง
คลองมะขามเฒ่า เข้าปากน้ำเมืองสุพรรณข้าง
เหนือประพาสอำเภอเดิมบางนางบวชลงมาจนถึง
สุพรรณดูเหมือนซากลับเสด็จมาขึ้นรถไฟที่สถานี
จักรายมากรุงเทพฯ..."

บรรณานุกรม

ตรี อมาตยกุล. จังหวัดสุพรรณบุรี. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๐๐. ๓๗ หน้า. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ คุณหญิงเพ็ญ ชัยวิชิตวิศิษฎ์ ธรรมธาดา)

นริศรานูวัตติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยา และสมเด็จพระยาตำราธิราชานุภาพ. **สาส์น-สมเด็จพระเจ้า เล่ม ๒.** พระนคร : ครุสภา, ๒๕๐๕. หน้า ๑๓๐ - ๑๓๒.

_____ . **สาส์นสมเด็จพระเจ้า เล่ม ๑๙.** พระนคร : ครุสภา, ๒๕๐๕. หน้า ๒๐๐ - ๒๑๓.

เปลื้อง ณ นคร. **ประวัติวรรณคดีไทย.** พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๗.

หน้า ๓๖๕ - ๓๗๑.

วรรณคดีบางเรื่องของสุนทรภู่และนายมี. พระนคร : โรงพิมพ์บริษัทคณะช่าง, ๒๕๐๕. ๑๓๓ หน้า.

(พิมพ์ในงานฌาปนกิจศพ นางศรฤทธิ รณชัย (มาลัย ทศานนท์))

สุนทรภู่. **ประชุมนิราศสุนทรภู่.** พิมพ์ครั้งที่ ๓. พระนคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, ๒๕๐๓.

หน้า ๒๖๓ - ๓๒๓.

เสภาขุนช้างขุนแผน เล่ม ๑. พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๘๒. หน้า ๑ - ๔๓ (พิมพ์ในงาน

พระราชทานเพลิงศพ นางสาวละออ หลิมเซ่งท่าย)

เพลงพื้นบ้านสุพรรณบุรี

เอนก นาวิกมูล

แม่บัวผัน - พ่อไสว พาพ่อเพลงแม่เพลงสุพรรณ - อ่างทอง เล่นเพลงเรือเพื่อให้ฝ่ายประชาสัมพันธ์ กรมศิลปากร บันทึกเป็นวิดีโอ ที่ทุ่งโพธิ์ทอง จ.อ่างทอง โดยการจัดการของกลุ่มศึกษาเพลงพื้นบ้าน ภาพเช่นนี้ปัจจุบันไม่สามารถหาได้อีกแล้ว เอนก นาวิกมูล ถ่ายวันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๘

เพลงพื้นบ้านในสุพรรณบุรีมีอะไรบ้าง ทั้งสองคนเป็นสามีภรรยา กัน แม่บัวผัน เป็นพ่อเพลงแม่เพลงได้แก่ใครบ้าง ได้เคยเขียนไปแล้ว ดังปรากฏในวารสารเมืองโบราณเมื่อหลายปีก่อนเป็นต้น บัดนี้จะขอนำตัวอย่างคำร้องเพลงอีแซวบางต๊บบางท่อนมาแสดง เพราะเมื่อสำรวจไปสำรวจมาพบว่า เรายังขาดแคลนตัวอย่างเพลงอยู่มาก

พ่อเพลงแม่เพลงที่ช่วยกันร้องเพลงให้ผู้เขียนบันทึกไว้ มีที่สำคัญอยู่ ๒ คน คือ แม่บัวผัน จันทรศรี ศิลปินแห่งชาติ (เกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓ นับถึง พ.ศ. ๒๕๔๖ อายุ ๘๓ ปี) กับพ่อไสว วงษ์งาม หรือ พ่อไสว นามสกุลจริง สุวรรณประทีป (เกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕ ตายเมื่อคืนวันอาทิตย์ที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ อายุ ๗๐ ปี)

คนพิเศษชายชาญ อ่างทอง หัดเพลงน้อย เพลงทรงเครื่องและเพลงต่างๆ มาตั้งแต่เป็นเด็ก เพราะที่บ้านมีวงเพลง ส่วนพ่อไสว นั้น ฝึกหัดด้วยตนเอง ก่อนแล้วจึงไปหัดกับพ่อเจ็ลยว ช่างเผือกซึ่งแก่กว่าพ่อไสวเพียง ๑ ปี จากนั้นจึงไปหัดกับนายหลาบ และร่วมเล่นเพลงกับคนอื่นหาความชำนาญจนมาเจอกับแม่บัวผัน

ทั้งพ่อไสวและแม่บัวผันต่างคนต่างมีฝีมือดีทั้งคู่ จึงเป็นที่นิยมของคนดูและคนจัดงาน มักหาให้ไปเล่นด้วยกันเสมอๆ หลังจากเล่นคู่กันมาสิบกว่าปี แม่บัวผันซึ่งแยกทางจากนายหอมสามีเก่า จึงได้อยู่กินกับพ่อไสวซึ่งมีเมียมาแล้วหลายคน

แม่บัวผัน - พ่อบัวเผื่อน - พ่อไสว - นายกร่าย - ยาย
ตะลุ่ม - แม่บุญมา - นายเผ่า ฯลฯ เล่นเพลงเต้นกำที่ทุ่ง
ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี เพื่อให้ตากล้องจากสำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติถ่ายเป็นภาพยนตร์ไว้
จัดโดยกลุ่มศึกษาเพลงพื้นบ้านภาคกลาง
เอนก นาวิกมูล ถ่ายวันพุธที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๗

แม่บัวผันเป็นคนที่เขียนอ่านไม่ได้ แต่มี
ความเชี่ยวชาญทางเพลงมาก ได้ถ่ายทอดการ
เล่นเพลงช้อย เพลงทรงเครื่องให้พ่อไสว ส่วนพ่อ
ไสวเป็นคนเคยเรียนหนังสือถึงประถม ๔ พ่อจะ
เขียนหนังสือได้บ้าง ทั้งเป็นคนขยันท่องเพลง
แต่งเพลง เรียกว่าหมกมุ่นอยู่กับเพลงหรือหาใจ
เป็นเพลงจริง ๆ

ศรีประจันต์ (นามจริง เกลียว เสรีกิจ เกิด
พ.ศ. ๒๔๙๐), สุจินต์ ชาวบางงาม (พ่อเพลงซึ่ง
ต้นเพลงได้วิเศษระดับเดียวกับขวัญจิต), ขวัญใจ
ศรีประจันต์ น้องสาวของขวัญจิต

ขวัญจิต ศรีประจันต์ ที่ทุ่งศรีประจันต์
เอนก นาวิกมูล ถ่ายวันพุธที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๗

ได้ปูทางมาพอสมควรแล้ว ต่อไปนี้จะนำ
เพลงอีแซว เพลงช้อย ซึ่งแสดงถึงความสามารถ
ของคนเพลงแต่ก่อนมาแสดง ถ้อยคำในเพลง
เหล่านี้ ไม่ได้มีแต่ความสวยงามทางภาษา ทาง
ไหวพริบหรือความสนุกสนานเพียงอย่างเดียว
หากแต่ยังบอกให้ทราบถึงเหตุการณ์หรือความรู้
ต่าง ๆ ด้วย

พ่อไสว - แม่บัวผัน เล่นเพลงอีแซวที่จุฬาฯ
เอนก นาวิกมูล ถ่ายวันศุกร์ที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๔

ราวใกล้ พ.ศ. ๒๕๐๐ ทั้งสองคนได้เริ่ม
ฝึกหัดเด็ก ๆ ในศรีประจันต์ ให้เล่นเพลงช้อย
เพลงอีแซวหลายรุ่นหลายสิบคน แต่รุ่นที่มีความ
สามารถมาก คือ รุ่นที่สอง ประกอบด้วย ขวัญจิต

สุจินต์ ชาวบางงาม (ซ้าย) พ่อเพลงซึ่งหัดเพลงรุ่นเดียวกับ
ขวัญจิต เป็นผู้ที่มีความสามารถสูงมาก เก่งทั้งร้อง
และออกท่าออกทาง สามารถต้นเพลงและคุมวงได้
ดีเยี่ยม เอนก นาวิกมูล ถ่ายวันศุกร์ที่ ๑๙ มีนาคม
พ.ศ. ๒๕๓๖

๑. เพลงอีแซวดับอวดภูมิ

พูดถึงพ่อเพลงแม่เพลงในแถบสุพรรณ

แม่บัวผัน ร้อง

เทปเอนก นาวิกมูล ม้วนที่ ๖๐๙

วันพุธที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๖ หน้า B

การตำราวีแม่ไม่มีหวาดหวั่น

สามคืนสามวันแม่อีกสู้เอ็งไหว

ถึงเอ็งจะเค็มปานเกลือก แม่อีกเชื้อมะนาว

ขึ้นชื่อลือฉาวไม่ยอมมกแล้วผู้ชาย

แต่นายเชิดตัวซัง ตลอดนายซ้างตัวชาญ

กระทั่งนายย้วน ดอนบ้าน ไม่เห็นทำไมแม่ได้

รูปร่างอย่างกะมึงยังไม่ถึงนาที เอย...(ลงเพลง

ลูกคู่รับว่า แล้วนาที...)

จะนั่งรบกกราบห...แม่จะบอกให้ (รับ เอย แล้ว

บอกให้...)

แต่นายเหี้ยมบ้านห้วย ยังป่วยกันเสียแยะ

ต้องมาเสีย "สี่" (คำเลียง - อเนก) แลของแม่

จนตาลาย

ตลอดจนกระทั่งนายพั๊ด หรือนายเลี้ยว

ต้องให้เสียน้ำเยี่ยวแม่จะบอกเจ้าให้

แต่นายกร่ายปลายนา (กราย จันทร์แดง) แม่

ยังดำเสียนั่งง่วง

แต่นายไหวพั่งม่วง (ไสว วงษ์งามบ้านพั่งม่วง)

ยังต้องยกมือไหว้...

ต่อไปพ่อไสวร้องเพลงอีแซว

" เอยขึ้นว่าทำท่าว่าเก่ง

ชะเจ้าเพลงเล็งเคิ่ง ใครจะไปกลัวใคร

พูดถึงทางเพลงทำไมต้องจำไว้ท่อง

ไซมาจากสมอมึงแต่เพลงใหม่ ๆ

ไปทั้งนางเนียนลาดตาลยังว่ากันเสีย...(ฟัง

ไม่ออก)

ทั้งนาง (ฟังไม่ออก) วัดป่ายังต้องเปิดตุตไป

ทั้งนางเต่านางไหรนี้ข้าเหวยไม่กลัว

ทั้งนางเรียน (ทุเรียน สุนทรวิภาต) นางพั้ยยัง

นอนแผ่หงายไฟ

นางมะลิบ้านโพ ยังว่าโอ้อาจเอี่ยม

ตลอดกระทั่งนางเหลื่อม ไม่เห็นมันไปแต่ไร

นางอ้นท่าว่า ข้ายังว่าเสียจนง

ทั้งนางอรนางอง ไม่เห็นมันไปแค่ไหน

รูปร่างอย่างเอ็งมันจะไม่ถึงชั่วโมง...(รับ เอย

ถึงชั่วโมง)

จะไปนอนเปิดโต่ง นอนคาบลูกได้...(รับ เอย

คาบลูกได้)

ที่จะแกล้งลำเล็กเบิกประจาน

ให้เจ้าอายชาวบ้านทั้งบ้านเหนือบ้านใต้

เมื่อเดือนเจ็ดปีจอยังร้องขอเพลงดับ

ทั้งนางไหรนั่งกราบก้นอยู่ที่เพิงผ้าลาย

เห็นหน้าเจ้าลั่นข้ายังนึกสงสาร

ยังให้เพลงประจานอันที่ชอบใจ

แต่พ่อได้เพลง ผินหน้าสู้ (รับ...เอย ผินหน้าสู้)

ชาติอิศษยัคคิดล้างครุเอยคบไม่ได้ (รับ เอย คบ

ไม่ได้)

ฯลฯ

จากซ้าย แม่บัวผัน พ่อไสว พ่อบัวเผื่อน (พี่ชายแม่บัวผัน)
มาบันทึกเพลงพื้นบ้านภาคกลางที่สถานีโทรทัศน์ช่อง ๙
เอนก นาวิกมูล ถ่ายวันจันทร์ที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๔

๒. เพลงจ้อยดับชมไม้

แม่บัวผัน ร้อง

เทพเอนก นาวิกมูล ม้วนที่ ๖๑๐

วันพุธที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๒๖ หน้า A

“เอ๋ เอ้ย...พากันเข้าป่า ต้องชมนก

เราพาเมียเข้ารก ชมไม้

เรามาชมไม้เขียวระในป่า

— มาช่วยกันชมพฤกษา ไม้ใหญ่

มาถึงยังดอนกันดาร

ได้ยินแต่เสียงจ๊กจั่น เรไร

ได้ยินแต่เสียงเรไร เราร้อง

หักกิ่งไม้เข้ามารองฟังเสียงเรไร

เสียงนกกาเหว่าร้องแว่ว จับอยู่บนยอดดลวง

พี่จำจะพาน้องหนีกันไปแห่งใด

แต่มาถึงยังดอนเขียวระกันดาร

บอกว่าตัวของฉันไปไม่ไหว

ฝ่าดินก็ร่ำฝ่าเท้าก็พอง

ไปเสียด้วยละอองละไอ (เอ๋ชา)

ไสวร้องต่อ

ไปเสียด้วยละอองละไอ

กระโดดเข้าประคองน้องเอ๋ย

น้องรักก็ไม่เคยเดินไพร

ถ้าแม่เดินไม่ไหวใส่สะเอวอ้อม

จะเดินลัดดัดพุ่มป่าไผ่

เห็นแม่ร้อนบาทาเลยเอาผ้าคลุมพลัน

ผ้าขาดจะพันซื้อใหม่

เดินไม่ไหวใส่สะเอวอ้อม

เดินลัดดัดพุ่มมะแม่ผ่องอำไพ

สองมือจับกุมเมียไว้

หรือว่าหยุดลำนักขยับย่าง

อยู่ที่ไต้ร่มรังก่อนเป็นไร (เอ๋ชา)

บัวผันร้อง

อยู่ที่โคนรัง ไม่เป็นไร

โน่นแน่ะไม้พยอม มีกันแต่ดงยาง

ต้นไม้หลายอย่าง โน่นแน่ะยางต้นใหญ่

พี่จำขึ้นให้น้องชม

ไม้ดีอุดมธมไป

ไสวร้อง

ไม้ดีอุดมธมไป

กันดารป่าดงไม้พงเป็นพืด

ดูอ่อน (? ฟังไม่ค่อยออก) แล้วมีด มีแต่หมูไม้

นมแมวแห้วหมู มีหมูไม้มาก

มะม่วงต้นหมาก น้องนี้เห็นไหม

ชวนเมียชมไม้มากมายมีพร้อม

โมกมันไม้เท้ายายม่อม มากมาย

ข้างสระป่าสูง ไม้ดักลมเผยพักรตร์ เย็นฉิวจริง

นะพระพราย

ชวนเมียนั่งร่ม ถามว่าลมพัดริน

มานอนตะก้นลักตีน แล้วไปเดินตอนบ่าย

หักใบตองรองหลังตีต่างว่าเสื่อ

มานอนเอาเนื้อจิ้มเนื้อให้เพลินใน (เอ๋ชา)

บัวผันร้อง

หักใบตองรองหลังตีต่างว่าเสื่อ

นอนเอาเนื้อจิ้มเนื้อให้เพลินใน

หยุดก่อนช้าก่อนนะพี่จำ

เราค่อยพูดค่อยจากันก็ได้

เมียเลี้ยงเมียดูเมียอยู่เมียกิน

จะเอาหลังลงดินเสียยังงี้ (เอ๋ชา)

แม่บัวผัน (ที่ ๒ จากซ้าย) พาศิษย์มาเล่นเพลงพื้นบ้านสุพรรณบุรี ที่ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาครา กรุงเทพมหานคร จำกัด
วันศุกร์ที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๖ คนนั่งเก้าอี้ คือ นายกร้าย พ่อเพลงคนสำคัญ เณก นาวิกมูล

รายการเพลงอีแซวที่ศูนย์สังคีตศิลป์
ธนาครา กรุงเทพมหานคร จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า
ครั้งที่ ๔๓๓ วันศุกร์ที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๗

ต้นสดเพลงอีแซว เรื่องชีวิตแม่บัวผันเมื่อหัด
ศิษย์ด้วยความเหนื่อยยาก สมัยนั้นแม่บัวผันต้อง
แบกรับภาระดูแลศิษย์หลายสิบคน บางครั้งถึงกับ
ต้องซื้อเชื้อข้าวสารหรือทำขนมไปเร่ขายเอาเงินมา
เลี้ยงดูลูกศิษย์

ขวัญจิต ศรีประจันต์ ร้องต้นสด ๆ
ว่าเรื่องเก่ายังอยู่นี้ไฉนหูจันทน์จำ
พอพวกเรานั้นว่า แม่ผันน้ำตาก็ไหล
พวกเรานั้นยังเด็กอยู่ ไม่ค่อยได้รู้ภาษา
พอถึงเวลาเวลา จะกินกันรำไป
บางทีแม่บัวผันนั้นก้มหน้า
ไปซื้อเชื้อข้าวสารมา เราก็หาไม่รู้

บางทีข้าวสารไม่ไหวก็เล่นปลายหักครึ่ง
พวกเราก็ได้ฟัง หาอะไรที่ไหน
แม่ผันลำบากเหนื่อยยากหายห่วง
โน่นไปรู้ตอนเขามาทวงจึงรู้ว่าเรื่องอะไร
ฉะนั้นพวกเราพอรู้ความจริงจำต้องมานะ
ต้องมีปลาทะช่วยเหลือครูไว้
พอปีสองปีพวกเราซึกมีที่เด็ด
เจ้าจันทน์ก็กลเม็ดเหนือเด็ดไปกว่าใคร
ตอนนั้นแหละครูมีงานมากหายอดอยากเสียที่
เอย (เอยแล้วเสียที่)
กว่าจะถึงวันนี้เล่ากันไม่หวาดไม่ไหว (เอย
แล้วหวาดไหว)

เรื่องของเพลงและคนเพลงเมืองสุพรรณยังมีอีกมาก ที่นำมาลงครั้งนี้เป็นเพียงเลี้ยวหนึ่งที่บันทึกไว้เท่านั้น เมื่อมีโอกาสจะเขียนอย่างละเอียดต่อไป

ประวัติบุคคลและศิลปิน
จังหวัดสุพรรณบุรี

นายบรรหาร ศิลปอาชา

ประวัติชีวิต

นายบรรหาร ศิลปอาชา เกิดเมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ที่บ้านในตลาดอำเภอเมืองสุพรรณบุรี มีบิดาชื่อ นายเซ่งกิม ศิลปอาชา และมารดาชื่อ นางสาวเอ่ง ศิลปอาชา มีพี่น้องทั้งหมด ๖ คน คือ

๑. นายสมบุรณ์ ศิลปอาชา
๒. นายอุดม เกิดสินชัย (ถึงแก่กรรม)
๓. นางสาวใจ ศิลปอาชา
๔. นายบรรหาร ศิลปอาชา
๕. นางดรุณี วายากุล
๖. นายชุมพล ศิลปอาชา

“...เอ่ยชื่อ สุพรรณบุรี
ทุกคนจะนึกถึงชื่อบุคคลสำคัญ
ท่านหนึ่ง ผู้สร้างคุณประโยชน์
ให้กับบ้านเกิดและประเทศชาติ
น่านับประการ คือ
นายบรรหาร ศิลปอาชา...”

การศึกษา

นายบรรหาร จบชั้น ม.๖ จากโรงเรียน
ประทีปวิทยาลัย จบปริญญาตรีนิติศาสตรบัณฑิต
และปริญญาโทนิติศาสตรมหาบัณฑิต จาก
มหาวิทยาลัยรามคำแหง และได้รับปริญญาดุษฎี
บัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เมื่อปี ๒๕๒๘

ด้านครอบครัว

นายบรรหาร ศิลปอาชา ได้สมรสกับนาง
สาวแจ่มใส เลขวัต เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ และมี
บุตร-ธิดา รวม ๓ คน คือ

๑. นางสาวกัญญา ศิลปอาชา เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๓ สำเร็จการศึกษา
ปริญญาโท ปัจจุบันเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดสุพรรณบุรี

๒. นางปริชาต ศิลปอาชา คำคุณ เกิดเมื่อ
วันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๐

๓. นายวรารุณ ศิลปอาชา เกิดเมื่อวันที่ ๑๑
กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ปัจจุบันเป็นสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี

ด้านการเมือง

ก้าวสู่วงการเมืองในช่วง

ปี ๒๕๑๖ โดยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาล
เมืองสุพรรณบุรี

ปี ๒๕๑๗ - ๒๕๑๘ ได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิก
สภา นิติบัญญัติแห่งชาติ

ปี ๒๕๑๘ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นสมัยแรก และ
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมพร้อม
ทั้งดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการพรรคชาติไทย

ปี ๒๕๒๑ ได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติ
บัญญัติ (สภาพัฏฐ)

ปี ๒๕๒๓ ดำรงตำแหน่งเลขาธิการพรรคชาติไทย
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์

ปี ๒๕๒๔ ลาออกจากคณะรัฐบาลและบุกเบิก
ธุรกิจ โดยจัดตั้งบริษัทสหศรีเคมีคอล จำกัด
ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัทสยามอ็อกซิ - เดนทอล
อิลเลคโตรเคมีคอล จำกัด

ปี ๒๕๒๖ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี สมัยที่ ๒

ปี ๒๕๒๙ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรีสมัยที่ ๓ และดำรง
ตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

ปี ๒๕๓๑ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรีสมัยที่ ๔ และดำรง
ตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง อุตสาหกรรม

ปี ๒๕๓๓ ย้ายมาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทย

ปี ๒๕๓๔ มีการปรับคณะรัฐมนตรีในรัฐบาล
"ชาติชาย ๒" ได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ว่าการ
กระทรวงการคลัง บริหารงานได้ ๒ เดือน รัฐบาล
ถูกยึดอำนาจโดย รสช. เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์
๒๕๓๔

ปี ๒๕๓๕ ได้รับคะแนนเสียงจากการเลือกตั้ง
สูงสุดเป็นอันดับ ๑ ของประเทศและดำรงตำแหน่ง
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

ปี ๒๕๓๗ ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคชาติไทย
และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

ปี ๒๕๓๘ - ๒๕๓๙ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๑ ของประเทศไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ปี ๒๕๔๐ - ๒๕๔๖ ดำรงตำแหน่งสมาชิกผู้แทนราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี

ผลงานที่โดดเด่นระดับประเทศ

๑. โครงการแก้ปัญหาการจราจรตามแนวพระราชดำริ คือ โครงการสะพานพระราม ๘ โครงการจตุรทิศ เพื่อแก้ไขปัญหาจราจรของกรุงเทพมหานคร

๒. โครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำขาดแคลนน้ำ

๓. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อแก้ไขปัญหาของพื้นที่ปากพนังจากการรุกรานของน้ำเค็มไม่ให้ไหลเข้าแม่น้ำปากพนังและกักเก็บน้ำจืดไว้ในแม่น้ำลำคลองต่างๆ สำหรับให้ราษฎรใช้ทำการเกษตร และไว้ใช้อุปโภคตลอดปี

๔. โครงการก่อสร้างเขื่อนคลองท่าด่าน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๕. โครงการก่อสร้างถนนวงแหวนอุตสาหกรรมเป็นการก่อสร้างถนนรองรับการขนถ่ายและลำเลียงสินค้าจากท่าเรือกรุงเทพฯ และจากโรงงานอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดสมุทรปราการ

๖. โครงการทางด่วนสายบางปะอิน - ปากเกร็ด (แจ้งวัฒนะ-บางพูน-บางไทร) มีเป้าหมายในการขยายเครือข่ายระบบทางด่วนขั้นที่ ๒ ให้สามารถรองรับปริมาณการจราจรที่เพิ่มขึ้นมาก เนื่องจาก

การขยายฝั่งของกรุงเทพฯ และเพื่อรองรับการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ ๑๓

๗. โครงการรถไฟฟ้ามหานคร เพื่อให้ระบบขนส่งมวลชนที่มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพในการขนส่งคนได้เป็นจำนวนมาก จะช่วยคลี่คลายปัญหาจราจรระยะยาว

๘. โครงการพัฒนาท่าอากาศยานขอนแก่นจากความยาวทางวิ่ง ๒,๐๕๐ เมตร เป็น ๓,๐๕๐ เมตร สร้างอาคารผู้โดยสารหลังใหม่ให้สามารถรองรับผู้โดยสารในชั่วโมงคับคั่งได้ ๑,๒๐๐ คน สร้างลานจอดเครื่องบิน จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

ตลอดจนอุปกรณ์ความปลอดภัยในการขึ้นลง ขยายถนนทางเข้าออกเป็น ๔ ช่องจราจร และซื้อที่ดินเพิ่มเติมประมาณ ๙๓ ไร่

๙. การจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรมโลก ๒๕๒๘ (Worldtech'95 Thailand) ในวันที่ ๕ พฤศจิกายน - ๑๖ ธันวาคม ๒๕๓๘ ณ เทคโนโลยีธานี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

๑๐. การจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี เนื่องในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๙ ได้รับพระภารกิจการจัดงานฯ ในฐานะประธานคณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี

๑๑. เป็นประธานคณะกรรมการจัดงาน พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

๑๒. การรับรองพระราชอาคันตุกะและแขกของ
รัฐบาลอย่างสมเกียรติของประเทศไทย

๑๓. การเดินทางเยือนต่างประเทศ และการหารือ
กับผู้นำประเทศต่างๆ นอกราชอาณาจักรไทยซึ่ง
นายบรรหาร ศิลปอาชา สามารถทำได้สมศักดิ์ศรี
คนไทย

ผลงานที่สร้างในสุพรรณบุรี

๑. ทำนุบำรุง บูรณะโบราณสถานและโบราณ
วัตถุที่สำคัญ ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง คูเมือง
โบราณ วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร วัดเขาศิลา
วัดสนามชัย วัดจำปา วัดบางแวก ประมูลบาตร
สังคโลกคืนแก่วัดสุวรรณภูมิ และสนับสนุนให้
สร้างพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี

๒. สร้างวัดบรรหาร - แจ่มใส ที่อู่จันทน์ช้าง
สร้างศาลาบำเพ็ญกุศล และเมรุของวัดปราสาท-
ทอง สร้างโบสถ์ ศาลา วิหารของวัดต่างๆ

๓. ส่งเสริมการศึกษาและศิลปวัฒนธรรม นาย
บรรหาร ศิลปอาชา ได้เล็งเห็นความสำคัญของ
การศึกษาที่จะช่วยพัฒนาคน เพื่อไปพัฒนาชาติ
จึงสละทรัพย์สร้างโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา ๗
แห่ง มอบให้แก่กระทรวงศึกษาธิการ และ
สนับสนุนให้สร้างโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย
สุพรรณบุรี วิทยาลัยสารพัดช่างบรรหาร-แจ่มใส
วิทยาลัยช่างสิบหมู่ (วิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี
ในปัจจุบัน) วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุพรรณบุรี
วิทยาลัยสาธารณสุขสิรินธร หอสมุดแห่งชาติ
จังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ หอจดหมายเหตุ
แห่งชาติสุพรรณบุรี พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
สุพรรณบุรี โรงละครแห่งชาติภาคตะวันตก

จังหวัดสุพรรณบุรี

๔. ได้สละทรัพย์สร้างอาคารคนไข้พิเศษ ๓ หลัง
และสนับสนุนการสร้างตึกอำนวยการอาคาร
๗ ชั้น และ ๑๑ ชั้น ที่โรงพยาบาลเจ้าพระยายมราช

๕. สร้างสวนเฉลิมพระเกียรติ "ภัทรราชินี" อยู่
ใจกลางเมืองสุพรรณบุรี ซึ่งประกอบด้วยหอคอย
สวนหย่อม สวนน้ำ สวนสนุก สวนสาธารณะ
สนามเด็กเล่นและที่จอดรถ เพื่อเป็นที่พักผ่อน
หย่อนใจของคนสุพรรณบุรีและนักท่องเที่ยวทั่วไป

๖. สร้างสาธารณประโยชน์และสาธารณูปโภค
เช่น ถนนที่ทันสมัยและทั่วถึง สะพาน สวน
สาธารณะ สวนหย่อม หอนาฬิกา สวนเกาะกลาง
ที่สวยงาม ระบบน้ำประปา การขุดเจาะบาดาล
ในถิ่นทุรกันดาร ไฟฟ้า โทรศัพท์ การสื่อสารที่
ทันสมัย เป็นต้น

๗. การขยายส่วนราชการต่างๆ สนับสนุนให้มี
การสร้างศูนย์ราชการจังหวัดแห่งใหม่ ที่ตำบล
ดอนยางแย้ และที่ตำบลโพธิ์เขียว รวมทั้งที่ว่าการ
อำเภอ ที่ทำการที่ดิน สถานีตำรวจ ศาลจังหวัด
สุพรรณบุรี สาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี และ
หน่วยงานราชการอื่นๆ

๘. ด้านกีฬา ส่งเสริมสนับสนุนให้จัดกีฬาระดับ
ชาติ จัดให้มีสนามกีฬากลาง สนามกีฬาประเภท
ต่างๆ อย่างครบครัน และเคยดำรงตำแหน่งนายก
สมาคมกีฬาจังหวัดสุพรรณบุรี สนับสนุนให้สร้าง
โรงเรียนกีฬาจังหวัดสุพรรณบุรี และวิทยาลัย
พลศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

๙. ด้านอุตสาหกรรม สนับสนุนให้สร้างศูนย์
ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคตะวันตกเขต ๘ ซึ่ง
ครอบคลุม ๑๔ จังหวัดภาคตะวันตก และสถาบัน
พัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันตกตอนบน จังหวัด

สุพรรณบุรี เพื่อส่งเสริมและพัฒนาฝีมือด้าน ศาสนา สาธารณประโยชน์ต่างๆ ที่นายบรรหาร
 แรงงานและอุตสาหกรรมขนาดย่อม ศิลปอาชา ได้สนับสนุนขึ้น เพื่อให้สุพรรณบุรีเจริญ
 ๑๐. ตั้งมูลนิธิบรรหาร-แจ่มใส ศิลปอาชา เพื่อให้ พัฒนา และอยู่ในสภาพที่ดีสวยงามตลอดเวลา
 การสนับสนุน ดูแล ทะนุบำรุง ทั้งการศึกษา โดยไม่ต้องอาศัยงบประมาณของทางราชการ

บรรณานุกรม

คมเดือน เจิดจรัสฟ้า. ชีวิตประวัติและทัศนะ บรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๑ ของ

ไทย. กรุงเทพฯ : สร้อยทอง, ๒๕๓๘.

ฯพณฯ บรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๑. สุพรรณบุรี : [มปพ.], ๒๕๔๒.

สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี. แนะนำสุพรรณบุรี. : สุพรรณการพิมพ์, ๒๕๔๐.

๖๐ ปี สมาคมชาวสุพรรณ. อัญญา : โรงพิมพ์เทียนวัฒนา, ๒๕๓๙.

นายมนตรี ตราโมท

ชื่อเดิม	นายบุญธรรม ตราโมท
วัน เดือน ปีเกิด	๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๔๓
ถึงแก่กรรม	๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๘
ภูมิลำเนา	ตำบลท่าพี่เลี้ยง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
บิดามารดา	นายยิ้ม นางทองอยู่ ตราโมท
การศึกษา	จบชั้นมัธยมปีที่ ๓ จาก โรงเรียนปรีชาพิทยากร และชั้นมัธยมปีที่ ๖ ที่ โรงเรียนพรานหลวง กรุงเทพมหานคร

เริ่มเข้าสู่วงการ เนื่องจากบ้านอยู่ใกล้วัดสุวรรณภูมิ จังหวัดสุพรรณบุรี และที่วัดมีวงปี่พาทย์ฝึกซ้อมและเล่นอยู่เสมอจึงได้รู้จักคุ้นเคยกับวงปี่พาทย์ของครูสมบุญ (อ้วน) เป็นผู้ชักนำให้เริ่มหัดเล่นปี่พาทย์และเครื่องดนตรีต่าง ๆ ต่อมาปี พ.ศ. ๒๔๕๖ ท่านได้เรียนปี่พาทย์เพิ่มเติมที่สมุทรสงครามจนมีความชำนาญ นอกจากนี้ยังได้เรียนดนตรีสากลอีกด้วย

ผลงาน

- ปี พ.ศ. ๒๔๖๐ เริ่มรับราชการในกรมพิณพาทย์หลวง กรมมหรสพ กรมมหาดเล็กในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จนได้รับเลือกให้ประจำอยู่ในวงข้าหลวงเดิม ซึ่งเป็นวงที่ต้องตามเสด็จ เมื่อเสด็จแปรพระราชฐาน ตามลำดับ ต่อมาได้เข้ารับราชการครู หมวดดุริยางค์
- ปี พ.ศ. ๒๔๖๓ นายมนตรี ตราโมท ได้เริ่มแต่งเพลงไทย ผลงานเพลงแรกที่แต่ง คือ

- ด้อยตี่ ๓ ชั้น และเพลงต่อมาคือ พม่าเห่เถา ผลงานเพลงของท่านมีมากกว่า ๒๐๐ เพลง ซึ่งหลาย ๆ เพลงได้มีการดัดแปลงทำนองให้เป็นเพลงในสมัยปัจจุบันและบางเพลงยังเป็นแบบฉบับการแต่งเพลงประกอบทำรำ
- ด้านกวีนิพนธ์ ท่านมีความสนใจตั้งแต่อยู่ในโรงเรียน โดยเริ่มส่งบทกวีเข้าประกวดตามวารสารและหนังสือพิมพ์ต่างๆ เช่น บทกวีเรื่องยาวลิลิตอิหร่านราชธรรม โคลงกลบทลงห้อง โคลงกลบทพรหมพักตร์ ทั้งยังคิดบัญญัติโคลงกลบทขึ้นใหม่ คือ โคลงกลบทสาลินี อ่านเป็นฉันท์ ถอดเสียงเป็น

โคลงสี่สุภาพได้ เป็นต้น ทางด้านหนังสือสารคดีเกี่ยวกับด้านศิลปดนตรี เช่น การละเล่นของไทย ประวัติและความเป็นมาของเพลงไทย เครื่องสาย เป็นต้น

รางวัลเกียรติยศ

- เป็นผู้ได้รับยกย่องว่าเป็นอัจฉริยศิลปิน มีความรู้แตกฉานทั้งด้านดุริยางค์และวรรณคดี จนได้เป็นผู้นำทำพิธีไหว้ครูดนตรีไทยและครอบครูให้แก่ศิษย์
- ได้รับพระราชทานเหรียญดุษฎีมาลาเข็มศิลปวิทยา
- ได้รับรางวัลศิลปินแห่งชาติรุ่นแรก สาขาดนตรีไทย ประจำปี ๒๕๒๘
- เป็นราชบัณฑิต สาขาวิจิตรศิลป์
- เป็นนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ สาขาปรัชญา ประจำปี ๒๕๒๙
- ได้รับยกย่องเป็นศิลปินตัวอย่าง สาขาดนตรีไทย ประจำปี ๒๕๒๓ - ๒๕๒๔ แผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ ๔
- ได้รับดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากมหาวิทยาลัยศิลปากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ได้รับรางวัล ASEAN AWARDS CULTURE COMMUNICATION & LITERARY WORKS (ASEAN) สาขา PERFORMING ARTS ปี ๑๙๘๗
- บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาศิลปะ (ด้านดนตรี) ปี พ.ศ. ๒๕๓๑
- บุคคลดีเด่นเมืองสุพรรณบุรี เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๒
- รางวัลพระเกียรติทองคำ ปี พ.ศ. ๒๕๓๖
- ผู้นุรักษ์มรดกไทยดีเด่น เมื่อวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๗
- ศิษย์และผู้นิยมนผลงานของครูมนตรี ตราโมท ได้ร่วมกันก่อตั้ง มูลนิธิมนตรี ตราโมท สำนักงานเลขที่ ๑ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๗

นางบัวผัน จันทรศรี

ชื่อ-สกุล นางบัวผัน (โพธิ์พักตร์) จันทรศรี

วัน เดือน ปีเกิด วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๔๖๓

การศึกษา แม่บัวผันไม่มีโอกาสเรียนหนังสือเนื่องจากความทุพภิกขภัยของเส้นทางจากโรงเรียนที่อยู่ไกลบ้าน ทำให้ไม่สามารถอ่านเขียนได้ แต่ก็ไม่เป็นอุปสรรคในการเล่นเพลง เนื่องด้วยแม่บัวผันเกิดในครอบครัวที่ทั้งพ่อ และเครือญาติมีอาชีพทั้งทำนา และเล่นเพลง ทั้งเพลงเรือ เพลงข่อย เพลงทรงเครื่อง เพลงพวงมาลัย เพลงเดินกำ เพลงอีแซว และเพลงพาน จึงซึมซับการเล่นเพลงเป็นสายเลือดและเริ่มฝึกหัดร้องเพลงอย่างจริงจัง ตั้งแต่อายุ ๑๓ ปี (พ.ศ. ๒๔๗๖) กับอาชื่ออิน พร้อมกับพี่ชาย ชื่อบัวเผื่อน (เสียชีวิต พ.ศ. ๒๕๒๘)

ผลงาน

- มีความสามารถในการร้องเพลงพื้นบ้านหลายชนิด เช่น เพลงเรือ เพลงข่อย เพลงอีแซว เพลงทรงเครื่อง เพลงเดินกำ เพลงพาน เพลงพวงมาลัย เพลงระบำบ้านไร่ เพลงยั่ว เพลงแห่นางแมว เพลงกล่อมเด็ก
- ได้อบรมสั่งสอนเพลงพื้นบ้านให้แก่คนรุ่นหลังตลอด ๓๐ ปี
- ได้เผยแพร่เพลงพื้นบ้านตามสถาบันต่างๆ
- บันทึกเทปตัวอย่างเพลงพื้นบ้านภาคกลาง
- เป็นผู้ให้ข้อมูลเรื่องเพลงพื้นบ้านแก่นักศึกษา ครูบาอาจารย์ และสื่อมวลชน

รางวัลเกียรติยศ

จากประวัติและผลงานดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจึงประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติให้ นางบัวผัน จันทรศรี เป็นศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน) ประจำปี ๒๕๓๓

นายแจ้ง คล้ายสีทอง

วัน เดือน ปีเกิด วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๘

บิดา มารดา นายวัน นางเพี้ยน คล้ายสีทอง

ภูมิลำเนา ๒๐๘ หมู่ ๑๒ ตำบลบางตาเถร

อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

ครอบครัว ภรรยาชื่อนางบุญนะ มีบุตรธิดา
รวม ๖ คน

การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จาก
โรงเรียนวัดโบสถ์ดอนล้ำแพน

ผลงาน เมื่ออายุได้ ๑๗ ปี ได้เข้าทำงานที่
กองยกบัตร อายุครบ ๒๑ ปี เข้ารับการเกณฑ์
ทหารและเข้าประจำการหน่วยเสนารักษ์ มีเวลา
ว่างก็ จะติดตาม นายสืบสุด ดุริยะประณีต ไปใน
งานบรรเลงปี่พาทย์ของวงดุริยะประณีต หรือวง
บ้านบางลำพู จนได้เข้าเป็นนักดนตรีดุริยะประณีต
และได้เป็นนายวง ผู้ตีระนาดเอก ประจำสถานี
วิทยุกรมการรักษาดินแดน เมื่อวงเลิกขาดคน
แสดง ก็จะร่วมการแสดงด้วยจนได้รับบทพระเอก
ใช้ชื่อว่า "อรุณ คล้ายสีทอง" ได้เป็น ผู้ขับร้อง
เพลงไทย และเข้าประกวดจนได้รับรางวัลชนะเลิศ
ของสถานีวิทยุ ว.ป.ถ. ใช้ชื่อว่า "นายอภัย คล้าย
สีทอง" เป็นศิลปินผู้มีความสามารถด้าน คีตศิลป์
อย่างแท้จริง โดยเฉพาะการขับเสภาได้อย่าง
มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวจนได้รับฉายา **"ช่างขับ
คำหอม"**

ผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมเป็น
ผู้ขับร้องเพลงเสภาในรายการต่างๆ ของกรม
ศิลปากร รวมทั้งงานการกุศลโดยทั่วไป ทั้งใน
และต่างประเทศ เคยได้ขับร้องเพลงถวายหน้า
พระที่นั่ง เนื่องในงานพระราชทานเลี้ยงรับรอง
พระราชอาคันตุกะและอาคันตุกะส่วนพระองค์

รางวัลเกียรติยศ

- ๒ ได้รับเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลป
คีตศิลป์ ประจำปี ๒๕๓๘
- ได้รับพระราชทานเหรียญราชรุจิ และเหรียญ
รัตนาภรณ์

นางขวัญจิต ศรีประจันต์

ชื่อจริง นางเกลียว เสรีกิจ

วัน เดือน ปีเกิด วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๔๙๐

บิดา มารดา นายอั้งค์ นางปลัด เสรีกิจ

ภูมิลำเนา อำเภอศรีประจันต์ จังหวัด

สุพรรณบุรี

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ครอบครัว สมรสกับนายเลวี ธราพร มีบุตร

๓ คน

ผลงาน เป็นศิลปินพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง ในนามขวัญจิต ศรีประจันต์ เริ่มฝึกร้องเพลงพื้นบ้านกับครูไลว วงษ์งามและครูบัวผัน จันทรศรี ตั้งแต่อายุได้ ๑๕ ปี เป็นผู้สนใจเพลงพื้นบ้าน ประกอบกับมีพรสวรรค์ทางด้านนี้ ทำให้สามารถร้องเพลงพื้นบ้านได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะเพลงอีแซวเป็นแม่เพลงที่มีไหวพริบปฏิภาณลำนวนกลอนคมคายเป็นที่จับใจของผู้ชมสามารถนำเหตุการณ์ปัจจุบันมาเขียนเป็นเพลงอีแซว เพื่อสอดแทรกเนื้อหาด้านคุณธรรม จริยธรรม แก่ประชาชนได้อย่างมีศิลปะ ทำให้มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของคนทั่วประเทศ จนกลายเป็นสัญลักษณ์ของแม่เพลงพื้นบ้านแห่งจังหวัดสุพรรณบุรี นอกจากนั้น ยังเป็นวิทยากรพิเศษ ให้ความร่วมมือแก่สถาบันการศึกษาต่างๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรี เช่น เป็นอาจารย์พิเศษให้กับวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี อนุรักษ์ส่งเสริมศิลปะพื้นบ้านมาโดยตลอด มีความกตัญญูเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นที่ปรากฏต่อสาธารณชน เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

รางวัลเกียรติยศ

- ได้รับโล่เชิดชูให้เป็นผู้ที่มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม สาขาศิลปพื้นบ้านภาคกลางจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- เป็นผู้เชี่ยวชาญในการร้องเพลงพื้นบ้าน เช่น เพลงอีแซว เพลงฉ่อย เพลงเกี่ยวข้าว
- ได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน-อีแซว) ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙

ไวพจน์ เพชรสุพรรณ

เพลงครั้งแรกในชีวิตที่งานวัดท่าตลาด อำเภอ บางปลาหม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยการแห่ ประยุกต์เข้ากับการร้องเพลง "จันทโครพ" และสามารถคว้ารางวัลชนะเลิศ จนกระทั่ง นายชัยชนะ บุญยะโชติ มองเห็นพรสวรรค์ว่าหาก ได้รับการฝึกฝนและสนับสนุนก็จะมีอนาคต ที่สดใสในวงการเพลงได้ จึงชักชวนเข้าสู่วงการ เพลงลูกทุ่ง และตั้งชื่อในการร้องเพลงว่า "ไวพจน์ เพชรสุพรรณ" จากนั้นนำไปฝากเป็น ศิษย์ของครูลำเนียง ม่วงทอง นักแต่งเพลงลูกทุ่ง ชาวสุพรรณ จนเริ่มมีชื่อเสียงโดยเพลงที่สร้าง ชื่อเสียงเป็นอย่างมากก็คือ "ให้พี่บวชเสียก่อน" หลังจากนั้นก็ได้ร้องเพลงของนักแต่งเพลงอื่นๆ อีก หลายคน รวมทั้งเพลงที่ได้แต่งขึ้นเอง และเป็น นักร้องลูกทุ่งยอดนิยมแห่งยุค มีผลงานเพลง ที่บันทึกแผ่นเสียงจำนวนมาก

ชื่อจริง นายพาน สกุลณี

วัน เดือน ปี เกิด วันพุธ ที่ ๒๐ เมษายน ๒๔๘๕

บิดา มารดา นายอำ นางจำปี สกุลณี

ภูมิลำเนา ตำบลวังน้ำเย็น อำเภอ

บางปลาหม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียน วัดวังน้ำเย็น

ผลงาน ฝึกร้องเพลงอีแซวและเพลงแห่ล่ กับมารดาที่เป็นแม่เพลงอีแซว จนสามารถร้องได้ดี ตั้งแต่อายุเพียง ๑๔ ปี ทั้งยังหัดร้องลิเกกับคณะ ลิเก ประทีป แสงกระจ่าง ได้เข้าประกวดร้อง

ไวพจน์ เพชรสุพรรณ ได้ก้าวขึ้นสู่แถว หน้าของวงการเพลงลูกทุ่งอย่างสง่างาม นอกจาก จะเป็นที่ยื่นชอบของแฟนเพลงจำนวนมากแล้ว ยังเป็นแบบฉบับในการดำเนินรอยตาม โดยมี ผู้มาขอฝากตัวเป็นศิษย์มากมาย และศิษย์ หลายคนก็ประสบความสำเร็จอย่างสูง เช่น ขวัญจิต ศรีประจันต์, เพชร โพธาราม, และ พุ่มพวง ดวงจันทร์ เป็นต้น

แม้จะประสบความสำเร็จอย่างสูงในด้าน เพลงลูกทุ่งแล้ว ไวพจน์ เพชรสุพรรณไม่ได้ละทิ้ง ศิลปะการขับร้องเพลงพื้นบ้านและเพลงแห่ล่ที่

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)

ชื่อ-สกุล พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)
เป็นเจ้าอาวาสวัดญาณเวศกวัน ตำบลบางกระทึก
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

นามเดิม ประยุทธ์ อารยางกูร

วัน เดือน ปีเกิด ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๑

ภูมิลำเนา อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

การศึกษา จบการศึกษามหาบัณฑิต
(เกียรตินิยมอันดับ ๑) อุปสมบทเป็นนาคหลวง ณ
วัดพระศรีรัตนศาสดารามและได้รับปริญญาดุษฎี
บัณฑิต จากสถาบันการศึกษา ๘ สถาบันคือ

ปี ๒๕๒๕ ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎี
บัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี ๒๕๒๙ ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎี
บัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาปรัชญาจากมหา
วิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปี ๒๕๓๐ ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎี
บัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาลัทธิและการสอน
จากมหาวิทยาลัยศิลปากร

ปี ๒๕๓๐ ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎี
บัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาศึกษาศาสตร์-การสอน
จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปี ๒๕๓๑ ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎี
บัณฑิตกิตติมศักดิ์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี ๒๕๓๒ ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎี
บัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาภาษาศาสตร์ จาก
มหาวิทยาลัยมหิดล

ปี ๒๕๓๓ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต
กิตติมศักดิ์ สาขาปรัชญาการศึกษา จากมหา
วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปี ๒๕๓๗ ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎี
บัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยสงขล
านครินทร์

การเผยแพร่พระพุทธศาสนาของท่าน
ปรากฏในหลายลักษณะทั้งด้านการสอน การ
บรรยาย การปาฐกถา การอภิปรายแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นและการแสดงพระธรรมเทศนา
ท่านได้รับอาราธนาไปสอนวิชาพระพุทธศาสนา
ณ มหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศหลายแห่ง
เช่น UNIVERSITY OF PENNSYLVANIA และ
SWARTHMORE COLLEGE ฯลฯ ท่านจึงเป็น
ผู้ที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ
สามารถโน้มน้าวมโนธรรมของคนเพื่อให้
มีสันติภาพดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมการศึกษา
เพื่อสันติภาพ มุ่งสร้างสันติภาพในจิตใจมนุษย์
ท่านจึงเป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับเกียรติจาก
องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม
แห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ถวายรางวัล
การศึกษาเพื่อสันติภาพ ครั้งที่ ๑๔ ในปี พ.ศ.
๒๕๓๗ จึงนับว่าเป็นผู้ที่มีผลงานยอดเยี่ยม
อีกท่านหนึ่ง

วาณิช จรุงกิจอนันต์

วัน เดือน ปี เกิด ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๑
ภูมิลาเนา อำเภอบางปลาม้า จังหวัด
สุพรรณบุรี
การศึกษา

- พ.ศ. ๒๕๑๕ จบปริญญาตรีจากคณะ
จิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร(ศิลปบัณฑิต สาขาวิชา
ภาพพิมพ์)

- พ.ศ. ๒๕๒๐ จบปริญญาโท จาก
มหาวิทยาลัยรัฐแคลิฟอร์เนีย เมืองลอสแอนเจลิส
ประเทศสหรัฐอเมริกา (ศิลปมหาบัณฑิต สาขา
วิชาภาพพิมพ์)

ครอบครัว

- วาณิช จรุงกิจอนันต์ สมรสกับนางทอง
จรุงกิจอนันต์ อาจารย์ประจำสถาบันภาษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีบุตร ชาย -หญิง
รวม ๓ คน

การทำงาน

- ขณะเรียนอยู่โรงเรียนช่างศิลป์ ได้เริ่ม
ทำงานที่นิตยสาร "สตรีสาร" และหนังสือพิมพ์
"ประชาธิปไตยรายวัน"

- พ.ศ. ๒๕๑๖ ทำงานฝ่ายศิลป์ หน่วย
ออกแบบ ธนาคารกสิกรไทย

- พ.ศ. ๒๕๒๑ ทำงานที่บริษัทฟรีเมียร์
พับลิชชิง, สตรีสาร, วารสารบ้านของการเคหะ
แห่งชาติ รวมทั้งเป็นนักเขียนอิสระ จนในที่สุด
ก็ได้เข้าทำงานประจำแผนกละคร บริษัทแกรมมี
เอนเตอร์เทนเมนต์ จำกัด และเป็นนักเขียน
ประจำให้แก่ บริษัท มติชน จำกัด

ผลงาน

- เริ่มเขียนกลอนขณะเรียนมัธยมศึกษา
ผลงานกลอนตีพิมพ์ครั้งแรกในนิตยสาร
"แม่บ้านการเรือน" ในปี ๒๕๐๗

- ในปี ๒๕๑๕ ได้รับรางวัลชนะเลิศแข่งขัน
ได้กลอนสด ระดับอุดมศึกษา

- ผลงานเรื่องสั้นได้ตีพิมพ์ครั้งแรกใน
นิตยสาร "ลลนา" คือ "ในคืนแห่งความแข็ง"

- พ.ศ. ๒๕๑๗ เริ่มเขียนคอลัมน์ประจำ
เกี่ยวกับเพลงลูกทุ่งในหนังสือพิมพ์ "ประชาชาติ
รายวัน"

ผลงานที่สร้างชื่อเสียง

- สุริยฉาย ตอบปัญหาชีวิตในลลนา
- สารคดี : เพื่อนผู้อยู่ในบ้าน , เลาะยุโรป ,
จดหมายถึงแม่จำเนียร, จดหมายถึงเพื่อน,
รอยยิ้มหลังม่านหยก

- รวมเรื่องสั้น : ขอยเดียวกัน

- นวนิยาย : แม่เบี้ย, เคาสน์ดาว, ตุ๊กตา

- รวมบทกวี : บันทึกแห่งการเดินทาง,
๖ ตุลาคมหากาพย์ (ร่วมกับคนอื่น ๆ),
วรรณกรรมพิณิจ

- หนังสือสำหรับเด็ก : เด็กชายกมลเที่ยว
บ้านทุ่ง (ได้รับรางวัลดีเด่นประเภทหนังสือ
สำหรับเด็ก ปี ๒๕๒๑) เขียวสิงโต (ได้รับรางวัล
ชมเชยประเภทหนังสือสำหรับเด็ก ปี ๒๕๒๒),
แม่หนูผู้กล้าหาญ (ได้รับรางวัลชมเชยประเภท
หนังสือสำหรับเด็ก ปี ๒๕๒๓), ลูกเสือหาเหยื่อ
ให้แม่ (ได้รับรางวัลรองชนะเลิศการประกวด
หนังสือการ์ตูนสำหรับเด็ก ของธนาคาร
กสิกรไทย ปี ๒๕๒๔) เป็นต้น

- บทภาพยนตร์ : สียอดกุมาร, สิงห์ไกรภพ,
แม่เบี้ย, คู่กรรม ฯลฯ

- บทละครโทรทัศน์ : วังน้ำวน, ดูกตา,
แผ่นดินของเรา ฯลฯ

- หนังสือรวมเล่มจากคอลัมน์ประจำ :
สนทนาประสาจน, สวัสดิ์ขอบคุณผู้หญิง,
ริมระเบียง เป็นต้น

- หนังสือวิชาการ : ศาสตร์แห่งเรื่องสั้น
และนวนิยาย

นามปากกา เช่น กามนิต, เรื่อง, สุริยฉาย
และนามจริง วาณิชจรงกิจอนันต์

รางวัลเกียรติยศ

- ได้รับคัดเลือกให้เป็นนักเขียนวรรณกรรม
สร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์)
จากเรื่อง "ชอยเดียวกัน" ประจำปี ๒๕๒๗
ประเภทรวมเรื่องสั้น

ภาคผนวก

ที่ รล ๐๐๐๓/ ๕๘๐๘

สำนักราชเลขาธิการ

พระบรมมหาราชวัง กทม. 10200

จ. เมษายน 2540

เรื่อง ขอพระราชทานชื่ออาคารหอสมุดแห่งชาติ จำนวน 2 แห่ง

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

อ้างถึง หนังสือที่ ศธ ๐๗๑๐/๔๑๔๕ ลงวันที่ 24 มีนาคม 2540

ถึงที่ส่งมาด้วย แบบตราสัญลักษณ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี

ตามที่ท่านได้มีหนังสือขอให้ความกราบบังคมทูลพระกรุณา ว่า เนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี เมื่อปี พ.ศ. 2539 กรมศิลปากรได้สร้างอาคารหอสมุดแห่งชาติ รวม 2 แห่งที่จังหวัดสุพรรณบุรีและเขตลาดกระบัง จึงขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตใช้ชื่ออาคารหอสมุดทั้ง 2 แห่งนี้ ว่า "หอสมุดแห่งชาติกาญจนาภิเษก สุพรรณบุรี" และ "หอสมุดแห่งชาติกาญจนาภิเษก ลุ่มเมือง ลาดกระบัง" กับเชิญตราสัญลักษณ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ประดิษฐานที่อาคารหอสมุดด้วย ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

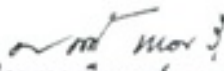
สำนักราชเลขาธิการได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ใช้ชื่ออาคารหอสมุดดังกล่าวว่า

1. "หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เถลิงพระเกียรติ"
2. "หอสมุดแห่งชาติเขตลาดกระบัง เถลิงพระเกียรติ"

พร้อมทั้งประดิษฐานตราสัญลักษณ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ที่ป้ายชื่ออาคารหอสมุดทั้ง 2 แห่งด้วย ซึ่งความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดพิจารณาดำเนินการจัดทำตราสัญลักษณ์ ฯ ตามรูปแบบและสีให้ถูกต้องตามต้นแบบที่ทางราชการกำหนด ซึ่งได้เชิญมาพร้อมหนังสือนี้

ขอแสดงความนับถือ

(หม่อมหลวงพิระพงศ์ เกษมศรี)

ราชเลขาธิการ

กองการในพระองค์

โทร. 2253457 - 62 ต่อ 2310

โทรสาร 2243259

ผ่าน

กรมศิลปากร
รับที่ ๑๗/๑๖๐
วันที่ ๑๗/๑๑/๒๕๓๘
เวลา ๑๖.๓๐

ที่ 166/2536

1 กันยายน 2536

เรื่อง โครงการก่อสร้างอาคารหอสมุดแห่งชาติ

เรียน อธิบดีกรมศิลปากร

เนื่องด้วย กรมศิลปากรมีโครงการเกี่ยวกับการก่อสร้างอาคารหอสมุด-
แห่งชาติ ซึ่งมีพื้นที่ใช้สอย 2,000 ตารางเมตร วงเงิน 15,000,000 บาท โดยมีวัตถุประสงค์

- เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้บริการหนังสือ สดทัศนวัสดุ สิ่งตีพิมพ์
และข่าวสารข้อมูลทางด้านการศึกษา ให้สอดคล้องกับผู้ใช้บริการโดยมีประสิทธิภาพสูงสุด
- เพื่อเป็นศูนย์สงวนรักษา อนุรักษ์ หนังสือภาษาโบราณ หนังสือวารสาร
และหนังสือพิมพ์เก่าหายาก
- เพื่อเป็นศูนย์สารนิเทศทางวิชาการแห่งชาติด้วยระบบคอมพิวเตอร์
- เพื่อดำเนินงานด้านค้นคว้า วิจัยวิเคราะห์ และเผยแพร่วิชาการด้าน
บรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์
- เพื่อส่งเสริมและช่วยเหลือการค้นคว้าวิจัยของหน่วยราชการและสถาบัน
การศึกษา
- เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานการใช้ข้อมูลสารนิเทศร่วมกันระหว่าง
ประเทศ

ซึ่งกรมศิลปากรมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างไว้ภาคละ 1 แห่ง ดังนั้น ในงบ
ประมาณประจำปี 2538 ผมจึงขอให้กรมศิลปากรได้จัดตั้งงบประมาณก่อสร้างอาคาร
หอสมุดแห่งชาติดังกล่าวที่ภาคตะวันตกในจังหวัดสุพรรณบุรีด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

นายบรรหาร ศิลปอาชา

(นายบรรหาร ศิลปอาชา)

นายสุวิชัย วัฒนกิจ

(นายสุวิชัย วัฒนกิจ)

อธิบดีกรมศิลปากร

นายมงคล บุญวงศ์

(นายมงคล บุญวงศ์)

รองอธิบดีกรมศิลปากร

BANHARN SILPA-ARCHA

23 Wisutkasat Rd., Bangkok, Thailand.
23 ถนนวิสุทธิกษัตริย์ กรุงเทพฯ โทร. 282-9492

๗๐๙/๒๕๓๖. ๕๗

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง จัดตั้งหอสมุดแห่งชาติในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการโดยกรมศิลปากร เห็นสมควรขยายงานของหอสมุดแห่งชาติ เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการศึกษาระดับประชาชนในท้องถิ่น และจังหวัดใกล้เคียง ได้มี แหล่งวิทยาคารให้คนเรียน นักศึกษาและประชาชนได้เพิ่มความรู้และสอคล้องความต้องการอันแท้จริง ของกรมศิลปากร และเพื่อร่วมถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช ที่ทรงครองสิริราชย์สมบัติครบ 50 ปี

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2534 และหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรีที่ รก 0003/5808 ลงวันที่ 9 เมษายน 2540 กระทรวงศึกษาธิการ จึงจัดตั้งหอสมุดแห่งชาติในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคขึ้น โดยมีฐานะเป็น "ฝ่าย" สังกัดหอสมุดแห่งชาติ และใช้ชื่อหรือที่ที่ใดมีพระบรมราชานุญาตตามพระบรมราชานุญาต ดังนี้

1. หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ที่ถนนสายสุพรรณบุรี-ชัยนาท ตำบลสนามโซย อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี
2. หอสมุดแห่งชาติจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ตั้งอยู่ที่ถนนเจ้าคุณทหาร ขอบเขตจังหวัด กาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่เห็นแก่ต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2540

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ปฏิบัติราชการแทน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารเผยแพร่ของหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์บริษัท ทรงสิทธิ์วรรณ จำกัด ๑๐๑๗ ถ.ประชาชื่น บางซื่อ กรุงเทพฯ ๑๐๘๐๐
โทร. ๐๒-๕๘๕-๓๒๓๓, ๐๒-๕๘๗-๕๒๙๒, ๐๒-๙๑๐-๑๙๙๙ โทรสาร ๐๒-๕๘๗-๒๐๘๔, ๐๒-๙๑๐-๑๘๘๘

027.593

ศ528ท

ณ.5

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ

สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร
จัดพิมพ์

เนื่องในวโรกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ

๒๕๔๖

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ

กรมศิลปากร สำนักหอสมุดแห่งชาติ จัดพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๔๖

พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรก ๑,๐๐๐ เล่ม

กรมศิลปากร. สำนักหอสมุดแห่งชาติ.

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ. -

กรุงเทพฯ : สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร, ๒๕๔๖.

๘๐ หน้า.

๑. สุพรรณบุรี - ภูมิประเทศและการท่องเที่ยว. ๒. สุพรรณบุรี - ประวัติศาสตร์.

๓. หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ. I. ชื่อเรื่อง.

๙๑๕.๙๓๗๓

ISBN ๙๗๔-๗๙๑๒-๗๙-๑

อธิบดีกรมศิลปากร (นายสิริชัยชาญ พักจำรูญ)

ที่ปรึกษา

รองอธิบดีกรมศิลปากร (นายวีระ โรจน์พจนรัตน์)

ที่ปรึกษา

ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดแห่งชาติ (นางศิริภรณ์ จิรปภา)

ประธานคณะทำงาน

นางสาวอรพินท์ ลิ้มสกุล

รองประธานคณะทำงาน

นางผาสุข วิชัยกุล

คณะทำงาน

นางสาวพิมพ์พรรณ ไพบูลย์ห้วงเจริญ

คณะทำงาน

นางสาวลำดวน เทียรณธิกุล

คณะทำงาน

นางสาวกนกอร ศักดาเดช

คณะทำงาน

นางทัศนีย์ เทพไชย

เลขานุการคณะทำงาน

นายปรามไธย กำทรัพย์

ออกแบบปก

bib
เลขเข้า

259190
027.693
๙528 น
ค. ๙5

NATIONAL LIBRARY OF THAILAND
SUPHANBURI

3 1111 90002044 5

สงวนลิขสิทธิ์ พ. ๔๖ พ.ศ. ๒๕๕๐ ๘๗

คำนำ

การจัดสร้างหอสมุดแห่งชาติสาขาในส่วนภูมิภาค เป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นจะยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศ และได้กำหนดมาตรฐานสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะเยาวชนของชาติให้มีโอกาสเท่าเทียมกันในการแสวงหาและเพิ่มพูนความรู้ได้ด้วยตนเอง ตามความต้องการ และตามความสามารถ เพื่อพัฒนาคุณภาพของแต่ละบุคคลได้อย่างเหมาะสม และเป็นการสร้างรากฐานของสังคม เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างสมดุล มีคุณธรรมและยั่งยืน

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ เป็นอีกสาขาหนึ่งของสำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นคลังความรู้ และสะสมภูมิปัญญาในท้องถิ่น โดยได้รับการสนับสนุนจาก ฯพณฯ บรรหาร ศิลปอาชา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี และนายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๑ ของประเทศ ขอให้ใช้เงินงบประมาณตามโครงการพัฒนาจังหวัดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุพรรณบุรี ประจำปีงบประมาณ ๒๕๓๘ และ ๒๕๔๐ จำนวน ๒๑,๑๑๔,๐๐๐.๐๐ บาท (ยี่สิบเอ็ดล้านหนึ่งแสนหนึ่งหมื่นสี่พันบาทถ้วน) สำหรับก่อสร้างอาคารและปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบ

เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ กรมศิลปากรได้จัดพิมพ์หนังสือเพื่อรวบรวมเรื่องของจังหวัดสุพรรณบุรี และเผยแพร่กิจการของหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ ให้เป็นที่ปรากฏสืบไป

กรมศิลปากรขอขอบพระคุณท่านผู้ให้การสนับสนุนในการจัดสร้างหอสมุดฯ แห่งนี้จนเป็นผลสำเร็จ และขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาเรียบเรียงบทความต่างๆ ดังที่ปรากฏในเล่มเพื่อเป็นการเพิ่มคุณค่าของหนังสือให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าต่อไป

สสจ พ.๕

(นายสิริชัยชาญ พักจำรูญ)

อธิบดีกรมศิลปากร

สารบัญ

คำนำ		หน้า (๑)
สารบัญ		(๒)
หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ	โดย ทศนีย์ เทพไชย	๑
โบราณคดีและประวัติศาสตร์เมืองสุพรรณบุรี	โดย เขมชาติ เทพไชย	๙
ท้องแตนสุพรรณภูมิ	โดย บุญครอง คันธรากร ชนะวิชญ์ รอดประจาง	๒๓
พระเครื่องเมืองสุพรรณ	โดย มนัส โอภากุล	๓๐
วรรณคดีอันเลื่องชื่อของสุพรรณบุรี	โดย จุไรศรี ธนะชานันท์	๓๖
เพลงพื้นบ้านสุพรรณบุรี	โดย เอนก นาวิกมูล	๔๑
ประวัติบุคคลและศิลปินของจังหวัดสุพรรณบุรี		
นายบรรหาร ศิลปอาชา		๔๗
นายมนตรี ตราโมท		๕๒
นางบัวผัน จันทรศรี		๕๔
นายแจ้ ค่ายสีทอง		๕๕
นางขวัญจิต ศรีประจันต์		๕๖
นายไวพจน์ เพชรสุพรรณ		๕๗
นาวาเอก (พิเศษ) มงคล แสงสว่าง		๕๙
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)		๖๐
นายวาณิช จรุงกิจอนันต์		๖๑

ประวัติความเป็นมา

“หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ” เป็นชื่อที่ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี “กาญจนาภิเษก” เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙ พร้อมให้อัญเชิญตราสัญลักษณ์งานฉลองสิริราชสมบัติ ครบ ๕๐ ปี ติดตั้งบนอาคารหอสมุดฯ ตามหนังสือสำนักราชเลขาธิการ ที่ รล ๐๐๐๓/๕๔๐๘ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๐ และได้รับการประกาศจัดตั้งจากกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ ได้รับการสนับสนุนจาก ฯพณฯ บรรหาร ศิลปอาชา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุพรรณบุรี และนายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๑ ของไทย ดำริให้สร้างขึ้น เพื่อให้เป็นแหล่งรวบรวมและจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศทุกสาขาวิชาที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า วิจัย ของนักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไปในจังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดใกล้เคียง จึงได้ขออนุมัติเงิน

งบประมาณตามโครงการพัฒนาจังหวัดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี ประจำปีงบประมาณ ๒๕๓๘ และ ๒๕๔๐ จำนวน ๒๑,๑๑๔,๐๐๐.๐๐ บาท (ยี่สิบเอ็ดล้านหนึ่งแสนหนึ่งหมื่นสี่พันบาทถ้วน) สำหรับก่อสร้างอาคารและปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบ ดังนี้

งบประมาณการก่อสร้าง

งบประมาณตามโครงการพัฒนาจังหวัดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี ประจำปี ๒๕๓๘ สำหรับก่อสร้างอาคารจำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท (ยี่สิบล้านบาทถ้วน) โดย

□ นายบรรหาร ศิลปอาชา □ นายชุมพล ศิลปอาชา □ นายบุญเชื้อ ประเสริฐสุวรรณ □ นายประภัตร โพธสุธน □ นายจองชัย เทียงธรรม	}	๑๔ ล้านบาท
๒,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท		
๒,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท		
๒,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท		

ประจำปี ๒๕๔๐ สำหรับ

๑. สร้างหลังคาโครงเหล็กคลุมคอร์ต
กลางสนามภายในอาคาร ขนาด ๑๒x๒๔ เมตร
จำนวน ๖๑๕,๐๐๐.๐๐ บาท (หกแสนหนึ่งหมื่น
ห้าพันบาทถ้วน) โดย นายบรรหาร ศิลปอาชา
และนายชุมพล ศิลปอาชา

๒. ปรับพื้นที่พร้อมถมดิน จำนวน
๔๙๙,๐๐๐.๐๐บาท (สี่แสนเก้าหมื่นเก้าพัน
บาทถ้วน)

ลักษณะอาคาร

อาคารหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี
เฉลิมพระเกียรติ มีลักษณะเป็นอาคารคอนกรีต
เสริมเหล็ก ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง ทรงไทยประยุกต์
ออกแบบโดย นายเกรียงไกร สัมปัชชลิต
สถาปนิก กรมศิลปากร ดำเนินการก่อสร้างโดย
หจก. ศรีสมบูรณ์สุวรรณะ ตั้งอยู่บนพื้นที่ ๓ ไร่
๒ งาน ๒๔ ตารางวา โดยแบ่งพื้นที่สนามหญ้า
๘,๒๔๗ ตารางเมตร และพื้นที่ใช้สอยภายใน
อาคาร ๒,๔๐๐ ตารางเมตร ตัวอาคารมีขนาด
กว้าง ๔๔.๐๐ เมตร ยาว ๕๘.๐๐ เมตร จัดแบ่ง
พื้นที่เป็นห้องต่างๆ ดังนี้

ชั้น ๑

- ห้องหัวหน้าหอสมุดแห่งชาติ
จังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ
- ห้องบริการหนังสือ ๑
- ห้องบริการหนังสือ ๒
- ห้องเด็กและเยาวชน
- ห้องหนังสือพิมพ์และวารสาร

ชั้น ๒

- ห้องธุรการ
- ห้องซ่อมและบูรณะ

- ห้องโสตทัศนวัสดุ
- ศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น
- ห้องกิจกรรมอเนกประสงค์ สามารถรองรับคน
ได้ประมาณ ๒๐๐ คน
- ห้องประชุมเล็กสามารถรองรับคนได้ประมาณ
๕๐ คน

การดำเนินการก่อสร้างอาคารเริ่มตั้งแต่วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๓๘ แล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๐

วัตถุประสงค์

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิม
พระเกียรติ เป็นสาขาหนึ่งของสำนักหอสมุด
แห่งชาติ สังกัดกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อ

๑. เป็นแหล่งให้บริการการศึกษา ค้นคว้า วิจัย
ของนักเรียน นักศึกษา และประชาชน ใน
ส่วนภูมิภาค
๒. เป็นศูนย์รวมสารนิเทศทุกสาขาวิชา
๓. เป็นศูนย์รวบรวมอนุรักษ์ และเผยแพร่มรดก
ทรัพย์สินทางปัญญาของชนในท้องถิ่น
๔. เป็นแหล่งเผยแพร่วิชาการด้านบรรณารักษ-
ศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์
๕. เป็นศูนย์ประสานงานของศูนย์สารนิเทศทาง
วิชาการแห่งชาติ โดยเป็นเครือข่ายของ
สำนักหอสมุดแห่งชาติส่วนกลาง

ภาระหน้าที่

๑. เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าและวิจัย ของนักวิจัย
ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ นักธุรกิจ
นักการเมือง ครู อาจารย์ ข้าราชการจาก
หน่วยงานต่างๆ พระภิกษุสงฆ์ รวมทั้งนิสิต

นักศึกษา นักเรียน และประชาชนที่ไม่การศึกษา
หาความรู้โดยทั่วไป

๒. เป็นแหล่งรวบรวม ล่ารวจ จัดหา มรดก
ภูมิปัญญาที่อยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์ (หนังสือ
วารสาร หนังสือพิมพ์ เอกสารต่างๆ) สื่อทัศนวัสดุ
หนังสือตัวเขียน จารึก คัมภีร์ใบลาน และสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ที่ผลิตในภูมิภาค (สำหรับการ
จัดหาสื่อสิ่งพิมพ์มีข้อกำหนดในพระราชบัญญัติ
การพิมพ์ที่ให้นักพิมพ์ส่งสิ่งพิมพ์ชื่อละฉบับ ให้
สำนักหอสมุดแห่งชาติและตามมติคณะรัฐมนตรี
ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ส่งสิ่งพิมพ์อย่าง
น้อย ชื่อละ ๒ ฉบับ ให้สำนักหอสมุดแห่งชาติ)

๓. อนุรักษ์และสงวนรักษาทหัตถ์สิ่งพิมพ์
อันเป็นมรดกที่ล้ำค่าของชาติไว้ เพื่อประชาชนของ
ชาติ ได้มาศึกษา ค้นคว้า วิจัยต่อไป

๔. ให้บริการการค้นคว้าข้อมูลราชกิจจานุเบกษา
ได้ครบถ้วน ตั้งแต่ฉบับแรกจนถึงปัจจุบันโดย
สามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากส่วนกลาง มายัง
ภูมิภาคโดยระบบออนไลน์ หรือทางโทรสาร

๕. เป็นตัวแทนของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
ส่วนกลาง ทำหน้าที่เป็นศูนย์ ISBN และ ISSN
ของภูมิภาค รวบรวมและเผยแพร่การใช้หมายเลข
มาตรฐานสากลประจำหนังสือ (International
Standard Book Number-ISBN) และหมายเลข
มาตรฐานสากลประจำวารสาร (International
Standard Serials Number-ISSN) โดยประชา-
สัมพันธ์ให้สำนักพิมพ์ สถาบันการศึกษาต่างๆ
และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในภูมิภาค
ที่จัดพิมพ์หนังสือและวารสารได้ใช้หมายเลข
มาตรฐานสากลเหล่านี้ (สำนักหอสมุดแห่งชาติ

ส่วนกลางเป็นศูนย์กลางการกำหนดหมายเลข
ISBN และ ISSN ของประเทศไทย)

๖. เป็นแหล่งให้การศึกษาฝึกอบรมวิชาการ ด้าน
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ แก่
บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด หรือเจ้าหน้าที่
อื่นๆ ซึ่งปฏิบัติงานในห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศ
ในภูมิภาค รวมทั้งนิสิต นักศึกษาภาควิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์จาก
สถาบันการศึกษาต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัย
วิทยาลัย สถาบันราชภัฏในภูมิภาค และ
บรรณารักษ์จากต่างประเทศ

๗. เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำและแนวทางใน
การพัฒนาและจัดห้องสมุดระบบสากลให้แก่
ห้องสมุดของสถาบันต่างๆ ในภูมิภาค เช่น
ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุด
เฉพาะ ห้องสมุดของภาคเอกชน เป็นต้น รวมทั้ง
การช่วยจัดห้องสมุดในระบบสากลได้ด้วย

๘. เป็นเครือข่ายของระบบสารนิเทศทางวิชาการ
แห่งชาติในภูมิภาค โดยเป็นศูนย์เชื่อมโยง
สารนิเทศจากส่วนกลาง มายังห้องสมุดประเภท
ต่างๆ ในภูมิภาค ซึ่งจะทำให้ระบบสารนิเทศทาง
วิชาการแห่งชาติมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และ
ข่าวสารนิเทศจะแพร่กระจายจากส่วนกลาง
ไปยังประชาชนในส่วนภูมิภาคให้ได้รับความรู้
มีความทันสมัยเท่าเทียมกับประชาชนใน
ส่วนกลาง ทำให้บุคลากรของประเทศมีคุณภาพ
สูงขึ้น

๙. เป็นตัวแทนหอสมุดแห่งชาติส่วนกลาง
ทำหน้าที่เป็นศูนย์เชื่อมโยงในระบบการส่งเอกสาร
สิ่งพิมพ์ (Document Delivery System) ในระบบ

ศูนย์กลางแลกเปลี่ยนและยืมสิ่งพิมพ์ระดับชาติและระดับนานาชาติ (National Libraries and Documentation Center Southeast Asia Consortium) ที่เชื่อมโยงกับสถาบันบริการสารนิเทศในภูมิภาค

๑๐. เป็นศูนย์กำหนดรายละเอียดทางบรรณานุกรมแห่งชาติ (Cataloging in Publication-CIP) แก่สิ่งพิมพ์ที่จัดพิมพ์ในภูมิภาคในเขตที่รับผิดชอบ

๑๑. ทำหน้าที่เชื่อมโยงฐานข้อมูลระบบห้องสมุดอัตโนมัติของสำนักหอสมุดแห่งชาติส่วนกลางมาให้บริการผู้ใช้ในส่วนภูมิภาคด้วยระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์

๑๒. ให้บริการค้นข้อมูลวิชาต่างๆ จากฐานข้อมูลซีดีรอม ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ มัลติมีเดีย และค้นข้อมูลจากระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

เขตความรับผิดชอบ

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ มีเขตความรับผิดชอบในการให้บริการแก่ชุมชนในภูมิภาค ๙ จังหวัด ได้แก่ สุพรรณบุรี นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี ลพบุรี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี และชัยนาท

การจัดหา / จัดหมวดหมู่ทรัพยากร

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ ได้รับทรัพยากรสารนิเทศจากหอสมุดแห่งชาติส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นได้จากการจัดซื้อ การขอบริจาค หรือขอรับตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ และได้รับอภินันทนาการโดยนำทรัพยากรที่ได้รับมาจัดหมวดหมู่ตามระบบทศนิยมของดิวอี้ ตั้งแต่หมวด ๐๐๐ - ๙๐๐

ทรัพยากรสารนิเทศ

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ มีทรัพยากรสารนิเทศหลายรูปแบบแบ่งเป็น วัสดุตีพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ นิตยสาร กฤตภาค จุลสาร ราชกิจจานุเบกษา วัสดุไม่ตีพิมพ์ ได้แก่ โสตทัศนวัสดุ ประเภทวีดิทัศน์ แถบบันทึกเสียง วีซีดี รูปภาพ แผ่นซีดี - รอม และฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังมีทรัพยากรลักษณะพิเศษ คือ หนังสือตัวเขียน ประเภท คัมภีร์ ไบลานและสมุดไทย เป็นต้น

การให้บริการ

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ เริ่มเปิดให้บริการอย่างไม่เป็นทางการเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๑ ในวันอังคาร - เสาร์ ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ปิดบริการในวันอาทิตย์ - จันทร์ และวันหยุดตามประกาศของทางราชการ โดยมีบริการต่างๆ ดังนี้

๑. บริการหนังสือ

แบ่งออกเป็นห้องบริการต่างๆ คือ

ห้องบริการหนังสือ ๑ ให้บริการ

- หนังสือทั่วไปและรายงานการวิจัยทุกสาขาวิชา ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
- นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล
- บริการสืบค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ เช่น อินเทอร์เน็ต ซีดีรอม และฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์
- บริการถ่ายเอกสาร

ห้องบริการหนังสือ ๒ ให้บริการ

- เป็นศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น ประกอบด้วย หนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่นในเขตรับผิดชอบ ๙ จังหวัด
- หนังสือเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์
- ราชกิจจานุเบกษา
- วิทยานิพนธ์

ศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น ให้บริการ

- บริการหนังสือตัวเขียนประเภทสมุดไทย คัมภีร์ใบลาน และหนังสือหายาก ที่มีอยู่ในท้องถิ่น

ห้องเด็กและเยาวชน ให้บริการ

- หนังสืออ่านประกอบและสื่อสร้างสรรค์ต่างๆ ได้แก่ หนังสือภาพ หนังสือเสียง เกมส์ แผ่นภาพ เป็นต้น เพื่อให้ความรู้ ความเพลิดเพลิน ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และปลูกฝังนิสัยรักการอ่านสำหรับเด็กและเยาวชน

๒. บริการหนังสือพิมพ์และวารสาร

ให้บริการห้องหนังสือพิมพ์และวารสาร ประกอบด้วย

- หนังสือพิมพ์ทั่วไป ทั้งฉบับปัจจุบันและล่วงเวลา
- หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ทั้งฉบับปัจจุบันและล่วงเวลา
- วารสาร นิตยสาร จุลสาร และกฤตภาค

๓. บริการโสตทัศนวัสดุ

ให้บริการห้องโสตทัศนวัสดุประกอบด้วย

- แถบบันทึกเสียง (เทปเสียง)
- แถบบันทึกภาพ (วีดิทัศน์) , (วีซีดี)
- รูปภาพ แผนที่ ฯลฯ

๔. บริการสืบค้นข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์

เพื่อให้บริการข้อมูลสารนิเทศที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ สะดวก และรวดเร็ว จึงได้ให้บริการค้นข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นได้จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ซีดี - รวม และฐานข้อมูลที่ติดตั้งไว้ในห้องบริการ
ต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งสิ้น ๑๑ ฐาน ได้แก่

ANCSP - โบราณวัตถุสถาน
BIBSP - หนังสือภาคกลาง
BIOSP - ประวัติบุคคลสำคัญ
BOKSP - ดัชนีค้นเรื่องจากหนังสือ
CULSP - วัฒนธรรมประเพณี
LOCSP - ข้อมูล ๗๖ จังหวัด
MNSSP - หนังสือภาษาโบราณ
และหนังสือหายาก

PNPSP - ดัชนีค้นเรื่องวารสาร / หนังสือพิมพ์
SOCSP - สังคมเศรษฐกิจ
TSISP - วิทยานิพนธ์ / ผลงานวิจัย
TURSP - สถานที่ท่องเที่ยวในภาคกลาง

ไปยังชุมชนต่าง ๆ กิจกรรมเชิงปฏิบัติด้านวิชาการ
การบรรยายและสัมมนา เป็นต้น

๕. บริการกิจกรรมและนิทรรศการ

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ ได้จัดกิจกรรมตามโครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมทักษะความรู้ จินตนาการ และกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติ ในรูปของนิทรรศการ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็ก และเยาวชนทั้งในหอสมุดฯ และกิจกรรมเคลื่อนที่

๖. บริการถ่ายเอกสาร

เพื่ออำนวยความสะดวกในการสำเนาเอกสารของผู้ใช้บริการ เนื่องจากหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ ไม่มีบริการยืมคืน

๗. บริการนำชม และแนะนำการใช้ห้องสมุด

เพื่ออำนวยความสะดวกในการสืบค้นของผู้ใช้บริการ และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ให้บริการ หรือชุมชนกับหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ จึงมีบริการนำชมและแนะนำการใช้ห้องสมุด รวมทั้งการให้ความร่วมมือกับหน่วยงาน และสถาบันการศึกษา

ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักเรียน
นักศึกษา และผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด

๘. บริการขอหมายเลขมาตรฐานสากลประจำ
หนังสือ (ISBN) และหมายเลขมาตรฐาน
สากลประจำวารสาร (ISSN)

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิม -
พระเกียรติ จะเป็นผู้ประสานงานในการขอรับ
หมายเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ และ
วารสารให้กับหน่วยงานหรือบุคคลที่ประสงค์
ขอรับ ซึ่งสำนักหอสมุดแห่งชาติส่วนกลางเป็น
หน่วยงานที่ทำหน้าที่ ในการกำหนดหมายเลข
ดังกล่าว

๙. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

เพื่อแนะนำและช่วยเหลือผู้ใช้บริการให้ได้รับ
ความสะดวกรวดเร็วในการศึกษา ค้นคว้าจาก
ทรัพยากรสารสนเทศที่มีในหอสมุดแห่งชาติจังหวัด
สุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ โดยการตอบคำถาม
โดยตรงและทางโทรศัพท์

คู่มือช่วยค้น

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิม -
พระเกียรติ ได้อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ
โดยการจัดทำคู่มือช่วยค้นต่างๆ ดังนี้

๑. บัตรรายการ ได้แก่ บัตรผู้แต่ง บัตรหัวเรื่อง
และบัตรชื่อเรื่อง
๒. บัตรบรรณานุกรมเรื่องของวารสาร หนังสือพิมพ์
กฤตภาค และจุลสาร
๓. สารบัญค้นเรื่อง
๔. แฟ้มข้อมูลเฉพาะเรื่อง
๕. คู่มือสืบค้นข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์

สถานที่ตั้ง

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิม -
พระเกียรติ ตั้งอยู่เลขที่ ๑๘๗ หมู่ ๑ ถนน
สุพรรณบุรี-ชัยนาท ตำบลสนามชัย อำเภอ
เมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ๗๒๐๐๐

โทรศัพท์ ๐-๓๕๕๓-๕๓๔๓,

๐-๓๕๕๓-๕๒๔๔

โทรสาร ต่อ ๒๕

โบราณคดีและประวัติศาสตร์เมืองสุพรรณบุรี

เชมชาติ เทพไชย

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์

เมืองสุพรรณบุรีมีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เป็น ๓ ยุคสมัยด้วยกัน คือ

๑. สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ยุคหินใหม่

(Neolithic) และยุคโลหะ (Bronze Age and Iron Age) มีอายุตั้งแต่ ๓,๔๐๐ ปี - ๑,๔๐๐ ปีมาแล้ว

๒. สมัยกึ่งประวัติศาสตร์ มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ ๘ - ๑๑

๓. สมัยประวัติศาสตร์ มีอายุตั้งแต่ตอนปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๑ - ๒๕ โดยยุคนี้ได้แบ่งเป็นสมัยที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

๓.๑ สมัยทวารวดี ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๑ - ๑๖

๓.๒ สมัยสุพรรณภูมิและสมัยสุโขทัย ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๗ - ๑๘

๓.๓ สมัยอยุธยาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๕

โบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ (Prehistory)

การศึกษาค้นคว้าด้านโบราณคดีของเมืองสุพรรณบุรีนั้น พบหลักฐานว่ามีมนุษย์อาศัยอยู่ตั้งแต่ยุคหินใหม่ (Neolithic Period) เป็นยุคที่มีการพัฒนาต่อเนื่องมาจากยุคหินกลาง (Mesolithic) โดยพบหลักฐานทางด้านโบราณคดีในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ทางด้านตะวันตกของจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีเทือกเขาตะนาวศรีเป็นแนวทอดยาวเชื่อมโยงต่อกัน

ภาพถ่ายทางอากาศเมืองโบราณสุพรรณบุรี

๑. ยุคหินใหม่ (Neolithic)

ยุคหินใหม่นี้ มนุษย์ได้พัฒนาการจากเป็นผู้แสวงหาอาหาร (Food Gathering) มาเป็นผู้ผลิตอาหาร (Food Producing) มีกำหนดอายุไว้ราว ๓,๐๐๐ ปีมาแล้ว

จากการศึกษาของศาสตราจารย์ชิน อยู่ดี ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ของประเทศไทยได้สรุปว่ามนุษย์ยุคหินใหม่ รู้จักการทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์ ทอผ้า และทำเครื่องปั้นดินเผาได้ดี ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำในบริเวณที่น้ำท่วมไม่ถึง พบสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ของคนยุคหินใหม่ที่ทำขึ้น

จากการสำรวจและขุดค้นในจังหวัดสุพรรณบุรีพบขวานหินขัดรูปแบบต่างๆมากมาย การกำหนดอายุจึงใช้การศึกษาเปรียบเทียบกับขวานหินขัดที่พบจากอำเภอเมือง และอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ได้กำหนดอายุและรูปแบบของขวานหินเป็นชนิดมีปาก ชนิดรูปสี่เหลี่ยมคางหมู รูปวงรีหรือสามเหลี่ยมปลายมน อยู่ในราว ๑,๗๐๐ - ๑,๓๐๐ BC หรือประมาณ ๑,๘๔๓ - ๒,๒๔๓ ปีมาแล้ว ทั้งนี้ได้นำตัวอย่างถ่านที่ได้จากการขุดค้นจากแหล่งนายบาง ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ไปหาค่าอายุโดยวิธีคาร์บอน ๑๔ ได้กำหนดอายุขวานหินขัดแบบต่างๆ ที่พบในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อำเภออุทุมพรไว้ว่า มีอายุประมาณ ๓,๐๐๐ ปีมาแล้ว

ขวานหินขัดแบบต่าง ๆ ยุคหินใหม่ พบที่อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

๒. ยุคโลหะและยุคเหล็ก (Bronze Age and Iron Age)

ตามหลักสากลของยุคโลหะแบ่งออกเป็น ๒ ยุค คือ ยุคสำริดและยุคเหล็ก ในบริเวณดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น มักขุดค้นพบเครื่องมือสำริดกับเครื่องมือเหล็กปะปนกัน จึงนิยมเรียกว่า ยุคโลหะ มนุษย์ในยุคนี้อาศัยเป็นกลุ่มที่ได้

พัฒนาการการดำรงชีวิตและเรียนรู้การใช้เทคโนโลยี โดยการนำแร่ธาตุจากภูเขาหรือตามพื้นดินมาหลอม และถลุงให้เป็นเครื่องมือเครื่องใช้และอาวุธต่าง ๆ ได้

มนุษย์ยุคสำริดรู้จักใช้ม้าเป็นพาหนะ มีการใช้เกวียน มีการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า รู้จักการใช้เงินตรา มีความชำนาญในการเดินเรือ รู้จักนำวัตถุดิบจากธรรมชาติมาหลอมโลหะผลิตเป็นลูกปัดหิน ลูกปัดแก้ว ประดิษฐ์เครื่องประดับด้วยทองคำ อุทุมพรมีการตั้งชุมชนที่ใหญ่และมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น จนกลายเป็นเมืองใหญ่ที่สุด เมืองสุพรรณบุรีพบหลักฐานโบราณคดีที่จัดอยู่ในยุคสำริด ได้แก่ ขวานสำริด อมวกสำริด ใบหอกสำริด กำไลสำริด ลูกกระพรวนสำริด และต่างหู เป็นต้น

๓. โบราณคดีกึ่งประวัติศาสตร์ (Protohistory)

เมืองสุพรรณบุรี เมื่อเข้าสู่ยุคกึ่งประวัติศาสตร์นั้น นับได้ว่าเป็นช่วงที่มีการพัฒนาการของชุมชนอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย กระแสแห่งความเป็นปึกแผ่นของบ้านเมืองและความมั่งคั่งไปด้วยทรัพยากร ย่อมส่งผลให้พ่อค้าวานิชผู้สืบทอดเผยแพร่ศาสนา และนักเดินเรือแสวงโชคทั้งหลายเดินทางมาติดต่อดินแดนนี้อย่างมากมาย

ในช่วงยุคกึ่งประวัติศาสตร์นี้ มีการกล่าวถึงดินแดนสุวรรณภูมิ (Suvannabhumi) ว่าเกิดขึ้นท่ามกลางกลุ่มชนที่มีความเชื่อทางฮินดูและพุทธศาสนาที่มีรากเหง้ามาจากประเทศอินเดีย มีการใช้ภาษาสันสกฤต เป็นภาษาคำศักดิ์สิทธิ์ เป็นดินแดนที่บรรดาพ่อค้า นักบวช และผู้ชำนาญด้านอักษรศาสตร์เดินทางมาแสวงโชค การเดินเรือมายังสุวรรณภูมิของชาวต่างชาตินั้นจะเป็นช่วง

ฤดูกาลที่ต้องอาศัยลมมรสุมเข้ามาช่วย /เมื่อมาถึงดินแดนแห่งนี้ จึงมาทำการค้าลูกปัด (Beads) เครื่องรางของขลัง (Magic amulets) ทองคำ ดีบุก งาช้าง การบูร ยาสมุนไพร และนอแรด เป็นต้น

จากหลักฐานทางด้านโบราณคดีและเอกสาร ได้ระบุชัดเจนว่า การที่วัฒนธรรมอินเดียเข้ามาเผยแพร่ยังดินแดนต่าง ๆ แถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นั้น ประชาชนในยุคช่วงกึ่งประวัติศาสตร์ก็มีการจัดระบบทางเศรษฐกิจสังคม มาแต่ครั้งโบราณ อย่างไรก็ตามการเผยแพร่ความเชื่อในศาสนาพราหมณ์ หรือพุทธศาสนามักมาในรูปแบบอักษรศาสตร์ ด้านภาพย กวี หรือพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะเผยแพร่เข้ามายังกษัตริย์ผู้ปกครองก่อนแล้วจึงค่อยขยายไปสู่ประชาชนทั่วไป คลื่นวัฒนธรรมของอินเดีย ได้แพร่เข้ามายังดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยุคกึ่งประวัติศาสตร์เป็นต้นมา ซึ่ง ดร.ควอริช เวลล์ (Dr. Quaritch Wales) ได้เสนอไว้ในหนังสือ The Making of Greater India ไว้ ๓ ประการ ดังนี้

๑. สมัยอมราวตี (Amaravati) ในช่วง

ค.ศ. ๒๐๐ - ๓๐๐ หรือ พ.ศ. ๗๔๓ - ๘๔๓

๒. สมัยคุปตะ (Gupta) ในช่วง ค.ศ.

๔๐๐ - ๖๐๐ หรือ พ.ศ. ๙๔๓ - ๑๑๔๓

จากหลักฐานการขุดค้นชั้นดินทางด้านโบราณคดีที่บ้านท่าม่วง ปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ใกล้บริเวณเมืองอู่ทองของ ดร.ควอริช เวลล์ ได้สรุปว่า บริเวณนี้เป็นที่เกิดและที่ตั้งอาณาจักรฟูนัน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่พัฒนาการมาจากยุคหินใหม่ตอนปลาย และยุคโลหะตอนต้น ผสมผสานกับ

อารยธรรมอินเดีย กษัตริย์ของฟูนันพยายามครอบครองประเทศใกล้เคียง ในราวพุทธศตวรรษที่ ๙ และพยายามยึดครองจีนหลิน (Chin-lin)

ขณะเดียวกันก่อนที่มีการขยายอาณาเขตของอาณาจักรฟูนันมายังบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำภาคกลาง สมัยก่อนทวารวดีในบริเวณแม่น้ำจะเข้าสามพันและแม่น้ำสุพรรณบุรี ดินแดนนี้เป็นที่ตั้งของชุมชนวัฒนธรรมยุคโลหะ ต่อมาได้พัฒนาการขึ้นเป็นลำดับ มีการติดต่อสัมพันธ์ทางพุทธศาสนากับประเทศอินเดีย และมีการค้ากันขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบหลักฐานของลูกปัดมีเส้นลูกคลื่น ๓ เส้นจากการขุดค้นทางด้านโบราณคดีระหว่างแหล่งท่าม่วง ตำบลอู่ทอง อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี กับเมืองออกแหว (Oc-Eo) ตอนใต้ของประเทศเวียดนาม แล้วระบุชัดเจนว่ามีลักษณะเหมือนกับเรื่องราวของอาณาจักรฟูนัน

ความเชื่อในเรื่องที่ตั้งของอาณาจักรฟูนัน อาจอยู่ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยานั้น ศาสตราจารย์ ช็อง บัวเชลเยร์ได้มีการนำเสนอว่า จุดหมายเหตุจึ่งกล่าวถึงในพุทธศตวรรษที่ ๙ ว่า พระเจ้าพินมณมหาราชแห่งอาณาจักรฟูนัน ได้ทรงปราบปรามอาณาจักรต่าง ๆ ลงมากกว่า ๑๐ แห่ง ในจำนวนนี้ควรเป็นดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา

การปราบปรามนี้ได้จากทิศตะวันตกออกไปทางทิศตะวันตก จากหลักฐานที่ค้นพบ ทำให้ศาสตราจารย์ช็อง บัวเชลเยร์ ตั้งข้อสังเกตว่าการปราบปรามนี้แผ่ขยายจากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออกได้หรือไม่ ในขณะที่เดียวกันที่อาณาจักรฟูนันได้ล่มสลาย เพราะถูกอาณาจักรเจนละเข้าโจมตีในระหว่าง พ.ศ. ๑๑๐๐ - ๑๑๕๐ นั้น ราชธานีอาณาจักรฟูนัน คงย้ายไปตั้งอยู่ในแถบลุ่มแม่น้ำโขง

โบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์ (History)

อาณาจักรทวารวดี

คำว่า "ทวารวดี" เป็นภาษาสันสกฤต แปลว่า "ประกอบด้วยประตู" มักใช้หมายถึง "เมืองเก่า" และชื่อนี้ได้ถูกหยิบยืมมาตั้งเป็นชื่อของรัฐแรกบนผืนแผ่นดินสยามประเทศโบราณ

การรู้จักชื่อของทวารวดี จากหลักฐานทางโบราณคดีนั้น เนื่องจากการพบจารึกศรีทวารวดีฯ ที่ปรากฏในเหรียญเงิน พบอยู่ในเขตอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี เป็นต้น

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๕๐ จากการขุดค้นทางวิชาการของกรมศิลปากร โดยสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๒ สุพรรณบุรี ได้พบภาชนะดินเผาบรรจุเหรียญเงินสมัยทวารวดี จำนวน ๙ เหรียญ มีเหรียญเงิน ๓ เหรียญ ที่ปรากฏจารึกอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต จำนวน ๒ บรรทัด นางสาวก่องแก้ว วีระประจักษ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านภาษาโบราณ กรมศิลปากร อ่านได้ความว่า ศรีทวารวดี ศุวรูปุณฺย แปลว่า การบุญของพระเจ้าศรี-

ทวารวดีและได้กำหนดอายุไว้ว่ามีอายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒

การรู้จักชื่อ "ทวารวดี" นั้น เริ่มต้นจากการแปลจดหมายเหตุการเดินทางของพระภิกษุชาวจีนชื่อ เหียนจั่ง (Hiuan Tsang) หรือพระถังซำจั๋ง ได้เดินทางโดยทางบกจากจีนไปยังอินเดีย ในระหว่าง พ.ศ. ๑๑๗๒ - ๑๑๘๘ เป็นเวลาถึง ๑๗ ปี เพื่อศึกษาพระธรรมในพระพุทธศาสนาเส้นทางที่เดินผ่านและแวะ ได้แก่อณาจักรสามาตาทา (Samatata) ปัจจุบันอยู่ในแคว้นเบงกอล และที่สำคัญได้เขียนบรรยายถึงอาณาจักรต่าง ๆ ที่อยู่ทางทิศตะวันออกของอินเดียหลายแห่ง โดยเฉพาะการกล่าวถึงอาณาจักรทวารวดีด้วย

หลักฐานทางด้านโบราณคดีที่เกี่ยวข้องกับทวารวดี

จารึก เป็นหลักฐานสำคัญในการพิสูจน์ชื่อของอาณาจักรทวารวดีอย่างชัดเจน

๑. จารึกปรากฏบนเหรียญเงินทวารวดี ได้จากการขุดค้นทางด้านโบราณคดีโดยพบในภาชนะดินเผาบรรจุเหรียญเงินสมัยทวารวดี จำนวน ๙ เหรียญ ในจำนวนนั้นมีเหรียญ ๓ เหรียญที่ปรากฏจารึกอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต จำนวน ๒ บรรทัด เป็นอักษรปัลลวะภาษาสันสกฤต อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒ ความว่า

บรรทัดที่ ๑ ศรีทวารวดี

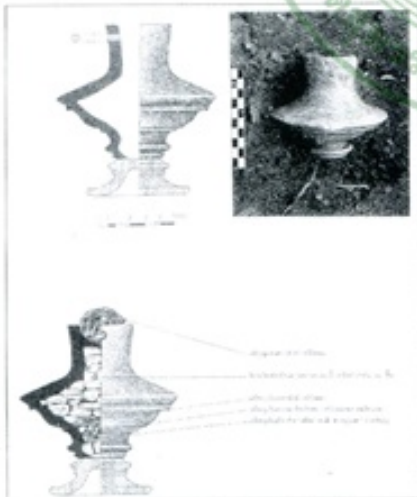
บรรทัดที่ ๒ ศุวรูปุณฺย

แปลว่า การบุญแห่งพระเจ้าศรีทวารวดี

อีกด้านหนึ่งเป็นลายนูนตัวรูปแม่โค และลูกโคคู่หนึ่ง ยืนหันหัวไปทางด้านข้างของเหรียญและคนละทาง ลูกโคกำลังดูดนมแม่โคอยู่ การวางรูปโคในเหรียญเงินนี้ เมื่อหันด้านที่มีจารึกขึ้น วางตัวอักษรในอยู่ปกติ แล้วพลิกเหรียญจากซ้ายไปขวา จะพบว่าส่วนหัวแม่โคหันสู่เบื้องบนในทิศทางเดียวกันกับตัวอักษรจารึก

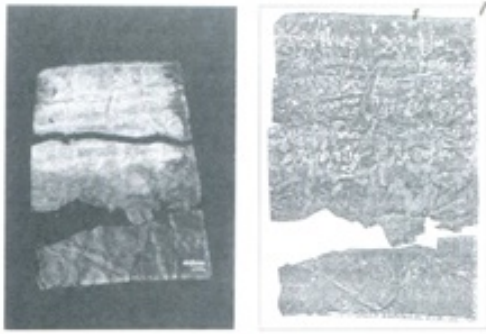
เหรียญเงินขนาดเล็กสมัยทวารวดี จำนวน ๓ เหรียญ
หน้าหนึ่งของเหรียญมีลายนูนตัวรูปแม่โค และลูกโคคู่
หนึ่ง อีกหน้าหนึ่งมีจารึกอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต
อายุราวพุทธศตวรรษ ที่ ๑๒

ภาชนะดินเผาทรงคนโทขนาดเล็ก บรรจุเหรียญเงิน
สมัยทวารวดี ๙ เหรียญ และก้อนเงินขนาดต่าง ๆ
๓๔ ก้อน พบในการขุดค้นศึกษาโบราณสถาน
บริเวณคอกช้างดิน อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

๒. จารึกบนแผ่นทองแดง พบบริเวณเมืองอุทุมพร
เก่า เป็นลักษณะเป็นแผ่นทองแดง รูปสี่เหลี่ยม
ผืนผ้า ขนาดกว้าง ๒๔ เซนติเมตร ยาว ๔๒
เซนติเมตร จารึกมีจำนวน ๑ ด้าน มี ๖ บรรทัด
ตัวอักษรเป็นสมัยหลังปัลลวะ ภาษาสันสกฤต มี
อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๓ - ๑๔ ในจารึกหลักนี้
ได้กล่าวถึงพระเจ้าหรรษวรมันทรงประกอบพิธี
กรรมทำความเคารพแด่พระศิวลึงค์ ซึ่งความคิด
เห็นเกี่ยวกับจารึกสำคัญแผ่นนี้มีอยู่ ๒ แนวทาง
คือ ศาสตราจารย์เชเดส์ ให้ความเห็นว่าพระนาม
ของกษัตริย์ที่กล่าวถึงนั้น เป็นพระนามของ
กษัตริย์เจนละ สันนิษฐานว่าแผ่นทองแดงนี้มาจาก
ประเทศกัมพูชาและเป็นจารึกที่ใช้ตัวอักษร
ขอมโบราณ มีอายุอยู่ในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่
๑๒ ส่วนชื่อ อมราตเกศวร ซึ่งน่าจะเป็นนาม
ของศิวลึงค์ที่มีชื่อเสียงที่สุดองค์หนึ่งของประเทศ
กัมพูชา ในช่วงสมัยก่อนเมื่อพระนครหรือก่อน
กลางพุทธศตวรรษที่ ๑๕

ศาสตราจารย์ช็อง บัวเชลเยร์ ได้เสนอว่า
พระนามของพระเจ้าหรรษวรมันที่ปรากฏบน
จารึกแผ่นทองแดงเป็นพระนามของกษัตริย์ที่ครอง
เมืองอุทุมพร ซึ่งเป็นคนละองค์กับกษัตริย์แห่ง
อาณาจักรเจนละ แต่มีชื่อพ้องกัน ดร.ควอริช
เวลล์ กล่าวว่า พระเจ้าหรรษวรมันเป็นนาม
ของกษัตริย์ที่ครองเมืองอุทุมพร ซึ่งมีการนับถือ
ศาสนาพราหมณ์ลัทธิไศวนิกาย แต่น่าจะมีการ
สร้างเทวสถานถวายพระอิศวรด้วย

จารึกบนแผ่นทองแดง พบในเมืองโบราณอุทุม
เป็นอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต อายุราวพุทธ
ศตวรรษที่ ๑๓ - ๑๔

๓. จารึกนโม วุทธาย จารึกบนแผ่นอิฐพบที่เนิน
โบราณสถาน นอกเมืองโบราณอุทุม เมื่อเดือน
มีนาคม ๒๕๔๐ เป็นอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต
อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒ ซึ่งได้จำลองอักษร
อ่าน และแปลข้อความจารึกไว้ดังต่อไปนี้

คำจารึก นโม วุทธายะ

คำแปล ขอน้อมเคารพต่อพระพุทธ

๔. จารึก เย ธมมาฯ บนแผ่นอิฐ พบที่บ้าน
ท่าม่วง ตำบลจระเข้ม่าพัน อำเภออุทุม จังหวัด
สุพรรณบุรี

คำจารึก

เย ธมมา เหตุปภวา

เยลี เหตุ ตถาคต โอห

เตส ญจ โย นิโรธ จ

เอว วาที มหาสมณติฯ

คำแปล

ธรรมทั้งหลายเหล่าใด มีเหตุเป็นแดนเกิด
ก่อน พระตถาคตเจ้าตรัสเหตุของธรรมเหล่าใด
และความดับไธแห่งธรรมทั้งหลายเหล่านั้น

พระตถาคตเจ้าตรัสซึ่งเหตุแห่งธรรมทั้งหลายเหล่า
นั้นและความดับนั้น พระมหาสมณะเจ้ามีลัทธิต
อย่างนี้ ดังนี้ฯ

๕. จารึกบนพระพิมพ์ดินเผา พบจากการขุด
แต่งโบราณสถานหมายเลข ๑๑ ตั้งอยู่บริเวณเชิง
เขาทำเทียม ทางด้านทิศตะวันตกของเมืองโบราณ
อุทุม ปราบภูคำจารึกเป็นอักษรปัลลวะ ภาษา
สันสกฤตอยู่ทางด้านหลังของพระพิมพ์ดินเผา ที่
ทำเป็นรูปพระภิกษุปางสมาธิ อ่านว่า สาริปุตตโต
และเมตเตยโก ซึ่งเป็นชื่อของพระอัครสาวกของ
พระโคตมมะ แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพุทธ-
ศาสนา นิยายสรวาสวาทิน หรือสาวกยาน จาก
การศึกษาวิเคราะห์จารึกนั้น อาจกำหนดอายุได้
ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๓

๖. จารึกบนเหรียญทองแดง จากการขุดค้น
โบราณสถานคอกช้างดินหมายเลข ๑๒ นอกเมือง
อุทุมไปทางทิศตะวันตก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖
ได้พบเหรียญทองแดง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๙
มิลลิเมตร มีจารึกบนเหรียญเป็นภาษาอาหรับ มี
ลักษณะเหมือนกับเหรียญอาหรับ ที่ทำขึ้นใน
ราชวงศ์อาหรับ (The Abbasid Caliphate) พ.ศ.
๑๒๙๓ - ๑๔๐๑ เป็นสมัยของอัลมะหะดี (Al -
Mahdi) มีอายุราว ปี พ.ศ. ๑๓๑๘ - ๑๓๒๘

จารึกบนเหรียญทองแดงภาษาอาหรับ

๗. เหรียญเงินประทับตราสังข์ศรีวัดสะ มี
จำนวน ๔ เหรียญ

เหรียญเงินสมัยทวารวดี

๗.๑ เหรียญเงินตราอาทิตย์อุทัยศรีวัดสะ
จำนวน ๑ เหรียญ

๗.๒ เหรียญเงินตราสังข์ปุณณะกลศ
(หม้อน้ำ) จำนวน ๑ เหรียญ

๗.๓ เหรียญเงินเสี้ยว จำนวน ๒ ชิ้น

๗.๔ ก้อนเงินตัดเป็นท่อน มีขนาดและ
น้ำหนักต่าง ๆ กัน ตั้งแต่ ๑๐ - ๒๐ กรัม จำนวน
๓๔ ชิ้น น้ำหนักรวม ๒๓๓.๘๕ กรัม ก้อนเงิน
ลักษณะเดียวกันนี้ ได้พบอีก ๘ ชิ้น ใกล้กับ
บริเวณที่พบภาชนะดินเผาบรรจุเหรียญเงิน
ดังกล่าว

ภาชนะดินเผา จากการขุดค้นบริเวณ
คอกช้างดินเช่นกัน พบในชั้นดินที่ ๒ ซึ่งเป็นชั้น
ดินที่อยู่อาศัยของมนุษย์ต่อเนื่องมาอย่างยาวนาน
หนาเฉลี่ย ๖๐ เซนติเมตร พบภาชนะดินเผา
กระสุนดินเผา ตุ๊กตาดินเผา เครื่องถ้วยจีน ชิ้น
ส่วนเตาดินเผา ก้อนหินถูกไฟเผา ดินเผาไฟ และ
ถ่านปะปนอยู่ในดินจำนวนมาก โดยชิ้นถ่านและ
ขี้เถ้าแทรกอยู่ในชั้นดินนี้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. กุนที (Kendi) หรือภาชนะมีพวยพบ
กระจายอยู่ในชั้นดินอยู่เป็นจำนวนมาก มีสองรูป

แบบ คือ แบบปากผายและปากแคบสูง ปากขวิด
ส่วนใหญ่เป็นภาชนะเนื้อละเอียด มีสีส้มหรือสีแดง
ทาด้วยน้ำดินแดง และขัดมันผิวด้านนอก บางใบ
มีการทาสีขาวรองให้ลวดลาย

๒. หม้อมีสัน (Carinated post) เป็นรูปแบบ
ภาชนะที่พบมากที่สุดในการขุดค้นที่บริเวณคอก
ช้างดิน

๓. เครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์ถัง (Tang
Dynasty) จากการขุดค้นบริเวณคอกช้างดินเมื่อ
พ.ศ. ๒๕๔๐ การพบเครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์
ถังที่เมืองอุทอง ซึ่งสามารถกำหนดอายุได้ในราว
พุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๓ นั้น (ราชวงศ์ถัง มี
อำนาจอยู่ระหว่าง พ.ศ. ๑๑๖๑ - ๑๔๕๒) แสดง
ให้เห็นว่าเมืองอุทองในอดีตนั้น ได้ทำการค้าขาย
ทางทะเลกับจีนในสมัยทวารวดี ขณะเดียวกันก็
ติดต่อกับประเทศอินเดีย ที่ได้นำความเชื่อทาง
ศาสนาพุทธและฮินดูเข้ามาอีกด้วย

นอกจากนี้ ยังพบหลักฐานโบราณวัตถุ
สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

๑. กุฑู มีการพบหลักฐานกุฑู หรือช่องประตูรูป
เกือกม้าในเมืองอุทอง เป็นภาพสลักปูนดำ ภายใน
มีหน้าบุคคลมองออกมาด้านนอก บุคคลมีหน้า
ค่อนข้างกลม สัน มีลักษณะของคนพื้นเมือง ทำ
ทรงผมมัดเชื่อมต่อกันเป็นรูปวงโค้งตามรูปศีรษะ
สวมต่างหู เป็นห่วงกลม ขนาดค่อนข้างใหญ่
ส่วนโดยรอบมีลวดลายพันธุ์พฤกษาขึ้นจากฐาน
กุฑูทั้งสองด้าน ลักษณะเช่นนี้เป็นศิลปะอินเดีย
แบบคุปตะซึ่งมีวิวัฒนาการจากกุฑูในศิลปะของ
อินเดียโบราณ น่าจะมีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษ
ที่ ๑๒-๑๓

กูฑูหรือประติรูปเกือกม้าพบในเมืองโบราณอุทอง

๒. ศิระษะบุคคลต่างชาติ ทำด้วยดินเผา มีลักษณะนูนสูงหันด้านข้าง พบที่เจดีย์หมายเลข ๕ เมืองอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีลักษณะการสวมหมวกทรงกรวยแหลม เป็นลักษณะของชาวอาหรับ หรือชาวตะวันออกกลาง ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับประติมากรรม พบที่อำเภอคูบัว จังหวัดราชบุรี สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นรูปทรงของพ่อค้าชาวตะวันออกกลางที่มาติดต่อค้าขาย กับดินแดนแถบนี้ ในช่วงราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๓

ศิระษะบุคคลต่างชาติ
ทำด้วยดินเผา มีอายุ
ราวพุทธศตวรรษที่

๑๒ - ๑๓

๓. เอกามุขลึงค์ ได้มีการขุดพบโดยบังเอิญ ทางด้านตะวันตกของเมืองโบราณอุทอง ประติมากรรมชิ้นนี้ทำด้วยหินปูนมีขนาดสูง ๗๓ เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒๐ เซนติเมตร มีลักษณะทำเป็นพระพักตร์ที่มีทรงผมเป็นขมวดสูงขึ้นไป ๓ ชั้น มีกมล (ตุ้มหู) ยาวที่พระกรรณทั้งสองข้าง ส่วนด้านล่างต่อจากพระศอพระอุระทำเป็นแท่งกลม มีลักษณะคล้ายกับเอกามุขลึงค์พบที่เมืองโกสุมพิ์ รัฐอุตรประเทศ ปัจจุบันแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกัลกัตตา ประเทศอินเดีย มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ ๕ (C. ๕ th Century A.D.) ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๐ สันนิษฐานว่าเอกามุขลึงค์องค์นี้น่าจะมีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๓

เอกามุขลึงค์ทำด้วยหินปูน

สุพรรณบุรีในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๗ - ๑๘

หลังจากที่อาณาจักรทวารวดีได้ล่มสลายไปในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๖ แล้ว เขมรที่มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองพระนครหลวง (Ankor Thom) ได้ขยายอำนาจการปกครองแพร่ผ่านมาทางตะวันตก หรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เข้ามายังที่ราบลุ่มแม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำเจ้าพระยา

การพบจารึกปราสาทพระขรรค์ที่เมืองพระนครหลวง โดยนายแกลซ เมื่อปีพ.ศ. ๒๔๘๒ ทำให้การมองเมืองสุพรรณบุรีในระยะนี้ชัดเจนยิ่งขึ้น

จารึก มีลักษณะเป็นแท่งสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีลวดลายดอกบัวสลักอย่างคร่าว ๆ อยู่บนยอด มีขนาดสูง ๑.๘๕ เมตร กว้างด้านละ ๕๕ เซนติเมตร จารึกข้อความอยู่ด้านละ ๗๒ บรรทัด ใช้ตัวอักษรรูปสี่เหลี่ยม ซึ่งเป็นตัวอักษรสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ โดยโปรดให้จารึก เมื่อ พ.ศ. ๑๗๒๔ เป็นภาษาสันสกฤต มีทั้งสิ้น ๑๗๙ บท โดยเฉพาะในบทที่ ๑๑๙ - ๑๒๑ ได้กล่าวว่า "...พระราชา (พระเจ้าชัยวรมันที่ ๗) โปรดให้จำหลักพระชัยพุทธมหานาถ นำไปประดิษฐานไว้ในปราสาท ในบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ ลโวทยะปุระ (ละโว้หรือลพบุรี) สุวรรณปุระ (สุพรรณภูมิหรือสุพรรณบุรี) สัมพุกปัญญนะ (ไม่ทราบแน่นอน) ชยราชบุรี (ราชบุรี) ศรีชัยสิงหนบุรี (ปราสาทเมืองสิงห์ จังหวัดกาญจนบุรี) ศรีชัยวัชรบุรี (เพชรบุรี) ศรีชัยทิบุรี (ศรีวิชัย นครปฐม)

ในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้พบแหล่งโบราณคดีเขมรศิลปะแบบบายอนที่สำคัญ คือ เนินทางพระตำบลด่านสระ อำเภอสามชูก ซึ่งตั้งอยู่

กลางที่ราบลุ่มระหว่างแม่น้ำท่าคอยทางทิศตะวันตกกับแม่น้ำสุพรรณบุรีทางทิศตะวันออก ก่อนที่หน่วยศิลปากรที่ ๒ กรมศิลปากร จะดำเนินการขุดแต่งในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ นั้น โบราณสถานแห่งนี้ได้ถูกขุดทำลายจนเหลือเพียงเนินดินรูปสี่เหลี่ยม ขนาดกว้างยาว ๕๐ เมตร สูงประมาณ ๒ เมตร การขุดค้นครั้งนั้นพบโบราณวัตถุที่สามารถกำหนดอายุทางประวัติศาสตร์ ศิลปะตามคติความเชื่อทางศาสนาและอิทธิพลของเขมรต่อดินแดนแถบนี้ได้

สำหรับประติมากรรมสำคัญที่ค้นพบที่เนินทางพระ ซึ่งเป็นแหล่งโบราณคดีเขมรแบบบายอนในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ พระโพธิสัตว์โลเกศวร สลักจากหินทราย เศียรทวารบาล ทำด้วยศิลาทรายสีเทา พระพุทธรูปนาคนปรก ประติมากรรม รูปบุคคล รูปสัตว์หล่อด้วยสำริด และพระร่วงรางปืน

การพบโบราณวัตถุปู้นับอีกหลายชิ้นที่เนินทางพระ ที่เป็นศิลปะขอมหรือเขมรแบบบายอน ทำให้ทราบว่าศาสนสถานแห่งนี้คงเป็นปราสาทในพุทธศาสนาเถรวาทนิกายาน ที่ได้รับอิทธิพลจากประเทศกัมพูชา ตั้งแต่สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ (พ.ศ. ๑๗๒๔ - ๑๗๖๓) ลงมาเป็นศาสนสถานสมัยที่พบในเขตเมืองโบราณที่บ้านไร่ด อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี เมืองโกสินารายณ์ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ปราสาทเนินพระ สันนิษฐานว่ากษัตริย์ในเขตดินแดนสุพรรณภูมิ ซึ่งรับนับถือพระพุทธศาสนาเถรวาทนิกายานแบบกัมพูชา ทรงสร้างขึ้นโดยการนำศิลปกรรมของบ้านเมืองที่เคยยิ่งใหญ่

และรุ่งเรืองมาก่อนเป็นแบบอย่างนั้น มิได้แสดงถึงการครอบงำของอำนาจทางการเมืองแต่อย่างใด

พระพุทธรูปประทับนั่งขัดสมาธิราบ ทำด้วยปูนปั้น
พบที่เนินทางพระ อำเภอสามชุก
จังหวัดสุพรรณบุรี

สุพรรณบุรีในยุคสุโขทัยและอยุธยาตอนต้น

ปรากฏหลักฐานสำคัญในศิลาจารึกหลักที่ ๑ ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช (ด้านที่ ๔ บรรทัดที่ ๒๐ - ๒๑) ได้กล่าวถึงเมืองสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นชื่อเมืองโบราณตอนหนึ่งว่า

"...พ่อขุนรามคำแหงนั้น หาเป็นท้าวพระยาหาเป็นครูอาจารย์...หากคนรู้จักเสมอมิได้อาจปราบฝูงช้างเล็ก มีเมืองกว้างขวางหลาย ปราบเบื่องตะวันตก (เป็)ง ห้วนอนรอดคนที่พระบางแพร **สุพรรณภูมิ** ราชบุรี เพชรบุรี ศรีธรรมราช ผังทะเลมหาสมุทรเป็นที่แล้ว..."

นอกจากนี้ยังพบจารึกหลักที่ ๔๘ ศิลาจารึกลานทอง วัดสองคบ พบในเจดีย์วัดร้าง เขต

ท้องที่อำเภอเมืองชัยนาท เป็นจารึกสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น ระบุปีจารึก พ.ศ. ๑๙๕๒ หรือปลายรัชสมัยพระรามาธิบดี (พ.ศ. ๑๙๓๘ - ๑๙๕๒) จารึกกล่าวไว้ว่า

"...แม่นางบัวผู้มีคุณ แม่นางผู้ใจบุญ บุญของแม่ทั้งหลาย มาตราหนึ่ง แต่ ธ เจ้าเมือง กระทำกุศลมาแต่กระโน้นใน**สุพรรณภูมิ** ธ ให้ทานเรือนอัน ธ กระทำกุศพิหารในศรีอยุธยา ให้ข้าสองคนแม่ลูก พระสงฆ์สี่ คนเล็ก"

ข้อความในจารึกหลักที่ ๑ กับจารึกวัดสองคบนัน ได้ปรากฏชื่อสุพรรณภูมิที่แสดงให้เห็นว่าเมืองนี้ยังคงอยู่ต่อเนื่อง ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยไม่ได้ร้างแต่อย่างใด

มีเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์อีกเรื่องหนึ่ง คือ ชินกาลมาลีปกรณ์ แต่งโดย พระรัตนปัญญาเถระ ภิกษุชาวล้านนา เมื่อ พ.ศ. ๒๐๖๐ ได้เล่าเรื่องพระสืบลปฎิมาหรือพระพุทธสิงห์คีว่า "วัดตตเดชอำมาตย์ ซึ่งครองเมือง**สุพรรณภูมิ**..."

วัดตตเดชอำมาตย์ ตามเรื่องราวหมายถึงขุนหลวงพะงั่ว ขณะที่ครองอยู่เมืองสุพรรณบุรีก่อนที่จะเสวยราชสมบัติกรุงศรีอยุธยาในพระนามสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑

สุพรรณบุรีในสมัยอยุธยา

ในช่วงสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น (พ.ศ. ๑๘๙๓ - ๑๙๔๒) สุพรรณภูมิเป็นรัฐอิสระอีกรัฐหนึ่งในแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา จนกระทั่งเมื่อมีการสถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้น ในรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) ได้ทรงพยายามขยายอาณาเขตของอยุธยาไปยังสุโขทัย

และเขมร แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีการขยกยออาณาจักร
มายังสุพรรณภูมิแต่อย่างใดกลับโปรดให้ขุนหลวง
พะงั่วครองเมืองสุพรรณภูมิและยังมีอำนาจควบคู่
กับอยุธยา ซึ่งปรากฏหลักฐานที่สำคัญ ดังนี้

**๑. คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุน
หลวงหาวัด และพระราชพงศาวดารกรุงเก่า
ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์**

เป็นพงศาวดารในสมัยสมเด็จพระ
นารายณ์มหาราช พ.ศ. ๒๒๒๓ เขียนขึ้นในสมัย
อยุธยา ที่มีข้อมูลน่าเชื่อถือ และฉบับที่กอง
ตรงไปตรงมาไม่มีการพรรณารายละเอียดปลีก
ย่อยมากมายหรือมีการเขียนเสริมแต่งเหมือนกับ
พงศาวดารบางฉบับ

พงศาวดารฉบับนี้เป็นหลักฐานชิ้นแรกที่
กล่าวถึงชื่อ "สุพรรณบุรี" เพราะเอกสารหรือจารึก
ก่อนหน้านี้ กล่าวถึงสุพรรณบุรีในนามของ
สุพรรณภูมิทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นศิลาจารึกหลักที่ ๑
(จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช) และจารึกหลักที่
๔๘ (จารึกวัดสองคืบ จังหวัดชัยนาท) ก็ตาม
เป็นที่น่าสังเกตว่าในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น
ชื่อ "สุพรรณบุรี" ได้รับการกล่าวถึงในพระราช
พงศาวดารฉบับนี้อยู่หลายครั้ง นอกจากนั้นยัง
แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของผู้ปกครองเมือง
สุพรรณบุรี จนกระทั่งได้ไปยึดครองกรุงศรีอยุธยา
และมีการตั้งราชวงศ์สุพรรณภูมิครองราชสมบัติ
ตั้งแต่ พ.ศ. ๑๙๑๓ (ยกเว้นช่วง พ.ศ. ๑๙๓๑ -
๑๙๕๒) ถึง พ.ศ. ๒๑๑๒ คราวเสียกรุงศรีอยุธยา
ครั้งที่ ๑ นับเป็นเวลาถึง ๑๙๘ ปี

**๒. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๗๔
จดหมายเหตุวันวลิต**

เดิมหนังสือนี้ชื่อว่า "จดหมายเหตุวัน
วลิต" จัดพิมพ์ในประชุมพงศาวดารภาคที่ ๗๔
จดหมายเหตุวันวลิต ได้ระบุถึงเหตุการณ์ใน
ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเมืองสุพรรณบุรีว่า
สมเด็จพระบรมราชาธิราชเป็นโอรสของสมเด็จพระ
พระราเมศวร แต่ในส่วนที่ได้กล่าวว่า สมเด็จพระ
อินทราชา (สมเด็จพระนครินทราชา) นั้นเป็น
พระเชษฐาของพระเจ้าทองจัน (ทองลัน) และเป็น
พระราชโอรสของขุนหลวงพะงั่ว ซึ่งแตกต่างจาก
พงศาวดารฉบับอื่นและอาจมีความสับสนในการ
บันทึก เพราะพระราชประเพณีในการครองราช
สมบัติของกษัตริย์นั้น เมื่อกษัตริย์พระองค์ใด
สวรรคตแล้ว พระเชษฐาย่อมเป็นผู้ขึ้นครองราชย์
แทน เพราะฉะนั้นหากสมเด็จพระนครินทราชา
ทรงเป็นพระเชษฐาของพระเจ้าทองลันแล้วเหตุใด
พระองค์จึงไม่ได้ขึ้นครองอยุธยา หลังจากที่
สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑ เสด็จสวรรคต
เพราะพระเชษฐาควรมีสิทธิ์ครองราชย์ก่อน นอก
จากนั้นยังมีปรากฏหลักฐานเอกสารจีนที่ระบุว่า
เจ้านครอินทร์ส่งทูตไปยังราชสำนักจีนเพื่อแจ้ง
ข่าวว่าพระราชบิดาสวรรคต เมื่อ พ.ศ. ๑๙๓๘
ซึ่งไม่ตรงกับพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา
ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ ระบุว่าสมเด็จพระ
บรมราชาธิราชที่ ๑ เสด็จสวรรคต เมื่อ พ.ศ.
๑๙๓๑ ดังนั้นพระราชบิดาของสมเด็จพระ
นครินทราชา จึงเป็นคนละองค์กับสมเด็จพระ
บรมราชาธิราชที่ ๑ แต่อยู่ในราชตระกูล
สุพรรณภูมิ จึงกล่าวได้ว่า ข้อความในจดหมายเหตุ
วันวลิตยังมีความคลาดเคลื่อนอยู่

๓. เอกสารจีน ที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทย-จีน ระหว่าง พ.ศ. ๑๘๒๕ - ๒๓๙๕ มีการบันทึกเรื่องราวการติดต่อสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างสุพรรณบุรีกับจีนในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น โดยกล่าวถึงเหตุการณ์ในรัชสมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑ (ขุนหลวงพะงั่ว) ครองราชย์ที่กรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. ๑๙๓๑ - ๑๙๓๘) และชี้ให้เห็นว่าสุพรรณบุรีเป็นอิสระจากกรุงศรีอยุธยาจึงสามารถดำเนินการส่งทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับจีนในลักษณะเป็นเอกเทศได้

๔. พระราชพงศาวดารราชวงศ์หมิง รวมจำนวน ๓๓๖ บรรพ เรียบเรียงโดยจางอิงอี้ กับคณะในบรรพที่ ๒๑๐ ว่าด้วยเรื่องประวัติเสียนหลอ ได้บรรยายถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางของอาณาจักรอยุธยา เช่น กล่าวถึงการสถาปนาอาณาจักรอยุธยาว่า

"...เนื่องจากหลอหู่ มีแสนยานุภาพสูง จึงได้ผนวกเอาดินแดนของเสียน และได้เรียกชื่อว่าเสียนหลอหู่"

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงว่าเมื่อปีที่ ๑๐ แห่ง รัชกาลหงวู่ (พ.ศ. ๑๙๒๐) เจ้านครอินทร์ มาเข้าเฝ้าตามพระราชบัญชาของพระราชบิดา พระจักรพรรดิทรงโสมนัส จึงรับสั่งให้หวางเหิง ซึ่งเป็นขุนนางฝ่ายพิธีการทูตจัดสิ่งของพระราชทาน และพระราชทาน "ตราภักดิ์ริยเสียนหลอ" แก่เจ้านครอินทร์พร้อมทั้งพระราชทานพระภูษาและเงินทองรวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเดินทาง แก่พระองค์นับแต่นั้นมาอาณาจักรแห่งนี้ได้ปฏิบัติตามพระราชประสงค์ของราชสำนักหมิง โดยเรียกชื่อว่า "เสียนหลอ" เจ้านครอินทร์ คือ พระนครอินทราธิราช ในประวัติ-

ศาสตร์ทรงเป็นโอรสของกษัตริย์สุพรรณบุรี การที่เสด็จไปประเทศจีนเพื่อประกอบพระกรณียกิจทางการทูตจึงมีผลให้ราชสำนักหมิงมีความไว้วางใจผู้มีอำนาจปกครองสุพรรณบุรี ยิ่งกว่าสมเด็จพระราเมศวรซึ่งปกครองอยุธยา ดังนั้นการเรียกชื่อว่า "เสียนหลอ" แต่เดิมจึงหมายถึง อาณาจักรสุพรรณบุรี เพื่อให้แตกต่างจากคำว่า "เสียนหลอหู่" ซึ่งหมายถึงอาณาจักรอยุธยา อย่างไรก็ดี ในพ.ศ. ๑๙๕๒ เมื่อเจ้านครอินทร์ได้รับการปราบดาภิเษกเป็นกษัตริย์แห่งอยุธยา คำว่า "เสียนหลอ" จึงหมายถึง อาณาจักรอยุธยา

จากเหตุการณ์ที่ปรากฏในเอกสารจีนชี้ให้เห็นว่าสมเด็จพระนครอินทราธิราช หรือเจ้านครอินทร์ในฐานะเป็นราชโอรสของเจ้าเมืองสุพรรณบุรี และจีนเรียกว่า "รัชทายาท" ได้เดินทางไปจีนด้วยพระองค์เอง ทำให้จีนรับรองว่าเป็นตัวแทนแห่งสยาม จึงเป็นการยืนยันได้ว่าฐานะของเมืองสุพรรณบุรีนั้นเป็นรัฐอิสระ มิได้ขึ้นอยู่กับกรุงศรีอยุธยาแต่อย่างใด

บทสรุป

จากการศึกษาค้นคว้าทางด้านโบราณคดี และประวัติศาสตร์ของเมืองสุพรรณบุรี ปรากฏหลักฐานอย่างชัดเจนว่าสภาพภูมิประเทศและสภาพแวดล้อมนั้นเอื้ออำนวยต่อการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ตั้งแต่ยุคหินใหม่ (Neolithic) มีอายุประมาณ ๓,๐๐๐ ปีมาแล้ว การรู้จักใช้ขวานหินขัด ผลิตภัณฑ์ดินเผา และเป็นผู้ผลิตอาหารมีการตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง ต่อมาได้มีการพัฒนาเข้าสู่ยุคเหล็ก และยุคโลหะ (Metal and Iron age) ที่รู้จักการใช้

เทคโนโลยีในการผลิตสำริดและเหล็กทำเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ และเครื่องประดับ เช่น ลูกปัด กำไลสำริด และต่างหู เป็นต้น

การพบลูกปัดมากมายกระจายอยู่ทั่วไป ทั้งจังหวัดสุพรรณบุรี และพบหนาแน่นที่บริเวณในเมืองและนอกเมืองโบราณอู่ทอง ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่ามีวัตถุทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพเป็นลูกปัดแบบลายเส้นสีขาว (etched bead) ลูกปัดมีตา (eyed bead) ลูกปัดโรมัน (Roman bead) และรูปทรงต่าง ๆ มากมาย แสดงให้เห็นถึงความมั่งคั่งและมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่สูงมีใช้น้อย และเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญ แสดงให้เห็นการติดต่ออาหรับ โรมัน จีน ดินแดนที่เป็นเกาะต่าง ๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิก และอินเดีย

การพบหลักฐานโบราณวัตถุที่เป็นพระพุทธรูป ศิลปะอมราวดี ศิลปะคุปตะและหลังคุปตะที่เมืองสุพรรณบุรีนั้น มากมายในบริเวณเมืองโบราณอู่ทอง แสดงให้เห็นว่ามีการติดต่อเผยแพร่พุทธศาสนากับอินเดียอย่างกว้างขวาง

จนกระทั่งถึงพุทธศตวรรษที่ ๑๑ - ๑๖ ได้ปรากฏชื่อ "ทวารวดี" สืบเนื่องการขุดค้นทางด้านโบราณคดี พบเหรียญเงินที่จารึกว่า ศรีทวารวดีศวรปุณย หรือที่แปลว่า การบุญของพระเจ้าศรีทวารวดี เป็นจารึกอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต นอกจากนั้นยังพบเหรียญมีตราพระอาทิตย์ และศรีวิไล ซึ่งเดิมเข้าใจกันว่าเป็นเหรียญพูนัน พบอยู่ร่วมกันอีกด้วย และที่สำคัญพบเครื่องถ้วยสมัยราชวงศ์ถังของจีนมีลวดลายกนกในบริเวณเดียวกัน

นอกจากนี้ยังพบจารึกบนแผ่นทองแดงบริเวณเมืองโบราณอู่ทอง เป็นอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต และมีอายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒

ในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๖ นั้นอาณาจักรทวารวดีเริ่มอ่อนแอลงไป ปรากฏชัดว่าขอมเข้ามามีอำนาจอยู่ในแถบทางตะวันตกรวมทั้งเมืองสุพรรณบุรี

การปรากฏชื่อของ "สุพรรณภูมิ" ในช่วงที่อาณาจักรขอมเริ่มเสื่อมอำนาจ ในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๘ ครั้งถึงรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (เจ้านครอินทร์) เป็นการเริ่มครองอำนาจของราชวงศ์สุพรรณภูมิอย่างแท้จริง จนกระทั่งเสียกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ ๑

เมืองสุพรรณบุรีนั้น เป็นเมืองสำคัญในการระหว่างไทยกับพม่า ในระยะ ๒ ช่วงสมัย คือ สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ โปรดให้รื้อกำแพงเมืองสุพรรณบุรี โดยพระองค์มีพระราชประสงค์จะรับศึกพม่าที่พระนครศรีอยุธยาเป็นหลัก จึงรื้อป้อมกำแพงเมืองอื่น ๆ ที่อยู่โดยรอบกรุงศรีอยุธยา เพื่อป้องกันมิให้พม่ายึดได้เป็นหลักฐานสู้รบกับกรุงศรีอยุธยา เป็นระยะเวลาสามชั่วอายุคน

ต่อมาในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เมืองสุพรรณบุรียังคงอยู่ในฐานะเมืองหน้าด่านป้องกันราชอาณาจักรทางทิศตะวันตกที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ในการกระทำสงครามยุทธหัตถีระหว่างสมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับพระมหาอุปราชา เมื่อ พ.ศ. ๒๑๓๕ ด้วย

เมืองสุพรรณบุรี ในช่วงปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมา ถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นอยู่ในสภาพที่เป็นเมืองร้าง ผู้คนอาศัยอยู่น้อยมาก ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระ

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สุพรรณบุรีเป็นเมือง สุพรรณบุรีในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎ
หนึ่งอยู่ในมณฑลนครชัยศรี และเป็นจังหวัด เกล্লাเจ้าอยู่หัว.

บรรณานุกรม

ก่องแก้ว วีระประจักษ์. "การศึกษาวิเคราะห์จารึกบนเหรียญเงินสมัยทวารวดี" ศิลปากร. ๔๑, ๒ (มีนาคม -
เมษายน ๒๕๔๑).

_____ . "จารึกบนมัสการบนแผ่นอิฐสมัยทวารวดี" ศิลปากร. ๔๑, ๔ (กรกฎาคม -
สิงหาคม ๒๕๔๑).

ชิน อยู่ดี. "เรื่องก่อนประวัติศาสตร์ที่อำเภออุทอง" โบราณวิทยาเมืองโบราณอุทอง. กรมศิลปากร จัด
พิมพ์เนื่องในงานเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุทองจังหวัดสุพรรณบุรี.

กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศิวพร, ๒๕๐๙.

ธิดา สาระยา. (ศรี) ทวารวดี ประวัติศาสตร์ยุคต้นของสยามประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : เมือง
โบราณฯ, ๒๕๓๘.

นมัส โอภากุล. อุทองกับพระพุทธบาทวัดเขาดีสลัก. สุพรรณบุรี : ออฟเซธอาร์ทอโตเมชั่น, ๒๕๓๗.

รัตนา หนูน้อย. ฐานะของเมืองสุพรรณบุรีในประวัติศาสตร์อยุธยา ระหว่าง พ.ศ. ๑๘๙๓ ถึง
พ.ศ. ๒๒๓๑. วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

ศิลปากร, กรม. โบราณคดีและประวัติศาสตร์เมืองสุพรรณบุรี. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สารรังสรรค์
, ๒๕๔๒.

สายันต์ ไพธัญจิตร และสุภาส ดวงสกุล. "หลักฐานและความรู้ใหม่ทางโบราณคดีเกี่ยวกับโบราณสถาน
คอกช้างดิน อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี" ศิลปากร. ๔๑, ๔ (กรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๔๑).

สุภัทรดิศ ดิศกุล, ม.จ. "เนินพระ : แหล่งโบราณคดีเขมรแบบบายนในจังหวัดสุพรรณบุรี" เมืองโบราณ.
๑๓, ๔ (ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๓๐).

สุภัทรดิศ ดิศกุล, ม.จ. "บทวิจารณ์เรื่อง เมืองอุทอง ของนายมานิต วัลลิโกดม" โบราณวิทยาเรื่องเมืองอุ
ทอง. กรมศิลปากร จัดพิมพ์เนื่องในงานเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุทอง
จังหวัดสุพรรณบุรี. กรุงเทพฯ : ศุภสภา, ๒๕๓๔.

สุภัทรดิศ ดิศกุล, ม.จ. ศิลปะอินเดีย. กรุงเทพฯ : ศุภสภา, ๒๕๓๔.

สุริยวุฒิ สุขสวัสดิ์, ม.ร.ว. "เนินพระ : แหล่งโบราณคดีเขมรแบบบายนในจังหวัดสุพรรณบุรี" เมืองโบราณ.
๑๓, ๔ (ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๓๐).

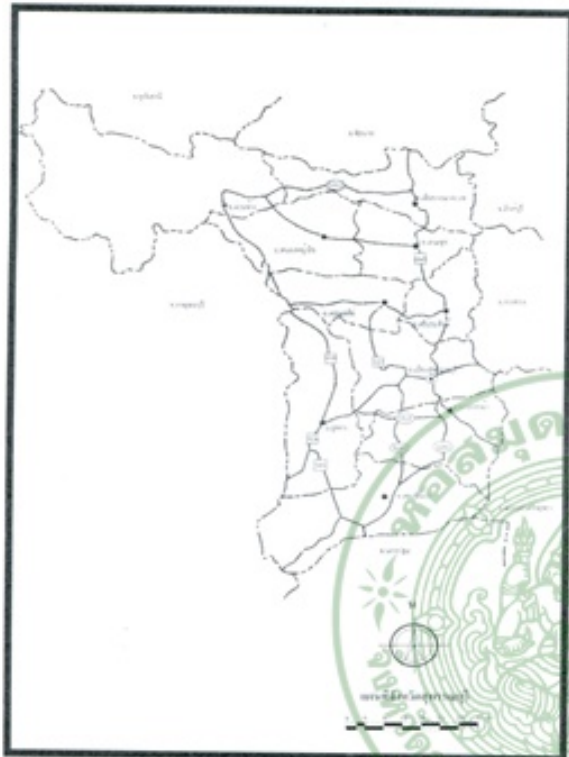
สืบแสง พรหมบุญ. ความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการระหว่างจีนกับไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา
พานิช, ๒๕๒๕.

Wheatley, Paul. The Golden Khersonese. Kuala Lumpur : The university of Malaya Press,
๑๙๘๐.

ท่องแดนสุพรรณภูมิ

บุญครอง คันธรากร
ชนะวิทย์ รอดประจาง

สมัยสุพรรณภูมิ พุณัน อมราวดี ทวารวดี ศรีวิชัย
และอุททอง

จากหลักฐานเอกสารทางประวัติศาสตร์
สุพรรณบุรี มีชื่อปรากฏว่า "พันธุมบุรี" "เมือง
สองพันบุรี" "สุพรรณภูมิ" และ จนจบสมัยขุน
หลวงพะงั่ว จึงเรียกชื่อว่า "สุพรรณบุรี"

ในด้านประวัติศาสตร์สุพรรณบุรี ในชื่อ
"สุพรรณภูมิ" มีฐานะนครรัฐ เป็นแคว้นสำคัญ
แคว้นหนึ่ง เช่นเดียวกับแคว้นอโยธยา มีเมือง
แพรงศรีราชาเป็นเมืองคู่แฝด เมื่อสมเด็จพระเจ้า
นครินทร์ไปครองกรุงศรีอยุธยา สุพรรณบุรีลด
ความสำคัญลงเป็นเมืองลูกหลวง และเมื่อสิ้น
เจ้าอ้ายพระยาหลวง สุพรรณบุรีกลายเป็นเมือง
หน้าด่าน ภายหลังสงครามเสียสมเด็จพระ
สุริโยทัย สุพรรณบุรีเป็นเมืองธรรมดาเช่นเมือง
อื่น ๆ เป็นทางผ่านของกองทัพมาในสมัยกรุง
ศรีอยุธยา เป็นที่เกิดสงครามยุทธหัตถีที่สมเด็จพระ
พระนเรศวรมหาราช ทรงมีชัยชนะเหนือพระมหา
อุปราชา เป็นมหาวีรกรรมคชยุทธอันยิ่งใหญ่จารึก
ไว้ในหน้าหนึ่งของประวัติศาสตร์

สุพรรณบุรี เป็นจังหวัดในภาคกลาง ใช้ตรา
ประจำจังหวัดเป็นรูป "ยุทธหัตถี" ระหว่างสมเด็จพระ
พระนเรศวรมหาราชกับพระมหาอุปราชา มีคำ
ขวัญประจำจังหวัดว่า "เมืองยุทธหัตถี วรรณ
คดีขึ้นชื่อ เลื่องลือพระเครื่อง รุ่งเรืองเกษตร
กรรม สูงล้ำประวัติศาสตร์ แหล่งปราชญ์
ศิลปิน ภาษาถิ่นชวนฟัง"

สุพรรณบุรี เป็นเมืองโบราณมีอายุกว่า
๓,๕๐๐-๓,๘๐๐ ปี จากการขุดค้นพบหลักฐาน
ทางโบราณคดีซึ่งมีทั้งยุคหินใหม่ ยุคสัมฤทธิ์ ยุค
เหล็ก และสืบทอดวัฒนธรรมต่อเนื่องมาตั้งแต่

ลักษณะภูมิประเทศ

ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำท่าจีน หรือ
แม่น้ำสุพรรณบุรี ห่างจากกรุงเทพฯ ๑๐๗ กิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดชัยนาท และจังหวัด
อุทัยธานี
ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดนครปฐม
ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดสิงห์บุรี จังหวัด
อ่างทอง และพระนครศรีอยุธยา
ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดกาญจนบุรี และ
จังหวัดอุทัยธานี

แม่น้ำท่าจีน(แม่น้ำสุพรรณ) แยกจาก
แม่น้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดชัยนาท เข้าสู่จังหวัด
สุพรรณบุรี ที่อำเภอเดิมบางนางบวช ไหลผ่าน
กลางตามแนวยาวของจังหวัด สุดเขตที่อำเภอ
สองพี่น้อง เป็นเสมือนเส้นเลือดใหญ่สำคัญที่
หล่อเลี้ยงประชากร และเป็นเส้นทางคมนาคม
ขนส่งมาช้านาน แม้ปัจจุบันแม่น้ำจะลดความ
สำคัญลง แต่ยังเป็นประวัติศาสตร์เล่าขานสื
ลูกหลาน

พื้นที่ด้านตะวันตกและด้านเหนือของ
จังหวัด มีภูเขาทอดเป็นแนวยาวตลอดเป็นที่ราบ
สูงเชิงเขาค่อยลาดเอียงไปสู่ด้านตะวันออกเฉียง
ใต้ สู่ที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ เนื้อดินโดยทั่วไปเป็นดิน
เหนียว ฤดูน้ำหลากจะพัดพาตะกอนมาปกคลุม
จึงมีสภาพเป็นปฏิตามธรรมชาติ

ลักษณะภูมิอากาศ

มีลักษณะของภูมิประเทศคล้ายกับ
จังหวัดอื่นๆ ในภาคกลางของประเทศที่อยู่ภายใต้
อิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ (ฤดูหนาว
ช่วงเดือนตุลาคม - กุมภาพันธ์) มรสุมตะวันออกเฉียง
ใต้ (ฤดูฝน ช่วงเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม)
และฤดูร้อนจะอยู่ระหว่างฤดูทั้งสอง

การปกครอง

จังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งการบริหารราชการ
ออกเป็น ๒ ส่วนคือ

๑. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการ
ปกครองออกเป็น ๑๐ อำเภอ (๑๑๐ ตำบล ๙๒๕
หมู่บ้าน) ประกอบด้วย

๑. อำเภอเมืองสุพรรณบุรี
๒. อำเภอบางปลาม้า
๓. อำเภอสองพี่น้อง
๔. อำเภอเดิมบางนางบวช
๕. อำเภออู่ทอง
๖. อำเภอศรีประจันต์
๗. อำเภอด่านช้าง
๘. อำเภอสามชุก
๙. อำเภอหนองหญ้าไซ
๑๐. อำเภอดอนเจดีย์

๒. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการ
ปกครองออกเป็น

๑. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
๒. เทศบาล
๓. องค์การบริหารส่วนตำบล

ตามข้อมูลและสถิติประชากร สุพรรณบุรีมี
ประชากรทั้งสิ้น ๔๕๗,๗๕๗ คน (มีนาคม พ.ศ.
๒๕๔๔) พิจารณาการกระจายตัวของประชากร
จะพบว่า ประชากรส่วนใหญ่จะเกาะกลุ่มอยู่ใน
เขตชุมชน เมืองเทศบาล โดยมีแนวโน้มชุมชนเริ่ม
เกาะตัวตามเส้นทางคมนาคมทางรถยนต์ อำเภอ
ที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด ได้แก่
อำเภอศรีประจันต์ (๓๕๙ คนต่อ ๑ ตร.กม.)
(สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี, ๒๕๔๕)

การคมนาคม

การคมนาคมขนส่งทางรถยนต์ระยะทางตามทางหลวงสาย ๓๔๐ กรุงเทพฯ - สุพรรณบุรี ยาวประมาณ ๑๐๗ กม. ปัจจุบันเส้นทางหมายเลข ๓๔๐ ได้รับการขยายเป็นถนนคอนกรีต ๖ เลน แยกเส้นทางไปกลับ การคมนาคมโดยทางรถยนต์ทั้งภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัด มีความสะดวกรวดเร็วเนื่องจากได้มีโครงการปรับปรุงถนนในเขตจังหวัดอย่างต่อเนื่องตลอดมา นอกจากนี้ยังมีรถโดยสารประจำทางทั้งประเภทปรับอากาศและธรรมดา สำหรับการคมนาคมทางรถไฟ คือ สายสุพรรณบุรี-ธนบุรี รวมระยะทาง ๑๔๒ กม. จากสถานีรถไฟสุพรรณบุรี ออกวันละ ๑ เที่ยว ส่วนการคมนาคมทางน้ำในอดีตเคยมีบทบาทอย่างสูง โดยอาศัยแม่น้ำท่าจีนเป็นเส้นทางเดินเรือ แต่ปัจจุบันลดความสำคัญไป

เศรษฐกิจ

"เมืองอู่ข้าว อู่น้ำ" เป็นคำกล่าวที่เหมาะสมกับจังหวัดสุพรรณบุรี จากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม จึงเหมาะแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม พื้นที่การเกษตรสามารถทำนาได้ปีละ ๒ ครั้ง คือ นาปีและนาปรัง ส่วนที่ราบเชิงเขามีการทำไร่อ้อย ข้าวโพด ข้าวฟ่าง หน่อไม้ฝรั่ง ถั่วต่างๆ และปัจจุบันมะม่วงนับเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญ ส่วนด้านการประมงเนื่องจากจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดที่มีน้ำอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะในพื้นที่เขตชลประทาน บริเวณตอนกลางและล่างของจังหวัดจึงนิยมสร้างบ่อเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด และกึ่งก้ามกราม ด้านการเลี้ยงสัตว์ เป็นภาคเศรษฐกิจที่เติบโตเร็วมาก

เนื่องจากการคมนาคมสะดวกและมีพื้นที่กว้างขวางในการเลี้ยงสัตว์ อาทิ โค กระบือ สุกร เป็ด ไก่ สำหรับอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ เป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อการแปรรูปผลผลิตการเกษตร เช่น โรงสีข้าว โรงงานน้ำตาล โรงงานทำมันเส้น - มันอัดเม็ด สำหรับอุตสาหกรรมในครัวเรือน มีเครื่องกระป๋อง อาทิ หัวกระป๋อง เป็นต้น อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ปัจจุบันมีโรงงาน ผลิตรองเท้า และโรงงานผลิตเครื่องเบญจรงค์ น้ำทอง การค้าภายในจังหวัดเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญเป็นอันดับสอง รองจากเกษตรกรรม

การค้าขายมีการขยายตัวเป็นอัตราที่รวดเร็ว สินค้าหลักที่สำคัญ คือสินค้าเกษตรกรรม ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกของจังหวัด ส่วนสินค้าอุปโภคบริโภคเป็นสินค้าส่งเข้า ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง วัสดุก่อสร้าง เสื้อผ้า อาหารสำเร็จรูป เป็นต้น นอกจากนี้ของดีของฝากจากเมืองสุพรรณจัดเป็นสินค้าที่ทราบดีให้กับชาวสุพรรณอย่างดี สินค้าที่เป็นของฝากที่มีชื่อ ได้แก่ ขนมสาลี่ หัวกระป๋อง น้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ หน่อไม้กระป๋องแกะสลัก เห็ดโคน และเครื่องจักรสาน

การท่องเที่ยว

สุพรรณบุรี แม้จะไม่มีสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ แต่ยังมีสิ่งน่าสนใจ ที่ควรเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวไปสัมผัสร่องรอยประวัติศาสตร์และอารยธรรม ของเมืองที่มี คำขวัญว่า

"เมืองยุทธหัตถี วรรณคดีขึ้นชื่อ เลื่องลือพระเครื่อง รุ่งเรืองเกษตรกรรม สูงล้ำประวัติศาสตร์ แหล่งปราชญ์ศิลปิน ภาษาถิ่นชวนฟัง"

นอกจากสถานที่ท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์แล้วสุพรรณบุรียังมีสถานที่ที่ขึ้นชื่อในวรรณคดีของเมืองสุพรรณ เรื่อง "ขุนช้าง-ขุนแผน" ดังปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน

เมืองสุพรรณบุรีมีเส้นทางรถยนต์สะดวกต่อการเดินทาง นักท่องเที่ยวใช้เวลาไม่มากนักในการเดินทางเที่ยวชม จากเส้นทางหลวงหมายเลข ๓๔๐ ระยะทางจากกรุงเทพฯ ๑๐๗ กม. ถึงสุพรรณบุรี ภายใน ๑.๓๐ ชม.

สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในจังหวัดสุพรรณบุรี
วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร เป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคู่เมือง ตั้งอยู่ที่ถนนมาลัยแมน ในเขตเทศบาล ปรากฏชื่อในวรรณคดีเรื่องขุนช้าง-ขุนแผน มีพระพุทธรูปปางป่าเลไลยก์องค์ใหญ่ ชาวบ้านเรียก "หลวงพ่อดโต" นับถือเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ประดิษฐานอยู่ในพระวิหารสูงตระหง่าน หน้าบันพระวิหารมีพระราชนิพนธ์พระปฐมสมโพธิ ๕ หน้าวิหารมีเจดีย์มอญ มีงานมนัสการปีละ ๒ ครั้ง คือในวันขึ้น ๖-๑๐ ค่ำเดือน ๕ และ วันขึ้น ๖-๑๐ ค่ำ เดือน ๑๒ เป็นงานสำคัญยิ่งของจังหวัด ภายในวัดมีเรือนไทยไม้สักหลังใหญ่ สร้างตามลักษณะ เรือนขุนช้าง ตามที่พรรณนาไว้ในเสภาเรื่อง ขุนช้าง-ขุนแผน ให้ชื่อว่า "คุ้มขุนช้าง"

หลวงพ่อดโต

สวนเฉลิมภัทรราชินี ตั้งอยู่ใจกลางเมืองสุพรรณบุรี บนถนนนางพิม ตำบลท่าพี่เลี้ยง มีหอคอยบรรหาร-แจ่มใส เป็นหอคอยแห่งแรกและสูงที่สุดในประเทศไทย ความสูง ๑๒๓.๒๕ เมตร บนหอคอย ติดตั้งกล้องส่องสำหรับชมวิว มีร้านขายของที่ระลึกและอาหารว่าง มีการจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับเมืองสุพรรณ ส่วนภายในสวนเฉลิมภัทรราชินี ซึ่งเป็นสวนสาธารณะที่สมบูรณ์แบบในเนื้อที่ ๑๕ ไร่ นอกจากจะเป็นที่ตั้งของหอคอยแล้ว ยังมีสวนดอกไม้ สวนนกพิราบ สนามเด็กเล่น บ่อน้ำพุ น้ำพุดนตรี สนามออกกำลังกาย ฯลฯ

หอคอยบรรหาร-แจ่มใส

ศาลเทพารักษ์หลักเมือง (ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง) อยู่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำท่าจีน ห่างจากฝั่งแม่น้ำไปตามถนนมาลัยแมน เดิมเป็นศาลทรงไทย ปัจจุบันได้สร้างศาลเป็นรูปวิหารและเก๋งจีน ที่ศาลแห่งนี้ ทุกๆ วันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๗ จีนของทุกปีจะมีงานประเพณี "ทึงกระจาด" (พิธีทึงทาน) เป็นพิธีกรรมตามลัทธิมหายาน ขณะนี้ได้มีการสร้างมังกรขนาดใหญ่

วัดแคและตันมะขามใหญ่ ตั้งอยู่ที่ถนนวัดพระธาตุ-โพธิ์พระยา ตำบลรั้วใหญ่ เป็นวัดที่มีชื่อปรากฏในวรรณคดีเสภาเรื่องขุนช้าง-ขุนแผน ที่วัดแคมีตันมะขามใหญ่เรียกกันว่า "ตันมะขามยักษ์" วัดโคนโดยรอบประมาณ ๑๐ เมตร กล่าวกันว่าตันมะขามยักษ์นี้ เป็นต้นที่ขุนแผนใช้เรียนเลกใบมะขามเป็นตัวแทนสู่ข้าศึก บริเวณใกล้ตันมะขามมีเรือนไทยโบราณ เรียกชื่อว่า "คุ้มขุนแผน"

อุทยานมัจฉาวัดพระนอน อยู่ตำบลพินารแดง ริมแม่น้ำท่าจีน อยู่เลยวัดหน่อพุทธางกูรไปเล็กน้อย บริเวณริมแม่น้ำวัดมีปลานานาชนิด และชุกชุม บริเวณวัดร่มรื่นสวยงาม ในวัดยังมีพระนอนเป็นพระพุทธรูปในลักษณะนอนหงาย ลักษณะเหมือนกับพระนอนที่เมืองกุสินารา ประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นสถานที่ปรินิพพานของพระพุทธเจ้า

สวนนกท่าเสาดี ตั้งอยู่ที่บ้านท่าเสาดี ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง สวนนกแห่งนี้ มีนกมาอาศัยทำรังอยู่เป็นจำนวนมากนับหมื่นตัว ช่วงที่มีนกมากคือในช่วงเดือนตุลาคม

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชาวนาไทย ตั้งอยู่ถนนพระพินวชา ในบริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จัดแสดงเรื่องราวความเป็นมาของการทำนา เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา ประเพณี และวิถีชีวิตของชาวนา ชั้นบนแสดงให้เห็นถึงพระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทรงเป็นผู้อุปถัมภ์ค้ำชูชาวนาไทย และทรงพัฒนาการทำนาและการเกษตรของชาติ รวมถึงจุดการแสดงภาพจำลองเหตุการณ์พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ได้ทรงทำ

บุญหมัก หว่านและเก็บเกี่ยวข้าวด้วยพระองค์เอง ณ แปลงสาธิตบึงไม้แขก ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๙ และเก็บรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่พระองค์ทรงใช้ นอกจากนี้ยังมีห้องค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องราว และวัตถุที่จัดแสดง โดยเปิดให้เข้าชมทุกวันพุธถึงวันอาทิตย์ เวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ น.

คูเมือง กำแพงเมืองเก่า และประตูเมือง เมืองสุพรรณบุรีเก่าตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน จากภาพถ่ายทางอากาศเมืองสุพรรณภูมิ เป็นเมืองอกแตก ตัวเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ต่อมาตัวเมืองลดขนาดลงเหลือเฉพาะฝั่งตะวันตก ประมาณ ๓.๕๐๐ เมตร ด้านเหนือ-ใต้ ด้านละ ๑.๐๐๐ เมตรจรดแม่น้ำ แต่ไม่พบตัวกำแพงด้านตะวันออก พระมหาจักรพรรดิโปรดให้รื้อกำแพงเมืองสุพรรณบุรี หลังสงครามเสียสมเด็จพระสุริโยทัย เมืองสุพรรณบุรีจึงเป็นเมืองไร้ป้อมปราการแต่นั้นมา "ส่วนประตูเมืองตั้งอยู่ที่ถนนมาลัยแมน บริเวณแนวกำแพงเมืองเก่า ที่เห็นในปัจจุบัน สร้างขึ้นใหม่ตามแบบของกรมศิลปากร ตรงสถานที่ซึ่งสันนิษฐานว่า เป็นที่ตั้งของประตูเมืองเดิม"

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุททอง ติดกับที่ว่าการอำเภออุททอง เป็นสถานที่รวบรวมศิลปวัตถุสมัยต่างๆ ที่ขุดค้นพบแสดงถึงวิวัฒนาการของมนุษย์ยุคสมัยต่างๆ ที่เคยอาศัยอยู่ในดินแดนแถบสุพรรณบุรี เครื่องมือ เครื่องใช้สมัยหินใหม่ถึงสมัยสัมฤทธิ์ พระพุทธรูปสมัยทวารวดี ฯลฯ นอกจากนี้ยังได้รวบรวมวัฒนธรรมไทยทรงดำ หรือ "ลาวโซ่ง" ซึ่งปัจจุบันได้ผสม

กลมกลืนไปกับชาวพื้นเมืองแล้ว แต่ยังคงไว้ซึ่งประเพณี ความเชื่อ การทำมาหากิน การแต่งกาย โดยภายในบริเวณพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุทอง ได้จัดสร้างบ้านลาวโซ่งขึ้น มีการแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ประจำวันอยู่ครบครัน เปิดบริการให้ประชาชนเข้าชมทุกวันเว้นวันจันทร์ วันอังคารและวันนักขัตฤกษ์ ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ที่ถนนสุพรรณบุรี - ชัยนาท ตรงข้ามศูนย์ราชการจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพิพิธภัณฑ์เมืองที่แสดงเรื่องราวด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของชุมชน และพัฒนาการของเมืองสุพรรณบุรี ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เปิดให้เข้าชมในทุกวันพุธ - วันอาทิตย์ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

รอยพระพุทธรูปวัดเขาศิลาแลง อยู่ที่ตำบลดอนคา เป็นรอยพระพุทธรูป สร้างด้วยหินทราย มีลักษณะแตกต่างจากพระพุทธรูปที่อื่น คือ เป็นรอยพระพุทธรูปทูน นักโบราณคดีให้ความเห็นว่าเป็นศิลปะสมัยทวารวดี อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๔-๑๖ ประดิษฐานอยู่ในมณฑป หินอ่อนงดงามจำลองแบบมณฑปพระพุทธรูปสระบุรี มีการตกแต่งภูมิทัศน์สวยงาม ที่เขาศิลาแลงนี้มีโพรงหินลักษณะถ้ำเล็กๆ หลายแห่งภายในเป็นกรุพระเครื่องถ้ำเสือและวัตถุโบราณต่างๆ

วนอุทยานพุม่วง อยู่ที่ตำบลจระเข้สามพัน เป็นบริเวณป่าสงวนของกรมป่าไม้ตรงที่ราบเชิงเขามีคอกช้างสมัยทวารวดี จำนวน ๓ คอก เนื้อที่ประมาณ ๑๐ ไร่ มีน้ำตกพุม่วงที่กล่าวอ้างอิงถึงในเสภาขุนช้างขุนแผน ถัดไปเป็นเขาถ้ำเสือ มี

กรุพระเครื่องถ้ำเสืออันลือชื่อ วนอุทยานนี้ประกอบด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิด วนอุทยานพุม่วงมีเนื้อที่ ๑,๗๒๕ ไร่ เป็นป่าใกล้เมืองที่หายาก

พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ อยู่ที่ตำบลดอนเจดีย์ เดิมสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงสร้างเพื่อเฉลิมชัยในสงครามยุทธหัตถีที่ทรงชนะพระมหาอุปราชาเมื่อ พ.ศ.๒๑๓๕ ต่อมาประจักษ์พังได้มีการสร้างเจดีย์ทรงลังกาสวมครอบองค์เดิมด้านหน้าเป็นพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงพระศกษาศึก เมื่อแล้วเสร็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เสด็จพระราชดำเนินมาทรงวางศิลาฤกษ์และประกอบพิธีเปิด เมื่อ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๒ (วันกองทัพไทย) และเป็นวันถวายราชสักการะเป็นประจำทุกปี ปัจจุบันจังหวัดได้จัดงานเฉลิมฉลองมีการแสดงแสงเสียงยุทธหัตถีเพื่อพระเกียรติ ภายในองค์เจดีย์มีนิทรรศการถาวรแสดงเรื่องราวพระราชประวัติสงครามยุทธหัตถีด้วยเทคโนโลยีทันสมัย

พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์

วัดเชานางบวช (วัดพระอาจารย์ธรรมโชติ) ตั้งอยู่บนเชานางบวชมีทั้งทางลาดยางและบันได ๒๔๙ ขั้น ขึ้นไปจนถึงยอดเขา เป็นวัดของพระอาจารย์ธรรมโชติ ผู้ทรงคุณวุฒิเครื่องราชของคลัง

สมัยศึกบางระจัน ภายในวิหารพระอาจารย์ธรรมโชติมีพระพุทธรูปสำคัญ ด้านหลังเป็นเจดีย์หินแผ่นในอุโบสถหลังพระประธานมีอุโมงค์ลับ ที่ลานยอดเขามีแผ่นศิลาที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่ออยู่บนเขาสามารถชมทิวทัศน์อันสวยงามของอำเภอดเดิมบางนางบวชได้อย่างทั่วถึง

บึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ (บึงบัวแดง) ห่างจากจังหวัดประมาณ ๖๔ กม. เขตติดต่อกับอำเภอกันคา จังหวัดชัยนาท เป็นบึงขนาดใหญ่มากมีเนื้อที่ประมาณ ๒,๗๐๐ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอดเดิมบางนางบวช ๑,๗๐๐ ไร่ ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ปลา ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงาม จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ปลาน้ำจืด สวนผักพื้นบ้านทั่วประเทศ บ่อเลี้ยงจระเข้ มีศาลาสำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

บึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ

อุทยานมัจฉาวัดบ้านกร่าง อยู่บนฝั่งแม่น้ำสุพรรณบุรีตรงข้ามกับที่ว่าการอำเภอศรีประจันต์ มีพระเครื่องเก่าสร้างไว้แต่โบราณ คือ พระขุนแผนบ้านกร่าง ด้านใต้ของวัดมีเจดีย์ริมน้ำองค์หนึ่งอายุประมาณ ๑๐๐ ปี บริเวณหน้าวัดมีปลาจำนวนมาก และถือเป็นอุทยานมัจฉาแห่งหนึ่งของจังหวัด

วัดไร่โรงวัว (วัดโพธาราม) ตั้งอยู่ที่ตำบลบางตาเถร ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ ๔๓ กม. พระครูอุทัยภาตาร (หลวงพ่อบุญ) อดีตเจ้าอาวาส ได้ดำเนินการก่อสร้างพระพุทธรูปโคตม เป็นพระรูปสำริดองค์ใหญ่ที่สุดในโลก สร้างปราสาทร้อยยอด วังสามฤดู และเมืองนรก เป็นต้น เป็นวัดที่มีพุทธศาสนิกชนและ บุคคลทั่วไปนิยมไปเที่ยวชมกันมาก

วัดทับกระดาน นับเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดสุพรรณบุรี และเป็นที่รู้จักกันดีของนักนิยมเลี้ยงโชคโลก ภายในวัดมีรูปปั้นของราชินีเพ็ญลพบุรี ห่มพวง ดวงจันทร์ ที่ผู้คนมักจะมาขอพรให้ถูกรางวัลอยู่เสมอ

เขื่อนกระเสียว อยู่อำเภอด่านช้าง เป็นเขื่อนดินกักเก็บน้ำ สร้างกันลำห้วยกระเสียว ยาว ๔,๒๕๐ เมตร สูง ๓๒.๕ เมตร พื้นที่เก็บกักน้ำ ๒๘,๗๕๐ ไร่ สามารถเก็บน้ำได้สูงสุด ๒๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นเขื่อนดินที่มีความยาวมากที่สุดในประเทศไทย และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลานานาชนิดใหญ่แห่งหนึ่ง

ตะเพินคี ที่อำเภอด่านช้างห่างจากอำเภอดไปประมาณ ๕๑ กิโลเมตร ใช้เส้นทางบ้านกล้วย เป็นป่าที่สวยงามและเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านกะเหรี่ยงชนกลุ่มน้อยที่อาศัยมากกว่า ๒๐๐ ปี ผืนป่าต้นน้ำตะเพินคียังคงสภาพสมบูรณ์ เหมาะแก่การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ล่องไพร มีน้ำตกตะเพินคีใหญ่เป็นน้ำตกขนาดเล็กมีสองชั้น ความสูงประมาณชั้นละ ๕-๖ เมตร มีน้ำไหลตลอดปี เพราะเป็นต้นน้ำและบ่อน้ำผุดที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ การเดินทางควรใช้รถขับเคลื่อนสี่ล้อ และมีผู้นำทาง.

พระเครื่องเมืองสุพรรณ

๑ มนต์ โอภากุล

จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งทางภูมิภาคตะวันตกที่พบพุทธประติมากรรมมากเป็นพิเศษ นับตั้งแต่สมัยทวารวดี ศรีวิชัย ลพบุรี อุทONG สุโขทัย อโยธยาและรัตนโกสินทร์ แสดงถึงการตั้งถิ่นฐานของชุมชนในอดีตกาลอันยาวนาน และมีการเผยแพร่พุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง ถิ่นที่พบมากที่สุดคือที่อำเภอเมืองสุพรรณบุรีในกรุพระปรางค์วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ และวัดบ้านกร่าง เป็นต้น ชื่อเสียงทางด้านพุทธคุณของพระเครื่องเมืองสุพรรณเลื่องลือไปทั่วทุกแห่ง เป็นที่ต้องการของผู้ที่นิยมชมชอบในวงการพระเครื่องสูงมาก จึงนำมากล่าวพอเป็นสังเขป ดังนี้

พระผางสุพรรณ

๑. พระผางสุพรรณ เป็นพระยอดนิยม

อันดับหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี พบในกรุพระวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ตำบลรั้วใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จัดเป็นพระศิลปะอุทONG ลักษณะเนื้อพระเป็นเนื้อดินดิบที่ทำจากวานและผงเกสร ด้านหลังมีสัญลักษณ์สำคัญ คือ เส้นลายมือหยาบและหยักเป็นคลื่นน้อยๆ เป็นลายกันหอย แบ่งออกเป็น ๓ พิมพ์ คือ พิมพ์หน้าแก่, พิมพ์หน้ากลาง และพิมพ์หน้าหนุ่ม

๒. พระขุนแผน ถูกขุดพบที่วัดพระรูป

ตำบลรั้วใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เดิมเรียกว่า "พระหลังเบี้ย" เพราะด้านหลังอูมเหมือนหลังเบี้ยจัน เป็นพระเนื้อดินเผา แบ่งออกเป็นพิมพ์ต่างๆ คือ

- พิมพ์ไข่ผ่าซีก มีลักษณะเหมือนไข่ไก่ผ่าซีก กรอบพิมพ์มีลักษณะป้อม-รี ขนาด ๒๗.๕ x ๕-๖ ซม. เป็นที่นิยมกันมากเพราะมีขนาดกระทัดรัด

พระขุนแผน วัดพระรูป

- **พิมพ์แดงกว่าผ่าซีก** กรอบพิมพ์มีลักษณะผอมสูงเหมือนผลแดงกว่า

๓. **พระชุดกิมดั่ง** เป็นพระชุดจุฑาภาคี ชุดพบที่วัดพลายชุมพล ติดกับวัดพระรูป เป็นพระเนื้อดินเผาประเภทหนวดดำ พิมพ์เลือนและตื้นมาก กรอบพิมพ์มีฐานแบนคล้ายผลมะปรางผ่าซีก ด้านหลังอูมนูนน้อยๆ ขรุขระ และมีรอยมือหยิบเล็มน้อยๆ จัดเป็นศิลปะสมัยอยุธยาตอนปลาย พระชุดกิมดั่งเป็นพระที่มีชื่อเสียงด้านอยู่ยงคงกระพัน ประกอบด้วยพระจำนวน ๔ แบบ ดังนี้

- **พระสีกร** ปางมารวิชัย ขัดสมาธิราบ พระเกตุมาลาสูงชะลูด พระกรสองข้างเป็นเส้นคู่ จึงเห็นเป็นพระกรสีกร

พระพักตร์เลือน เนื้อมักจะหนักแน่น สูงประมาณ ๓.๕ ซม.

- **พระมอญแปลง** ปางมารวิชัย ขัดสมาธิเพชร พระเศียรโล้น มีทั้งเนื้อหยาบและเนื้อละเอียด สูงประมาณ ๔ - ๔.๕ ซม.

พระชุดกิมดั่ง

- **พระนาคปรก** องค์พระประทับนั่งทำสมาธิ นาค ๗ ตัว มีทั้งเนื้อหยาบและเนื้อละเอียด
- **พระประคำรอบ** ประทับนั่งขัดสมาธิราบ ปางมารวิชัย สถิตอยู่ในขุมเรือนแก้วซึ่งมีลักษณะคล้ายรูปดอกจิกในไฟปือก รอบขุมมีเม็ดกลมเป็นลูกประคำโดยรอบ เนื้อละเอียดหนักนุ่ม

พระวัดบ้านกร่าง

พระถ้ำเสือ

๔. พระวัดบ้านกร่าง ขุดพบที่ตำบลบ้านกร่าง อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ลักษณะเนื้อพระค่อนข้างหยาบฟ้าว เป็นพระดินเผา มีเม็ดแร่สีแดงเล็ดตก มีสัญลักษณ์ "ร่องลึก" หรือ "ว่านหลุด" เป็นสำคัญ พระวัดบ้านกร่างมีพิมพ์ต่างๆ มากมาย แบ่งแยกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ ๑. พระวัดบ้านกร่างเดี่ยวอาทิ เช่น พระขุนแผนหัวเหลี่ยมพิมพ์อกใหญ่, พระขุนแผนหัวเหลี่ยมพิมพ์อกเล็ก, พระทรงพลใหญ่, พระทรงพลเล็ก, พระประธาน (หน้าแก่), พระประธาน (หน้าหนุ่ม), พระหน้าเทวดา เป็นต้น และ ๒. พระวัดบ้านกร่างคู่ อาทิ เช่น พระหน้ายักษ์, พระหน้าเทวดา (ขุมเดี่ยว), พระหน้าเทวดา (ขุมคู่), พระเศียรโต, พระหน้าแก่ เป็นต้น

๕. พระถ้ำเสือ ขุดพบที่อำเภออุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพระศิลปะทวารวดี พระพักตร์กลม-แป้น - ล้น เนื้อดินเผา ลักษณะของเนื้อพระมีทั้งเนื้อละเอียด และเนื้อหยาบ มีเอกลักษณ์ที่สำคัญคือ พระพักตร์แสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ในแต่ละองค์อย่างชัดเจน มีชื่อเสียงในด้านอยู่ยงคงกระพันและแคล้วคลาด มีพิมพ์ต่างๆ มากมาย เช่น พระพิมพ์จั่ว, พระพิมพ์เล็กหน้าตุ๊กตา, พระพิมพ์สังฆาฏิ, พระพิมพ์กลางหน้าฤาษี, พระพิมพ์ใหญ่ เป็นต้น

๖. พระวัดชุมนุสสงฆ์ ถูกค้นพบที่วัดชุมนุสสงฆ์ อยู่ด้านหน้าโรงเรียนกรรณสูตรศึกษาลัย ตำบลรั้วใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพระเนื้อชินเงิน มีผิวปรอท สร้างในสมัยอยุธยา มีพิมพ์ต่างๆ มากมาย อาทิ

พระกำแพงเขยตาง, พระกำแพงประภามณฑล, พระกำแพงฝักดาบ, พระกำแพงใบหมอก, พระกำแพงหลังเข้มน, พระกำแพงคู่, พระขุนแผนใบมะยม, พระนาครปรกเล็ก, พระนาครปรกใหญ่, พระนารายณ์ทรงปืน, พระกำแพงเกียก, พระกำแพงศอก เป็นต้น

๗. พระวัดการ้อง ค้นพบที่วัดการ้อง หรือวัดร้าง ตำบลสนามชัย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพระศิลปะสุโขทัยแต่สร้างในสมัยอยุธยา เนื้อชินเงิน ผิวพรอทขาว มีอยู่ ๓ พิมพ์ คือ พิมพ์บัวตูม พิมพ์บัวบาน และพิมพ์ใหญ่

๘. พระวัดลาวทอง ถูกค้นพบที่วัดลาวทอง ตำบลสนามชัย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จัดเป็นพระในสมัยลพบุรี เนื้อพระเป็นพระเนื้อชินตะกั่วสนิมแดง มีอยู่ด้วยกันทั้งหมด ๔ พิมพ์ คือ พระนาครปรก, พระร่วงนั่ง, พระร่วงยืน และพระร่วงนครโกษา

๙. พระวัดลำปะชีว ขุดพบที่ด้านใต้วัดลำปะชีว ตำบลสนามชัย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพระแบบศิลปะลพบุรี เนื้อพระเป็นเนื้อดินเผา แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ เนื้อหยาบและเนื้อละเอียด มีทั้งหมด ๔ พิมพ์ คือ พิมพ์นางลำปะชีว, พิมพ์ขุมนครโกษา, พิมพ์นารายณ์ทรงปืน และพิมพ์พระผไทสร

๑๐. พระร่วง จัดเป็นพระศิลปะลพบุรี เนื้อชินตะกั่ว สนิมแดงและสนิมเขียว โดยทั่วไปมีทั้งพิมพ์นั่งและพิมพ์ยืน พิมพ์ยืนเป็นพระปางประทานพร ส่วนพิมพ์นั่งมีทั้งปางสมาธิและปางมารวิชัย พบได้มากมายหลายกรุด้วยกัน เช่น พระร่วงวัดป่าบัว, วัดคูบัว, วัดไทร, วัดตะไกร, วัดลาวทอง, บ้านท่าเสาดี เป็นต้น

๑๑. พระกำแพงศอก มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "พระกำแพงเขย่ง" เป็นพระเนื้อชินเงิน ศิลปะสุโขทัย ลีลาอ่อนช้อยงดงามมาก พระพักตร์กลมละมุน พระปรางค์ (สันเท้า) เขย่งสูงขึ้น ประทับยืนในพระอาการลีลาบนฐานหน้ากระดานแอ่น ขนาดของพระกำแพงศอกมี ๓ ขนาด คือ เกลียวเขือกใหญ่, เกลียวเขือกเล็ก และไม่มีเกลียวเขือก ด้านหลังเป็นแอ่งรูปองค์พระปฏิมา พระพุทธคุณเชื่อกันว่าป้องกันอัคคีภัย

พระมเหศวร วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ

๑๒. พระมเหศวร เป็นพระที่มีพิมพ์แปลกพิมพ์หนึ่ง มีลักษณะเป็นพระเนื้อชินเงิน ศิลปะ อุทองเช่นเดียวกับพระผไทสร มีพระเศียร สอนกลับกันไปมาระหว่างหน้าหนึ่งกับอีกหน้าหนึ่ง มี ๔ ขนาดคือ พิมพ์ใหญ่, พิมพ์กลาง, พิมพ์เล็ก และพิมพ์ใหญ่พิเศษ

๑๓. พระสุพรรณหลังผาล เป็นพระ ศิลปะอุททอง ปางมารวิชัย เนื้อชินเงิน ไม่มีกรอบ พิมพ์ตามเหลี่ยม ด้านหลังมีพระอีกองค์หนึ่งอยู่ในกรอบสามเหลี่ยมเป็นผาลโกนา เรียกว่า "พระสุพรรณหลังผาล" ถ้าด้านหลังมีทั้งผาล และยันต์ เรียกว่า "พระสุพรรณหลังผาลยันต์" แต่ถ้าไม่มีผาล เรียกว่า "พระสุพรรณหลังเรียบ"

๑๔. พระผิงใหญ่วัดพระธาตุ ลักษณะ เนื้อพระเป็นเนื้อผงขาวนวล กรอบพิมพ์คล้าย พระขุ่มกอ กว้าง ๔ ซม. สูง ๖ ซม. ศิลปะศรีวิชัย ปางมารวิชัย ขัดสมาธิเพชร ประทับนั่งเหนือฐานสิงห์ พระเศียรโล้นไม่มีพระกรรณ ด้านหลังมีลายมือละเอียดกว่าของพระผิงสุพรรณ

๑๕. พระปทุมมาศ เนื้อชินเงิน กรอบ พิมพ์คล้ายดอกบัวตูม กว้าง ๓.๕ x ๔.๕ ซม. ปางสมาธิ นั่งขัดสมาธิราบ ศิลปะลพบุรี พระพักตร์กลมมน พระเศียรคล้ายสวมหมวกแบนรีห์ไรพระศกเป็นรูปไล่กรอก รอบองค์พระปฏิมา มีกรอบแก้ว โดยรอบเป็นดอกบัว ประทับนั่งเหนือดอกบัว

๑๖. พระขุนแผนขุ่มเรือนแก้ว เป็นพระ เนื้อชินเงิน กรอบพิมพ์คล้ายพระห้าเหลี่ยม วัดบ้านกร่าง มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ปางมารวิชัย นั่งอยู่ในขุ่มเรือนแก้วเหนือฐานหน้ากระดานแอ่น พระพักตร์ศิลปะอุททอง พระเกตุรัศมีแหลม ลำพระองค์พองาม พระหัตถ์ขวาประทับวางที่พระชานุ (หัวเข่า)

๑๗. พระสุพรรณยอดโค เนื้อชินเงิน เหมือนกับพระผิงสุพรรณพิมพ์หน้าแก่

๑๘. พระท่ามะปรางสุพรรณ เนื้อชินเงิน ศิลปะสุโขทัย ปางมารวิชัย ขัดสมาธิราบ

ประทับ นั่งอยู่เหนือฐานบัวเล็บช้าง พระพักตร์เป็นผลมะตูม พระศกเลี่ยน ด้านขวาของรักแร้มีปุมนูนอยู่ปุมหนึ่งเรียกว่า "เม็ดขนุน" ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของพระท่ามะปรางเมืองสุพรรณ

๑๙. พระกำแพงอกใหญ่ เนื้อชินเงิน กรอบพิมพ์กว้าง ๒ x ๖ ซม. เพราะพระอุระใหญ่ จึงเรียกว่า "พระกำแพงอกใหญ่" พระอิริยาบถ กำลังเยื้องกรายไปทางซ้ายของพระองค์ พระพักตร์ ศิลปะอุททอง เค้าพระพักตร์ป้าน พระศกเป็นเม็ด พระเกตุรัศมีเป็นกรวยครอบและเป็นเส้นมีประภาณทลครอบพระเศียร ประทับยืนอยู่บนบัว ๕ กลีบ ริมกรอบเป็นขุ่มเส้นลวด ด้านหลังเรียบ

๒๐. พระยอดอัฐารส มีอยู่หลายจังหวัด ส่วนของจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นเนื้อชินเงิน กรอบพิมพ์กว้าง ๒ x ๕.๒๕ ซม. เหมือนพระกำแพงทั่วไป ตัวองค์พระประทับยืนปางลีลา พระพักตร์หันไปทางซ้าย ลักษณะคล้ายผลมะตูม เป็นศิลปะสุโขทัย พระพักตร์เลี่ยน พระเกตุรัศมีแหลม ด้านหลังองค์พระประทับนั่งปางสมาธิ อยู่ในขุ่มเรือนแก้ว มักเรียกว่า "ขุ่มจิก"

พระกำแพงนี้วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ

๒๐. พระกำแพงละเวง พระกำแพงหรือพระลีลาละเวง มีอยู่ ๒ พิมพ์ คือพิมพ์ข้างรัศมีและพิมพ์ข้างเม็ด พุทธลักษณะค่อนข้างจะมีความอ่อนช้อยกว่าพระลีลาพิมพ์อื่นๆ ประทับยืนหันพระพักตร์ไปทางซ้าย พระพักตร์กลมระดูม พระบาทขวาเหยง พระบาทซ้ายประทับยืนอยู่บนฐานดอกบัวบาน ถือเป็นพระกำแพงนิ้วที่มีลีลาดงามกว่าทุกๆ พิมพ์

๒๑. พระกำแพงห้าร้อย เป็นพระผังกว้าง ๑๑.๕ x ๑๗.๕ ซม. มีพระนาครปรกนั้งเป็นแถว ๑๑ แถว แถวละ ๑๙ องค์ ทั้งหมด ๒๐๙ องค์ ส่วนยอดอีก ๔๑ องค์ รวมเป็น ๒๕๐ องค์ รวม ๒ หน้าเท่ากับ ๕๐๐ องค์ องค์พระมีขนาดเล็กมาก จึงนิยมนำมาดัดเป็นแผ่นเล็กๆ แผ่นละ ๑๒ องค์ หรือ ๙ องค์เป็นพระที่หายากมาก

๒๒. พระอุทุม เป็นพระเนื้อชิน นีวปรอทยังติดอยู่ เนื้อแข็งมีส่วนผสมของเงินมี ๒ พิมพ์ คือ พิมพ์อุทุม ๑ และพิมพ์อุทุม ๓ ลักษณะของพิมพ์อุทุม ๑ เป็นพระปางมารวิชัย พระพักตร์ศิลปะอุทุม ขัดสมาธิราบ ปราศจากฐานที่ประทับ ด้านหลังตัน ส่วนพิมพ์อุทุม ๓ มี ๒ ขนาด คือ ขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ปางมารวิชัย พระเกตุมาลายาว พระพักตร์ยาวศิลปะอุทุม ด้านหลังเป็นแอ่งลายผ้าค่อนข้างละเอียด

๒๓. พระวัดชายทุ่ง ชุมพที่วัดชายทุ่ง ตำบลท่าระหัด อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรีมีอยู่ ๒ พิมพ์ คือ พระหนานกฐก และพิมพ์เศียรโล้น

□ **พิมพ์หนานกฐก** มีทั้งพระเนื้อวานและเนื้อชิน กรอบพิมพ์ ๒ แบบ คือปลายยอดแหลมและปลายยอดมน ปางสมาธิ ขัดสมาธิราบ พระพักตร์กลม ศิลปะคล้ายทางเวียงจันทน์ ประทับนั่งลอย เนื้อวานมีน้ำหนักน้อยกว่าเนื้อชิน

□ **พิมพ์เศียรโล้น** เป็นพระเนื้อชิน ลักษณะลอยองค์คล้ายพระบูชา ศิลปะทางเวียงจันทน์ ปางสมาธิ ขัดสมาธิเพชร พระเศียรกลมโล้น

พระวัดชายทุ่งมีชื่อเสียงด้านคงกระพัน และแคล้วคลาด

บรรณานุกรม

มานัส โอภากุล. พระในเมืองสุพรรณ.

สุพรรณบุรี : สุพรรณการพิมพ์, ๒๕๔๓.

สุพรรณบุรี ๔๐๐ ปี ยุทธหัตถิ. กรุงเทพฯ :

พีวเจอร์เพรส, ๒๕๓๕.

วรรณคดีอันเลื่องชื่อของ สุพรรณบุรี

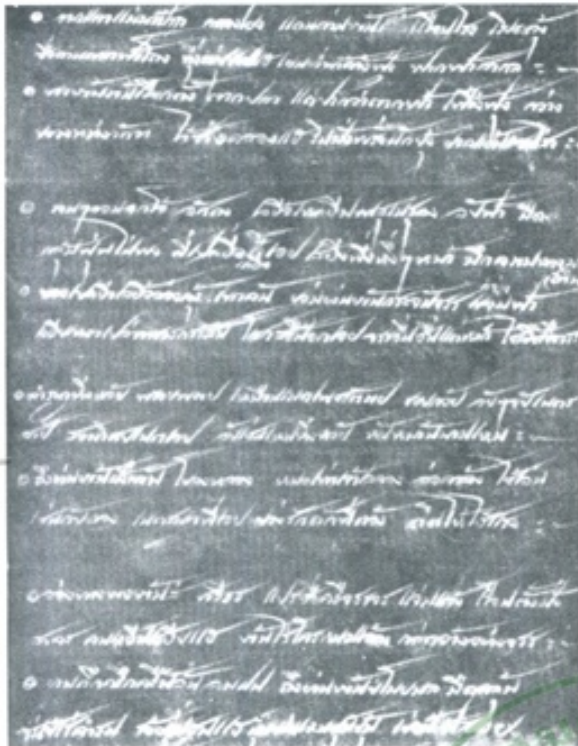
จุไรศรี ณะชานันท์

จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นเมืองประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญทางโบราณคดีเป็นเมืองที่มีที่มาของวรรณคดีโด่งดังของไทย เช่น เรื่อง ขุนช้างขุนแผน นิราศสุพรรณ และเป็นถิ่นกำเนิดของศิลปินชื่อดังของไทยหลายคน ดังคำขวัญท่องเที่ยวของจังหวัด คือ "เมืองยุทธหัตถี วรรณคดีขึ้นชื่อ เลื่องลือพระเครื่อง รุ่งเรืองเกษตรกรรม สูงล้ำประวัติศาสตร์ แหล่งปราชญ์ศิลปิน ภาษาถิ่นชวนฟัง"

เมืองสุพรรณบุรี เป็นเมืองที่อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ ๑๐๗ กิโลเมตร ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มและกว้างใหญ่ เป็นแหล่งผลิตข้าวและมีท้องทุ่งที่สวยงามตามธรรมชาติ ดังปรากฏในนิราศสุพรรณของนายมีหรือเสมียนมี กวียุคกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของสุนทรภู่ที่ได้รับแต่งตั้งเป็น **หมื่นพรหม-สมพัตร** ให้ไปเก็บอาการสมพัตรสร ณ เมืองสุพรรณบุรี เมื่อปีพุทธศักราช ๒๓๘๗ โดยแต่งเป็นกลอนเพลงบรรยายสิ่งที่ได้พบเห็นและความรู้สึกนึกคิดขณะเดินทางโดยเฉพาะกล่าวชมความงามของท้องทุ่งเมืองสุพรรณไว้อย่างน่าฟัง ดังนี้

"...แต่เที่ยววัดทุ่งท่าเหมือนหน้าน้ำ
ทั้งสองลำดองเลื่อนจนเพื่อนหลง
ไปถึงบ้านปากไห้เหมือนใจจง
แล้ววกวงออกทุ่งเที่ยวมุงมอง

เห็นบัวหลวงบัวชมหน้าชมดอก
ช่างงามอกนับแสนดูแน่นหนอง
เห็นบัวขาวขาวล้วนนวลละออง
เหมือนบัวทองที่กระถางสำอางตา
เห็นสัตว์บุษย์ผุดพ้นขึ้นบนน้ำ
เหมือนจะรำเรียกชวนให้หวนหา
เห็นบัวเผื่อนบัวผันสั่นตะวา
เอามือคว้าช่วยจุดก็หลุดลอย
เห็นผักตบดับเต่าเหล้าสาหร่าย
ปลาก็ว่ายเวียนวนปนปุ๋นหอย
ผักกะเจดแพงพวยสลายลอย
ปลาน้อยน้อยแอบแฝงกับแพงพวย
น้ำก็ใสไหลแลเห็นลึกล้ำ
ปลาก็คลำว่ายกระดืบนำหีบฉวย
บุษบงส่งกลิ่นมารินรวย
หอมระรวยโยยหาให้อาวรณ์
แลดูทุ่งทุ่งกว้างว่างวิเวก
เห็นทิวเมฆกลุ่มเกลื่อนเลื่อนสลอน
พระสุริยงลงลับยุคนธร
พระจันทร์จรเจ็ดค่ำเป็นสำคัญ
เห็นพระจันทร์วงแห่วงตะแคงเหนือ
เหมือนรูปเรือลอยขวางนางสวรค์
พระอังคารเข้าเรียงเคียงพระจันทร์
ตำรานั้นมีอยู่แต่โบราณ
ถูกชะตาราตีผู้ดีไพร่
ว่าจะได้คู่ชมภิรมย์สมาน..."

ภาพถ่ายจากสมุดไทยคำโคลงนิราศสุพรรณของสุนทรภู่

นอกจากนี้ ในโคลงนิราศสุพรรณของสุนทรภู่ก็เอ่ยของไทย ได้กล่าวถึงสภาพธรรมชาติอันอุดมด้วยปลา พืช ผัก สมุนไพรนานาพันธุ์ของเมืองสุพรรณบุรีไว้อย่างน่าชม เช่น

“ขุมผักผักตบช้อน	บอนแซง
บอนสุพรรณหันแกง	อ้อยแท้
บอนบางกอกดอกแสง	เหลือแหล่ แม่เอย
บอนปากยาจะแก่	ไม่สิ้นล้นบอนฯ
นานาปลาว่ายเคล้า	คลอเรือ
สีเสียดชีวกระสงเสื่อ	ข้าสร้อย
เพี้ยตะพากตะเพียนเหลือ	หลากหลาย มากเอย
กริมกระต๊อบนั้บร้อย	เร่ห้วยรายเรียงฯ
เนื้ออ่อนท่อนชูเนื้อ	น้องหญิง
อ่อนแอบแนบอกอิง	อุ่นล้ำ
นวลจันทร์นั้บนวลจริง	แต่ชื่อ ภาเอย
นวลที่ฟักลิ้นกล้า	กลืนเนื้อเหลือนวลฯ”

นิราศสุพรรณ ของสุนทรภู่ เป็นที่รู้จักกันดีของนักอ่านมาเป็นเวลานาน เนื้อเรื่องบรรยายการเดินทางเรือโดยมีบุตร ๒ คน และศิษย์หลายคนติดตามไปด้วย ออกจากวัดเทพธิดารามวรวิหาร กรุงเทพมหานคร ไปออกแม่น้ำเจ้าพระยา ที่วัดราชบูรณราชวรวิหาร ผ่านคลองบางกอกน้อย คลองบางใหญ่ ไปออกแม่น้ำนครชัยศรี ที่ตำบลลานตากฟ้า แล้วเดินทางตามแม่น้ำนครชัยศรีไปเมืองสุพรรณบุรี ไปขึ้นบกที่วังหิน เพียวหาแร่วิเศษ หรือ ปูนเพชรสำหรับแปรธาตุให้เป็นทอง เดินทางผ่านหมู่บ้านกะเหรี่ยง หมู่บ้านละว้า แล้วเข้าป่ากล่าวขมนก ไก่และสัตว์ป่า พบพระเจดีย์สูง ๖ ศอก คาดว่าเป็นที่ไว้ลานทองบอกวิธีแปรธาตุหรือบรรจุแร่ปรอท ทำพิธีบวงสรวงสังเวยขอแต่ไม่สำเร็จจนอดค้างในป่า ผันว่ากษัตริย์องค์หนึ่งมาเตือนมิให้เื่องมง่ายเกี่ยวกับแร่วิเศษและยาอายุวัฒนะ ต้องเผชิญภัยกับช้างป่าแต่ก็รอดกลับมาได้ และล่องเรือที่ตำบลสองพี่น้องกลับกรุงเทพมหานคร

ส่วนเรื่องนิราศสุพรรณของนายมี แต่งขณะรับราชการเป็นหมื่นพรหมสมพัตร นายอากรเมืองสุพรรณ เนื้อเรื่องนำชื่อตำบลและสิ่งที่ได้พบเห็นในขณะเดินทางไปเป็นนายอากรเมืองสุพรรณบุรี เดินทางเรือผ่านพระบรมมหาราชวัง คลองบางกอกน้อย คลองบางใหญ่ คลองโยง บางเลน บางไทรป่า เมืองสุพรรณบุรี วัดป่าเลไลยก์ โดยแทรกความรู้สึกนึกคิดส่วนตัวและคติสอนใจไว้ตลอด

นอกจากนิราศสุพรรณของสุนทรภู่และของนายมีแล้ว สุพรรณบุรียังมีวรรณกรรมที่น่าสนใจมากอีกเรื่อง คือ **เสภาขุนช้างขุนแผน** อันเนื่อง

มาจากเมืองสุพรรณบุรี มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน เป็นเมืองสำคัญทางโบราณคดีตามคำขวัญประจำจังหวัดที่บอกว่า **สูงล้ำประวัติศาสตร์** แล้ว ถ้าหากใครไปเมืองสุพรรณ ก็เหมือนไปเมือง **ขุนช้างขุนแผน** นั้นแสดงให้เห็นความมีชื่อเสียงของวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนที่เนื้อหาของเรื่องเกิดที่เมืองสุพรรณบุรีเป็นส่วนใหญ่ สมเด็จพระยาตากษัตริย์ราชานุภาพ เมื่อทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ทรงไปตรวจหัวเมืองต่างๆ รวมทั้งเมืองสุพรรณบุรี และทรงเล่าไว้ในสาส์นสมเด็จ เล่ม ๑๙ หน้า ๒๐๙ ดังนี้

"...เมืองสุพรรณทำให้จับใจ ผิดกับที่อื่น อีกอย่าง ๑ ที่เป็นเมืองเนื่องด้วยนิทานขุนช้างขุนแผน อันคนชอบกันแพร่หลายด้วยได้ฟังขับเสภา และจำเรื่องได้ยิ่งกว่านิทานเรื่องอื่นๆ ตามที่กล่าวในเรื่องนิทานว่า ขุนศรีวิชัยกับนางเทพทองพ่อแม่ขุนช้าง ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ตำบลท่าลิบเบี้ยกิติ ที่ว่าบ้านพันศรียธากับนางศรีประจันพ่อแม่ของนางพิมอยู่ที่ตำบลท่าพี่เลี้ยงกิติ ที่ว่าขุนช้างไปครองบ้านหมื่นแล้วพ่อตาอยู่ที่ตำบลบ้านรั้วใหญ่กิติ ที่ว่าขุนช้างพลายแก้วกับนางพิมเมื่อยังเป็นเด็กเคยไปเล่นด้วยกันที่สวนข้างวัดเขาใหญ่กิติ ที่ว่าเนรแก้วอยู่วัดพระป่าเลไลยก์แล้วหนีไปอยู่วัดแคกิติ ตำบลบ้านและวัดเหล่านั้นยังอยู่จนทุกวันนี้ ฉันได้เคยไปถึงทุกแห่ง นอกจากนั้นในเรื่องขุนช้างขุนแผนตอนขุนแผนพานางวันทองหนีออก ชื่อตำบลต่างๆ ในทางที่ไปว่าออกทางประตูจากอมผ่านวัดตะลุ่มโปง โคนก่ายาน นาแปลงแม่ ชำลำน้ำบ้านพลับ ถึงบ้านกล้วย ยุ่งหลาย ผ่านเขาถ้ำพระ ตำบลต่างๆ เหล่านี้ก็ยังมีอยู่ทั้งนั้น ใครเคยชอบอ่านในเรื่องขุนช้างขุนแผนไปถึงเมืองสุพรรณ

ก็ออกสนุกที่ได้ไปดูเมืองขุนช้างขุนแผนด้วยอีกอย่างหนึ่ง..."

สาเหตุที่คนชอบเรื่องขุนช้างขุนแผนมาก นอกจากความไพเราะของกวีนิพนธ์แล้วคงเป็นเพราะเป็นเรื่องจริงด้วย และอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนชอบเรื่องขุนช้างขุนแผนนั้น สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงเล่าไว้ในสาส์นสมเด็จ เล่ม ๒ หน้า ๑๓๑ - ๑๓๒ ว่า

"...คนชอบเรื่องขุนช้างขุนแผนเพราะจะเป็นเรื่องจริงนั้นก็ถูกส่วนหนึ่ง แต่เห็นว่าจะเป็นด้วยเป็นเรื่อง ที่ไม่เป็นไปตามใจหวัง ทำให้ใจผู้ฟังนั้น วับหวนด้วยอีกส่วนหนึ่งเพราะเรื่องของไทยเรา ใครในท้องเรื่องซึ่งน่ารัก ก็มีแต่ความดี ถึงจะมีอันตรายบ้างก็เพียงชักฆ่าลักเอาเมียไป นึกให้ทำอะไรไม่ได้ก็ไม่ได้ นึกให้ฆ่าก็ฆ่าไม่ได้นางกลับก็ตายก็ได้กลับสมนึก มันก็สิ้นสนุกไปในตัวเอง แต่เรื่องขุนช้างขุนแผนนั้นนึกไม่สมนึกตะบึงไปตั้งแต่แรกพลายแก้วรักนางพิม ขุนช้างก็รักห้องพลายแก้วว่าเอ็นดูแต่ขุนช้างมีเงิน นึกเอาใจช่วยให้พลายแก้วได้สมนึกก็จริง แต่เคราะห์ร้ายต้องไปทัพ ขุนช้างก็ขวางเข้ามาให้ใจหวนอีก กลัวจะเสียทีแก่ขุนช้างเกือบตาย พลายแก้วกลับมาทันยังไม่ทันเสียตัว ช่วยดีใจเจียนตาย กับเกิดความวิวาทกับลาวทองถึงตัดขาดกัน ต้องเป็นเมียขุนช้างด้วยจำใจ ฟังน่าสงสารและเสียใจมาก ครั้นขุนแผน คิดถึงจะมาลอบลักพากลับไป ช่วยดีเนื้อดีใจ วันทองกลับไม่ไปอาลัยรักขุนช้าง มันขวางใจที่สุด ถ้าไม่มีมนต์ก็ต้องถึงจุดคร่ากันจึงไปได้ เป็นนานจึงได้รักใคร่ลงรอยกันอย่างเดิม นึกว่าจะเป็นสุขกันเสียทีก็หาเป็นอย่างนึกไม่ ขุนช้างถวายเป็นปฏิการรับสั่งให้หาเข้าไปชำระ ฟังเรื่องใจวับหวน

กลัวจะถูกตัดสินให้ได้แก่ขุนช้าง แต่ก็หวังที่
ขุนแผนเป็นผัวเก่ามีทางจะได้แต่ก็ทำผิดไว้ เรื่อง
กลับหลักไปเป็นวันทองต้องถูกตัดหัว ร้ายไปกว่า
อะไรเสียหมดอีก เรื่องมันขวางน้ำใจ อยู่ดังนี้ ของ
เรามีอยู่เรื่องเดียวเท่านั้น ประกอบกับคำแต่งเหมือน
เรื่องคนจริงจึ่งจึ่งชอบกันไม่รู้จิต..."

เรื่องขุนช้างขุนแผน ซึ่งเป็นวรรณกรรม
พื้นบ้านของสุพรรณบุรี โดยแต่งจากเรื่องจริงที่
เกิดขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ซึ่งมี
หลักฐานในหนังสือคำให้การชาวกรุงเก่า โดยแต่ง
เป็นบทกลอน สำหรับขับเสภาให้ประชาชนฟัง ใน
สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนที่มี
ผู้แต่งไว้ครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยานั้น เหลือเพียง
บางตอนเท่านั้น เพราะถูกไฟไหม้และสูญหายไป
เมื่อครั้งเสียกรุงกับพม่า พระบาทสมเด็จพระ
พุทธเลิศหล้านภาลัย โปรดเกล้าฯ ให้กว๊นหลายท่าน
ช่วยกันแต่งเพิ่มเติมขึ้น โดยแบ่งกันแต่งเป็นตอนๆ
จนจบเรื่อง เรื่องขุนช้างขุนแผน เป็นวรรณกรรม
ที่ได้รับความนิยมจาก วรรณคดีสโมสร ในสมัยรัชกาล
ที่ ๖ ว่าเป็นยอดของหนังสือประเภทกลอนเสภา มี
ลำนวนโวหารที่ไพเราะคมคาย มีคติ เตือนใจ
สะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตและสังคมความเป็นอยู่
ของคนไทย ให้ความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียม
ประเพณีและวัฒนธรรมไทย และให้ความสนุก
สนานเพลิดเพลินอีกด้วย

จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นเมืองประวัติศาสตร์
มีความสำคัญทางโบราณคดี มีแหล่งท่องเที่ยว
มากมาย ที่มีความเป็นมาน่าสนใจมาก มี
หลักฐานทั้งทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และ
วรรณคดีพื้นบ้านของเมืองสุพรรณ ในอดีตที่ผ่านมา

มา มีเจ้านายเสด็จเมืองสุพรรณหลายพระองค์
ในปีพุทธศักราช ๒๔๔๗ พระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เสด็จฯ เมือง
สุพรรณเป็นครั้งแรก และต่อมาในปีพุทธศักราช
๒๔๕๒ หลังจากเสด็จกลับจากยุโรป ได้เสด็จ
ประพาสเมืองสุพรรณอีกครั้งหนึ่ง สมเด็จพระ
พระยาดำรงราชานุภาพ ทรงเล่าเส้นทางเสด็จไว้
ในสาส์นสมเด็จ เล่ม ๑๙ ดังนี้

"...เสด็จไป ทางน้ำลำน้ำน่าน ครั้ย ศรี
ประพาสอำเภอสองพี่น้องก่อน แล้วเสด็จขึ้นไปยัง
เมืองสุพรรณบุรี ทอดพระเนตรสถานที่โบราณ
ต่างๆ ทุกแห่ง และประพาสทางลำน้ำขึ้นไปจนถึง
"ท่าหัวอุทอง" ในอำเภอศรีประจันต์อันเป็นท่า
ข้ามกระบวนทัพเมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยา เมื่อเสด็จ
ไป ทำพิธีกรรมที่ศาลเทพารักษ์หลักเมืองโปรด
พระราชทานเงินให้สร้างกำแพงแก้วกับศาลาที่พัก
ขยายบริเวณ ศาลานั้นให้กว้างขวางออกไปอีก
ประพาสเมืองสุพรรณแล้วเสด็จกลับทางคลอง
จะเข้ใหญ่ มาออกบ้านผักไห่ ตาลาน ในจังหวัด
อยุธยา แล้วเลยมาขึ้นรถไฟที่บางปะอิน กลับ
กรุงเทพฯ ต่อมาถึง พ.ศ. ๒๔๕๒ เมื่อเสด็จกลับ
จากยุโรปครั้งหลัง แล้วเสด็จไปประพาสเมือง
สุพรรณอีกครั้งหนึ่ง คราวนี้เสด็จขึ้นทางแม่น้ำ
เจ้าพระยาจนถึงเมืองชัยนาท แล้วกลับล่องทาง
คลองมะขามเฒ่า เข้าปากน้ำเมืองสุพรรณข้าง
เหนือประพาสอำเภอเดิมบางนางบวชลงมาจนถึง
สุพรรณดูเหมือนขากลับเสด็จมาขึ้นรถไฟที่สถานี
จักรายมากรุงเทพฯ..."

บรรณานุกรม

ตรี อมาตยกุล. จังหวัดสุพรรณบุรี. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๐๐. ๓๗ หน้า. (พิมพ์ในงาน

พระราชทานเพลิงศพ คุณหญิงเพ็ญ ชัยวิชิตวิศิษฎ์ ธรรมธาดา)

นริศรานุกูลดิวงส์, สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยา และสมเด็จพระกรมพระยาดำรงราชานุภาพ. สาสัน-

สมเด็จ เล่ม ๒. พระนคร : ศรีสภา, ๒๕๐๕. หน้า ๑๓๐ - ๑๓๒.

_____ . สาสันสมเด็จ เล่ม ๑๙. พระนคร : ศรีสภา, ๒๕๐๕. หน้า ๒๐๐ - ๒๑๓.

เปลื้อง ณ นคร. ประวัติวรรณคดีไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๗.

หน้า ๓๖๕ - ๓๗๑.

วรรณคดีบางเรื่องของสุนทรภู่และนายมี. พระนคร : โรงพิมพ์บริษัทคณะช่าง, ๒๕๐๕. ๑๓๓ หน้า.

(พิมพ์ในงานฌาปนกิจศพ นางศรฤทธิ รณชัย (มัลลย์ ทศานนท์))

สุนทรภู่. ประชุมนิราศสุนทรภู่. พิมพ์ครั้งที่ ๓. พระนคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, ๒๕๐๓.

หน้า ๒๖๓ - ๓๒๓.

เสภาขุนช้างขุนแผน เล่ม ๑. พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๘๒. หน้า ๑ - ๔๓ (พิมพ์ในงาน

พระราชทานเพลิงศพ นางสาวละออ หลิมเซ่งท้าย)

แ
บันท

พ่อ
แล้ว
ปีก
อี
ไป
อยู่

ผู้
จัน
นับ
งาม
(เกิด
๑๘

เพลงพื้นบ้านสุพรรณบุรี

เอนก นาวิกมูล

แม่บัวผัน - พ่อไสว พ่อเพลงแม่เพลงสุพรรณ - อ่างทอง เล่นเพลงเรือเพื่อให้ฝ่ายประชาสัมพันธ์ กรมศิลปากร บันทึกเป็นวีดีโอ ที่ทุ่งโพธิ์ทอง จ.อ่างทอง โดยการจัดการของกลุ่มศึกษาเพลงพื้นบ้าน ภาพเช่นนี้ปัจจุบันไม่สามารถหาได้อีกแล้ว เอนก นาวิกมูล ถ่ายวันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๘

เพลงพื้นบ้านในสุพรรณบุรีมีอะไรบ้าง พ่อเพลงแม่เพลงได้แก่ใครบ้าง ได้เคยเขียนไปแล้ว ดังปรากฏในวารสารเมืองโบราณเมื่อหลายปีก่อนเป็นต้น บัดนี้จะขอนำตัวอย่างคำร้องเพลงอีแซวบางด้นบางท่อนมาแสดง เพราะเมื่อสำรวจไปสำรวจมาพบว่า เรายังขาดแคลนตัวอย่างเพลงอยู่มาก

พ่อเพลงแม่เพลงที่ช่วยกันร้องเพลงให้ผู้เขียนบันทึกไว้ มีที่สำคัญอยู่ ๒ คน คือ แม่บัวผัน จันทรศรี ศิลปินแห่งชาติ (เกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓ นับถึง พ.ศ. ๒๕๔๖ อายุ ๘๓ ปี) กับพ่อไสว วงษ์งาม หรือ พ่อไสว นามสกุลจริง สุวรรณประทีป (เกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕ ตายเมื่อคืนวันอาทิตย์ที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ อายุ ๗๐ ปี)

ทั้งสองคนเป็นสามีภรรยากัน แม่บัวผัน เป็นคนวิเศษชาญฉลาด อ่างทอง หัดเพลงฉ่อย เพลงทรงเครื่องและเพลงต่างๆ มาตั้งแต่เป็นเด็ก เพราะที่บ้านมีวงเพลง ส่วนพ่อไสวนั้น ฝึกหัดด้วยตนเอง ก่อนแล้วจึงไปหัดกับพ่อเจสสิว ช่างเผือกซึ่งแก่กว่าพ่อไสวเพียง ๑ ปี จากนั้นจึงไปหัดกับนายหลาบ และร่วมเล่นเพลงกับคนอื่นหาความชำนาญจนมาเจอกับแม่บัวผัน

ทั้งพ่อไสวและแม่บัวผันต่างคนต่างมีฝีมือดีทั้งคู่ จึงเป็นที่นิยมของคนดูและคนจัดงาน มักหาให้ไปเล่นด้วยกันเสมอๆ หลังจากเล่นคู่กันมาสิบกว่าปี แม่บัวผันซึ่งแยกทางจากนายหอมสามีเก่า จึงได้อยู่กินกับพ่อไสวซึ่งมีเมียมาแล้วหลายคน

แม่บัวผัน - พ่อบัวเผื่อน - พ่อไสว - นายกราย - ยาย
ตะลุม - แม่บุญมา - นายเผ่า ฯลฯ เล่นเพลงเดินกั๊กที่ทุ่ง
ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี เพื่อให้ตากล้องจากสำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติถ่ายเป็นภาพยนตร์ไว้
จัดโดยกลุ่มศึกษาเพลงพื้นบ้านภาคกลาง
เอนก นาวิกมูล ถ่ายวันพุธที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๗

แม่บัวผันเป็นคนที่ไม่ได้อ่านหนังสือ แต่มีความเชี่ยวชาญทางเพลงมาก ได้ถ่ายทอดการเล่นเพลงช้อย เพลงทรงเครื่องให้พ่อไสว ส่วนพ่อไสวเป็นคนเคยเรียนหนังสือถึงประถม ๕ พ่อจะเขียนหนังสือได้บ้าง ทั้งเป็นคนขยันท่องเพลง แต่งเพลง เรียกว่าหมกมุ่นอยู่กับเพลงหรือหายใจเป็นเพลงจริง ๆ

พ่อไสว - แม่บัวผัน เล่นเพลงอีแซวที่จุฬาฯ
เอนก นาวิกมูล ถ่ายวันศุกร์ที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๔

ราวใกล้ พ.ศ. ๒๕๐๐ ทั้งสองคนได้เริ่มฝึกหัดเด็ก ๆ ในศรีประจันต์ ให้เล่นเพลงช้อย เพลงอีแซวหลายรุ่นหลายสิบคน แต่รุ่นที่มีความสามารถมาก คือ รุ่นที่สอง ประกอบด้วย ขวัญจิต

ศรีประจันต์ (นามจริง เกลียว เสร็จกิจ เกิด พ.ศ. ๒๔๙๐), สุจินต์ ชาวบางงาม (พ่อเพลงซึ่งต้นเพลงได้วิเศษระดับเดียวกับขวัญจิต), ขวัญใจ ศรีประจันต์ น้องสาวของขวัญจิต

ขวัญจิต ศรีประจันต์ ที่ทุ่งศรีประจันต์
เอนก นาวิกมูล ถ่ายวันพุธที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๗

ได้ไปทางมาพอสมควรแล้ว ต่อไปนี้จะนำเพลงอีแซว เพลงช้อย ซึ่งแสดงถึงความสามารถของคนเพลงแต่ก่อนมาแสดง ถ้อยคำในเพลงเหล่านี้ ไม่ได้มีแต่ความสวยงามทางภาษา ทางโวหารหรือความสนุกสนานเพียงอย่างเดียว หากแต่ยังบอกให้ทราบถึงเหตุการณ์หรือความรู้ต่าง ๆ ด้วย

สุจินต์ ชาวบางงาม (ซ้าย) พ่อเพลงซึ่งหัดเพลงรุ่นเดียวกับขวัญจิต เป็นผู้ที่มีความสามารถสูงมาก เก่งทั้งร้องและออกท่าออกทาง สามารถต้นเพลงและคุมวงได้ดีเยี่ยม เอนก นาวิกมูล ถ่ายวันศุกร์ที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๖

๑. เพลงอีแซวดับอวดภูมิ

พูดถึงพ่อเพลงแม่เพลงในแถบสุพรรณ

แม่บัวผัน ร้อง

เทพเอนก นาวิกมูล ม้วนที่ ๖๐๙

วันพุธที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๖ หน้า B

การตำราวีแม่ไม่มีหวาดหวั่น

สามคืนสามวันแม็กู้เอ็งไหว

ถึงเอ็งจะเค็มปานเกลือ แม็กี่เชื่อมมะนาว

ขึ้นชื่อลือชาไม่ยอมกลัวผู้ชาย

แต่นายเชิดตัวซัง ตลอดนายซ้างตัวชาญ

กระทั่งนายย้วน ดอนบ้าน ไม่เห็นทำไมแม่ได้

รูปร่างอย่างกะมึงยังไม่ถึงนาที เอย...(ลงเพลง

ลูกคู่รับว่า แล้วนาที...)

จะนั่งร่าบกราบ...แม่จะบอกให้ (รับ เอย แล้ว

บอกให้...)

แต่นายเทียมบ้านห้วย ยังป่วยกันเสียแย

ต้องมาเลีย "ลี" (คำเลียง - เอนก) แลของแม่

จนตาลาย

ตลอดจนกระทั่งนายพัค หรือนายเลี้ยว

ต้องให้เลียน้ำเยี่ยวแม่จะบอกเจ้าให้

แต่นายกร่ายปลายนา (กราย จันทรแดง) แม่

ยังดำเสียนั่งง่วง

แต่นายไหวพั่งม่วง (ไสว วงษ์งามบ้านพั่งม่วง)

ยังต้องยกมือไหว้...

ต่อไปพ่อไสวร้องเพลงอีแซว

"เอยขึ้นว่าทำท่าว่าเก้ง

ชะเจ้าเพลงเล็งเคิ่ง ใครจะไปกลัวใคร

พูดถึงทางเพลงทำไม่ต้องจำไว้ท่อง

ไซมาจากสมองมึงแต่เพลงใหม่ ๆ

ไปทั้งนางเนียนลาดตาลยังว่ากันเสีย...(ฟัง

ไม่ออก)

ทั้งนาง (ฟังไม่ออก) วัดป่ายังต้องเปิดตูดไป

ทั้งนางเต่านางไวนี่ข้าเหวี่ยงไม่กลัว

ทั้งนางเรียน (ทุเรียน สุนทรวิภาต) นางพัยยัง

นอนแผ่หงายไฟ

นางมะลิบ้านโพ ยังว่าโอ้อาจเชื่อม

ตลอดกระทั่งนางเหลื่อม ไม่เห็นมันไปแต่ไร

นางอันท้าว ข้ายังว่าเสียจนง

ทั้งนางอรนางอง ไม่เห็นมันไปแคไหน

รูปร่างอย่างเอ็งมันจะไม่ถึงชั่วโมง...(รับ เอย

ถึงชั่วโมง)

จะไปนอนเปิดโตง นอนคาบลูกได้...(รับ เอย

คาบลูกได้)

พี่จะแก่งล้าเล็กเบิกประจาน

ให้เจ้าอายุชาวบ้านทั้งบ้านเหนือบ้านใต้

เมื่อเดือนเจ็ดปีจอยังร้องขอเพลงดับ

ทั้งนางไวนั่งกราบกันอยู่ที่เพิงผ้าลาย

เห็นหน้าเจ้าสิ้นข้ายังนึกสงสาร

ยังให้เพลงประจานอันที่ซอใจ

แต่พอได้เพลง ผินหน้าสู้ (รับ...เอย ผินหน้าสู้)

ชาติอีศิษย์คิดล้างครูเอยคบไม่ได้ (รับ เอย คบ

ไม่ได้)

ฯลฯ

จากซ้าย แม่บัวผัน พ่อไสว พ่อบัวเผื่อน (พี่ชายแม่บัวผัน)
มาบันทึกเพลงพื้นบ้านภาคกลางที่สถานีโทรทัศน์ช่อง ๙
เอนก นาวิกมูล ถ่ายวันจันทร์ที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๔

๒. เพลงจ้อยดับขมไม้

แม่บัวผัน ร้อง

เทพเอนก นาวิกมูล ม้วนที่ ๖๑๐

วันพุธที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๖ หน้า A

“เอ เอย...พากันเข้าป่า ต้องขมนก

เราพาเมียเข้ารก ขมไม้

เรามาขมไม้เขี้ยวณะในป่า

มาช่วยกันขมพฤกษา ไม้ใหญ่

มาถึงยังดอนกันดาร

ได้ยินแต่เสียงจ๊กจั่น เรไร

ได้ยินแต่เสียงเรไร เราร้อง

หักกิ่งไม้เข้ามารองฟังเสียงเรไร

เสียงนกกาเหว่าร้องแว่ว จับอยู่บนยอดสรวง

พี่จำจะพาน้องหนีกันไปแห่งใด

แต่มาถึงยังดอนเขี้ยวณะกันดาร

บอกว่าตัวของฉันไปไม่ไหว

ฝ่าดินก็เราฝ่าเท้าก็พอง

ไปเสียด้วยละอองละไอ (เอ๋อา)

ไสรร้องต่อ

ไปเสียด้วยละอองละไอ

กระโดดเข้าประคองน้องเอ๋ย

น้องรักก็ไม่เคยเดินไพร

ถ้าแม่เดินไม่ไหวไล่สะเอวอ้อม

จะเดินลัดตัดพุ่มป่าไผ่

เห็นแม่ร้อนบาเทาเลยเอาผ้าคลุมพลัน

ผ้าขาดจะพันซื้อใหม่

เดินไม่ไหวไล่สะเอวอ้อม

เดินลัดตัดพุ่มมะแมผ่องอำไพ

สองมือจับกุมเมียไว้

หรือว่าหยุดสำนักขยับย่าง

อยู่ที่ได้ร่มรังก่อนเป็นไร (เอ๋อา)

บัวผันร้อง

อยู่ที่โคนรัง ไม่เป็นไร

โน่นแน่ะไม้พยอม มีกันแต่ดงยาง

ต้นไม้หลายอย่าง โน่นแน่ะยางต้นใหญ่

พี่จำขึ้นัวให้น้องขม

ไม้ดีอุตมณไป

ไสรร้อง

ไม้ดีอุตมณไป

กันดารป่าดงไม้พงเป็นพืด

คู่ออน (? ฟังไม่ค่อยออก) แล้วมิด มีแต่หนูไม้

นมแมวเหั่วหนู มีหนูไม้มาก

มะม่วงต้นหมาก น้องนี้เห็นไหม

ชวนเมียขมไม้มากมายมีพร้อม

โมกมันไม้เท้ายกย่ม่อมมากมาย

ช้างละระป่าสูง ไม้สักกลมเผยพักตร์ เย็นฉิวจริง

นะพระพราย

ชวนเมียนั่งร่ม ถามว่าลมพัดรีน

มานอนแตะกันสักตื่น แล้วไปเดินตอนบ่าย

หักใบตองรองหลังตีต่างว่าเสื่อ

มานอนเอาเนื้อจิ้มเนื้อให้เพลินใน (เอ๋อา)

บัวผันร้อง

หักใบตองรองหลังตีต่างว่าเสื่อ

นอนเอาเนื้อจิ้มเนื้อให้เพลินใน

หยุดก่อนช้าก่อนนะพี่จำ

เราค่อยพูดค่อยจากันก็ได้

เมียเลี้ยงเมียดูเมียอยู่เมียกิน

จะเอาหลังลงดินเสียยังงี้ (เอ๋อา)

แม่บัวผัน (ที่ ๒ จากซ้าย) พาศิษย์มาเล่นเพลงพื้นบ้านสุพรรณบุรี ที่ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
วันศุกร์ที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๖ คนนั่งเก้าอี้ คือ นายกรวย พ่อเพลงคนสำคัญ เอนก นาวิกมูล

รายการเพลงอีแซวที่ศูนย์สังคีตศิลป์
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า
ครั้งที่ ๔๓๓ วันศุกร์ที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๔

ต้นสดเพลงอีแซว เรื่องชีวิตแม่บัวผันเมื่อหัด
ศิษย์ด้วยความเหนื่อยยาก สมัยนั้นแม่บัวผันต้อง
แบกรับภาระดูแลศิษย์หลายสิบคน บางครั้งถึงกับ
ต้องซื้อข้าวสารหรือทำขนมไปเร่ขายเอาเงินมา
เลี้ยงดูลูกศิษย์

ขวัญจิต ศรีประจันต์ ร้องต้นสด ๆ

ว่าเรื่องเก่ายังอยู่นี้ไฉนจูจันต์จำ
พอพวกเรานั้นว่า แม่ผันน้ำตากก็ไหล
พวกเรานั้นยังเด็กอยู่ ไม่ค่อยได้รู้ภาษา
พอถึงเวลาเวลา จะกินกันรำไป
บางที่แม่บัวผันนั้นก้มหน้า
ไปซื้อข้าวสารมา เราก็หาไม่รู้

บางที่ข้าวสารไม่ไหวก็เล่นปลายหักครึ่ง
พวกเราก็ได้ฟัง หาอะไรที่ไหน
แม่ผันลำบากเหนื่อยยากหายห่วง
โน่นไปรู้ตอนเขามาทวงจึงรู้ว่าเรื่องอะไร
ฉะนั้นพวกเราพอรู้ความจริงจำต้องมานะ
ต้องมีปลาหะช่วยเหลือครูไว้
พอปีสองปีพวกเราชักมีที่เด็ด
เจ้าจันต์ก็กลเม็ดเหนือเด็ดไปกว่าใคร
ตอนนั้นแหละครูมีงานมากหายอดอยากเสียที่
เอย (เอยแล้วเสียที่)
กว่าจะถึงวันนี้เล่ากันไม่หวาดไม่ไหว (เอย
แล้วหวาดไหว)

เรื่องของเพลงและคนเพลงเมืองสุพรรณยังมีอีกมาก ที่นำมาลงครั้งนี้เป็นเพียงเลี้ยวหนึ่งที่บันทึกไว้เท่านั้น เมื่อมีโอกาสจะเขียนอย่างละเอียดต่อไป

ประวัติบุคคลและศิลปิน
จังหวัดสุพรรณบุรี

นายบรรหาร ศิลปอาชา

ประวัติชีวิต

นายบรรหาร ศิลปอาชา เกิดเมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ที่บ้านในตลาดอำเภอเมืองสุพรรณบุรี มีบิดาชื่อ นายเซ่งกิม ศิลปอาชา และมารดาชื่อ นางสาวเอ่ง ศิลปอาชา มีพี่น้องทั้งหมด ๖ คน คือ

๑. นายสมบุรณ์ ศิลปอาชา
๒. นายอุดม เกิดสินชัย (ถึงแก่กรรม)
๓. นางสาวใจ ศิลปอาชา
๔. นายบรรหาร ศิลปอาชา
๕. นางดรณี วายากุล
๖. นายชุมพล ศิลปอาชา

“...เอ่ยชื่อ สุพรรณบุรี
ทุกคนจะนึกถึงชื่อบุคคลสำคัญ
ท่านหนึ่ง ผู้สร้างคุณประโยชน์
ให้กับบ้านเกิดและประเทศชาติ
น่านับประการ คือ
นายบรรหาร ศิลปอาชา...”

การศึกษา

นายบรรหาร จบชั้น ม.๖ จากโรงเรียน
ประทีปวิทยาลัย จบปริญญาตรีนิติศาสตรบัณฑิต
และปริญญาโทนิติศาสตรมหาบัณฑิต จาก
มหาวิทยาลัยรามคำแหง และได้รับปริญญาดุษฎี
บัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เมื่อปี ๒๕๒๘

ด้านครอบครัว

นายบรรหาร ศิลปอาชา ได้สมรสกับนาง
สาวแจ่มใส เลขวัต เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ และมี
บุตร-ธิดา รวม ๓ คน คือ

๑. นางสาวกัญญา ศิลปอาชา เกิดเมื่อวัน
ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๓ สำเร็จการศึกษา
ปริญญาโท ปัจจุบันเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดสุพรรณบุรี

๒. นางปริชาต ศิลปอาชา คำคุณ เกิดเมื่อ
วันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๐

๓. นายวรารุณ ศิลปอาชา เกิดเมื่อวันที่ ๑๑
กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ปัจจุบันเป็นสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี

ด้านการเมือง

ก้าวสู่วงการเมืองในช่วง

ปี ๒๕๑๖ โดยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาล
เมืองสุพรรณบุรี

ปี ๒๕๑๗ - ๒๕๑๘ ได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิก
สภา นิติบัญญัติแห่งชาติ

ปี ๒๕๑๘ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นสมัยแรก และ
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมพร้อม
ทั้งดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการพรรคชาติไทย

ปี ๒๕๒๐ ได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติ
บัญญัติ (สถาปนาปฏิรูป)

ปี ๒๕๒๓ ดำรงตำแหน่งเลขาธิการพรรคชาติไทย
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์

ปี ๒๕๒๔ ลาออกจากคณะรัฐบาลและบุกเบิก
ธุรกิจ โดยจัดตั้งบริษัทสหศรีเคมีคอล จำกัด
ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัทสยามอ็อกซิ - เดนทอล
อิลเลคโตรเคมีคอล จำกัด

ปี ๒๕๒๖ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี สมัยที่ ๒

ปี ๒๕๒๙ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี สมัยที่ ๓ และดำรง
ตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

ปี ๒๕๓๑ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี สมัยที่ ๔ และดำรง
ตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

ปี ๒๕๓๓ ย้ายมาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทย

ปี ๒๕๓๔ มีการปรับคณะรัฐมนตรีในรัฐบาล
"ชาติชาย ๒" ได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการคลัง บริหารงานได้ ๒ เดือน รัฐบาล
ถูกยึดอำนาจโดย รสช. เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์
๒๕๓๔

ปี ๒๕๓๕ ได้รับคะแนนเสียงจากการเลือกตั้ง
สูงสุดเป็นอันดับ ๑ ของประเทศและดำรงตำแหน่ง
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

ปี ๒๕๓๗ ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคชาติไทย
และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

ปี ๒๕๓๘

คนที่

กระทรวง

ปี ๒๕๓๙

ราช

ผลง

๑. โ

ราช

จตุร

มหา

๒. โ

จาก

๓. โ

อัน

ธรร

การ

แล

ลำ

อุป

๔. โ

มา

๕. โ

เป็

ลำ

โรง

๖. โ

(แ

ชย

รย

ปี ๒๕๓๘ - ๒๕๓๙ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๑ ของประเทศไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ปี ๒๕๔๐ - ๒๕๔๖ ดำรงตำแหน่งสมาชิกผู้แทนราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี

ผลงานที่โดดเด่นระดับประเทศ

๑. โครงการแก้ปัญหาการจราจรตามแนวพระราชดำริ คือ โครงการสะพานพระราม ๘ โครงการจตุรทิศ เพื่อแก้ไขปัญหาจราจรของกรุงเทพมหานคร

๒. โครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำ

๓. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อแก้ไขปัญหาของพื้นที่ปากพนังจากการรุกรานของน้ำเค็มไม่ให้ไหลเข้าแม่น้ำปากพนังและกักเก็บน้ำจืดไว้ในแม่น้ำลำคลองต่างๆ สำหรับให้ราษฎรใช้ทำการเกษตร และไว้ใช้อุปโภคตลอดปี

๔. โครงการก่อสร้างเขื่อนคลองท่าด่าน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๕. โครงการก่อสร้างถนนวงแหวนอุตสาหกรรมเป็นการก่อสร้างถนนรองรับการขนถ่ายและลำเลียงสินค้าจากท่าเรือกรุงเทพฯ และจากโรงงานอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดสมุทรปราการ

๖. โครงการทางด่วนสายบางปะอิน - ปากเกร็ด (แจ้งวัฒนะ-บางพูน-บางไทร) มีเป้าหมายในการขยายเครือข่ายระบบทางด่วนขั้นที่ ๒ ให้สามารถรองรับปริมาณการจราจรที่เพิ่มขึ้นมาก เนื่องจาก

การขยายตัวของกรุงเทพฯ และเพื่อรองรับการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ ๑๓

๗. โครงการรถไฟฟ้ามหานคร เพื่อให้ระบบขนส่งมวลชนที่มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพในการขนส่งคนได้เป็นจำนวนมาก จะช่วยคลี่คลายปัญหาจราจรระยะยาว

๘. โครงการพัฒนาท่าอากาศยานขอนแก่นจากความยาวทางวิ่ง ๒,๐๕๐ เมตร เป็น ๓,๐๕๐ เมตร สร้างอาคารผู้โดยสารหลังใหม่ให้สามารถรองรับผู้โดยสารในช่วงโมเมนต์คับคั่งได้ ๑,๒๐๐ คน สร้างลานจอดเครื่องบิน จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกตลอดจนอุปกรณ์ความปลอดภัยในการขึ้นลงขยายถนนทางเข้าออกเป็น ๔ ช่องจราจร และซื้อที่ดินเพิ่มเติมประมาณ ๙๓ ไร่

๙. การจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรมโลก ๒๕๒๘ (Worldtech'95 Thailand) ในวันที่ ๕ พฤศจิกายน - ๑๖ ธันวาคม ๒๕๓๘ ณ เทศบาลนครมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

๑๐. การจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี เนื่องในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๙ ได้รับภาระกิจการจัดงานฯ ในฐานะประธานคณะกรรมการอำนวยการ จัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี

๑๑. เป็นประธานคณะกรรมการจัดงาน พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

๑๒. การรับรองพระราชอาคันตุกะและแขกของรัฐบาลอย่างสมเกียรติของประเทศไทย

๑๓. การเดินทางเยือนต่างประเทศ และการหารือกับผู้นำประเทศต่างๆ นอกพระราชอาณาจักรไทยซึ่งนายบรรหาร ศิลปอาชา สามารถทำได้สมศักดิ์ศรีคนไทย

ผลงานที่สร้างในสุพรรณบุรี

๑. ทำนุบำรุง บูรณะโบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญ ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง คูเมืองโบราณ วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร วัดเขาศิลึก วัดสนามชัย วัดจำปา วัดบางแวก ประมูลบาตรสังคโลกคืนแก่วัดสุวรรณภูมิ และสนับสนุนให้สร้างพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสุพรรณบุรี

๒. สร้างวัดบรรหาร - แจ่มใส ที่อำเภอด่านช้าง สร้างศาลาบำเพ็ญกุศล และเมรุของวัดปราสาททอง สร้างโบสถ์ ศาลา วิหารของวัดต่างๆ

๓. ส่งเสริมการศึกษาและศิลปวัฒนธรรม นายบรรหาร ศิลปอาชา ได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาที่จะช่วยพัฒนาคน เพื่อไปพัฒนาชาติ จึงสละทรัพย์สร้างโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา ๗ แห่ง มอบให้แก่กระทรวงศึกษาธิการ และสนับสนุนให้สร้างโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยสุพรรณบุรี วิทยาลัยสารพัดช่างบรรหาร-แจ่มใส วิทยาลัยช่างสิบหมู่ (วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรีในปัจจุบัน) วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุพรรณบุรี วิทยาลัยสาธารณสุขสิรินธร หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ หอจดหมายเหตุแห่งชาติสุพรรณบุรี พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสุพรรณบุรี โรงละครแห่งชาติภาคตะวันตก

จังหวัดสุพรรณบุรี

๔. ได้สละทรัพย์สร้างอาคารคนไข้พิเศษ ๓ หลัง และสนับสนุนการสร้างตึกอำนวยการอาคาร ๗ ชั้น และ ๑๑ ชั้น ที่โรงพยาบาลเจ้าพระยายมราช

๕. สร้างสวนเฉลิมพระเกียรติ "ภัทรราชินี" อยู่ใจกลางเมืองสุพรรณบุรี ซึ่งประกอบด้วยหอคอย สวนหย่อม สวนน้ำ สวนสนุก สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่นและที่จอดรถ เพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของคนสุพรรณบุรีและนักท่องเที่ยวทั่วไป

๖. สร้างสาธารณประโยชน์และสาธารณูปโภค เช่น ถนนที่ทันสมัยและทั่วถึง สะพาน สวนสาธารณะ สวนหย่อม หอนาฬิกา สวนเกาะกลางที่สวยงาม ระบบน้ำประปา การขุดเจาะบาดาลในดินทุรกันดาร ไฟฟ้า โทรศัพท์ การสื่อสารที่ทันสมัย เป็นต้น

๗. การขยายส่วนราชการต่างๆ สนับสนุนให้มีการสร้างศูนย์ราชการจังหวัดแห่งใหม่ ที่ตำบลดอนยางแย้ และที่ตำบลโพธิ์เขียว รวมทั้งที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการที่ดิน สถานีตำรวจ ศาลจังหวัดสุพรรณบุรี สาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี และหน่วยงานราชการอื่นๆ

๘. ด้านกีฬา ส่งเสริมสนับสนุนให้จัดกีฬาระดับชาติ จัดให้มีสนามกีฬากลาง สนามกีฬาประเภทต่างๆ อย่างครบครัน และเคยดำรงตำแหน่งนายกสมาคมกีฬาจังหวัดสุพรรณบุรี สนับสนุนให้สร้างโรงเรียนกีฬาจังหวัดสุพรรณบุรี และวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

๙. ด้านอุตสาหกรรม สนับสนุนให้สร้างศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคตะวันตกเขต ๘ ซึ่งครอบคลุม ๑๔ จังหวัดภาคตะวันตก และสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันตกตอนบน จังหวัด

สุพรรณบุรี เพื่อส่งเสริมและพัฒนาฝีมือด้าน ศาสนา สาธารณประโยชน์ต่างๆ ที่นายบริหาร
 แรงงานและอุตสาหกรรมขนาดย่อม ศิลปอาชา ได้สนับสนุนขึ้น เพื่อให้สุพรรณบุรีเจริญ
 ๑๐. ตั้งมูลนิธิบริหาร-แจ่มใส ศิลปอาชา เพื่อให้ พัฒนา และอยู่ในสภาพที่ดีสวยงามตลอดเวลา
 การสนับสนุน ดูแล ทะนุบำรุง ทั้งการศึกษา โดยไม่ต้องอาศัยงบประมาณของทางราชการ

บรรณานุกรม

คมเดือน เจิดจรัสฟ้า. ชีวิตประวัติและทัศนะ บรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๑ ของ

ไทย. กรุงเทพฯ : สร้อยทอง, ๒๕๓๘.

ฯพณฯ บรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๑. สุพรรณบุรี : [มปป.], ๒๕๔๒.

สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี. แนะนำสุพรรณบุรี. : สุพรรณการพิมพ์, ๒๕๔๐.

๖๐ ปี สมาคมชาวสุพรรณ. อัญญา : โรงพิมพ์เทียนวัฒนา, ๒๕๓๙.

นายมนตรี ตราโมท

ชื่อเดิม	นายบุญธรรม ตราโมท
วัน เดือน ปีเกิด	๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๔๓
ถึงแก่กรรม	๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๘
ภูมิลำเนา	ตำบลท่าพี่เลี้ยง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
บิดามารดา	นายยิ้ม นางทองอยู่ ตราโมท
การศึกษา	จบชั้นมัธยมปีที่ ๓ จาก

โรงเรียนปรีชาพิทยากร และชั้นมัธยมปีที่ ๖ ที่
โรงเรียนพรานหลวง กรุงเทพมหานคร

เริ่มเข้าสู่วงการ เนื่องจากบ้านอยู่ใกล้วัด
สุวรรณภูมิ จังหวัดสุพรรณบุรี และที่วัดมีวงปี่
พาทย์ฝึกซ้อมและเล่นอยู่เสมอจึงได้รู้จักคุ้นเคยกับ
วงปี่พาทย์ของครูสมบุญ (อ้วน) เป็นผู้ชักนำให้
เริ่มหัดเล่นปี่พาทย์และแตรวัว ต่อมาปี
พ.ศ. ๒๔๕๖ ท่านได้เรียนปี่พาทย์เพิ่มเติมที่
สมุทรสงครามจนมีความชำนาญ นอกจากนี้ยังได้
เรียนดนตรีสากลอีกด้วย

ผลงาน

- ปี พ.ศ. ๒๔๖๐ เริ่มรับราชการในกรมพิณ-
พาทย์หลวง กรมมหรสพ กรมมหาดเล็กใน
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
จนได้รับเลือกให้ประจำอยู่ในวงข้าหลวงเดิม
ซึ่งเป็นวงที่ต้องตามเสด็จ เมื่อเสด็จแปรพระ-
ราชฐาน ตามลำดับ ต่อมาได้เข้ารับราชการ
ครูหมวดดุริยางค์
- ปี พ.ศ. ๒๔๖๓ นายมนตรี ตราโมท ได้เริ่ม
แต่งเพลงไทย ผลงานเพลงแรกที่แต่ง คือ

ตั้งอยู่ ๓ ชั้น และเพลงต่อมาคือ พม่าเห่เถา

ผลงานเพลงของท่านมีมากกว่า ๒๐๐ เพลง
ซึ่งหลาย ๆ เพลงได้มีการดัดแปลงทำนองให้
เป็นเพลงในสมัยปัจจุบันและบางเพลงยังเป็น
แบบฉบับการแต่งเพลงประกอบทำรำ

- ด้านกวีนิพนธ์ ท่านมีความสนใจตั้งแต่อยู่
ใน โรงเรียน โดยเริ่มส่งบทกวีเข้าประกวด
ตามวารสารและหนังสือพิมพ์ต่างๆ เช่น
บทกวีเรื่องยาวลิลิตอิหฺร่านราชธรรม โคลง
กลบทหลงห้อง โคลงกลบทพรหมพักตร์ ทั้ง
ยังคิดบัญญัติโคลงกลบทขึ้นใหม่ คือ โคลง
กลบท สาลินี อ่านเป็นฉันท์ ถอดเรียงเป็น

โคลงสี่สุภาพได้ เป็นต้น ทางด้านหนังสือสารคดีเกี่ยวกับด้านศิลปดนตรี เช่น การละเล่นของไทย ประวัติและความเป็นมาของเพลงไทย เครื่องสาย เป็นต้น

รางวัลเกียรติยศ

- เป็นผู้ได้รับยกย่องว่าเป็นอัจฉริยศิลปิน มีความรู้แตกฉานทั้งด้านดุริยางค์และวรรณคดี จนได้เป็นผู้นำทำพิธีไหว้ครูดนตรีไทยและครอบครูให้แก่ศิษย์
- ได้รับพระราชทานเหรียญดุษฎีมาลาเข็มศิลปวิทยา
- ได้รับรางวัลศิลปินแห่งชาติรุ่นแรก สาขา ดนตรีไทย ประจำปี ๒๕๒๘
- เป็นราชบัณฑิต สาขาวิจิตรศิลป์
- เป็นนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ สาขาปรัชญา ประจำปี ๒๕๒๙
- ได้รับยกย่องเป็นศิลปินตัวอย่าง สาขาดนตรีไทย ประจำปี ๒๕๒๓ - ๒๕๒๕ แผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ ๔
- ได้รับดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากมหาวิทยาลัยศิลปากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ได้รับรางวัล ASEAN AWARDS CULTURE COMMUNICATION & LITERARY WORKS (ASEAN) สาขา PERFORMING ARTS ปี ๑๙๙๗
- บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาศิลปะ (ด้านดนตรี) ปี พ.ศ. ๒๕๓๑
- บุคคลดีเด่นเมืองสุพรรณบุรี เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๒
- รางวัลพระแก้วทองคำ ปี พ.ศ. ๒๕๓๖
- ผู้นุรักษ์มรดกไทยดีเด่น เมื่อวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๗
- ศิษย์และผู้นิยมผลงานของครูมนตรี ตราโมท ได้ร่วมกันก่อตั้ง มูลนิธิมนตรี ตราโมท สำนักงานเลขที่ ๑ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๗

นางบัวผัน จันทรศรี

ชื่อ-สกุล นางบัวผัน (โพธิ์พักตร์) จันทรศรี
วัน เดือน ปีเกิด วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๔๖๓
การศึกษา แม่บัวผันไม่มีโอกาสเรียนหนังสือเนื่องจากความทุพภิกขภัยของเส้นทางจากโรงเรียนที่อยู่ไกลบ้าน ทำให้ไม่สามารถอ่านเขียนได้ แต่ก็ไม่เป็นอุปสรรคในการเล่นเพลง เนื่องด้วยแม่บัวผันเกิดในครอบครัวที่ทั้งพ่อ และเครือญาติมีอาชีพทั้งทำนา และเล่นเพลง ทั้งเพลงเรือ เพลงฉ่อย เพลงทรงเครื่อง เพลงพวงมาลัย เพลงเดินกำ เพลงอีแซว และเพลงพาน จึงซึมซับการเล่นเพลงเป็นสายเลือดและเริ่มฝึกหัดร้องเพลงอย่างจริงจัง ตั้งแต่อายุ ๑๓ ปี (พ.ศ. ๒๔๗๖) กับอาชื่ออิน พร้อมกับพี่ชาย ชื่อบัวเผื่อน (เสียชีวิต พ.ศ. ๒๕๒๘)

ผลงาน

- มีความสามารถในการร้องเพลงพื้นบ้านหลายชนิด เช่น เพลงเรือ เพลงฉ่อย เพลงอีแซว เพลงทรงเครื่อง เพลงเดินกำ เพลงพาน เพลงพวงมาลัย เพลงระบำบ้านไร่ เพลงยั่ว เพลงแห่นางแมว เพลงกล่อมเด็ก
- ได้อบรมสั่งสอนเพลงพื้นบ้านให้แก่คนรุ่นหลังตลอด ๓๐ ปี
- ได้เผยแพร่เพลงพื้นบ้านตามสถาบันต่างๆ
- บันทึกเทปตัวอย่างเพลงพื้นบ้านภาคกลาง
- เป็นผู้ให้ข้อมูลเรื่องเพลงพื้นบ้านแก่นักศึกษา ครูบาอาจารย์ และสื่อมวลชน

รางวัลเกียรติยศ

จากประวัติและผลงานดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจึงประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติให้ นางบัวผัน จันทรศรี เป็นศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน) ประจำปี ๒๕๓๓

นายแจ้ง คล้ายสีทอง

วัน เดือน ปีเกิด วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๘

บิดา มารดา นายวัน นางเพี้ยน คล้ายสีทอง
ภูมิลำเนา ๒๐๘ หมู่ ๑๒ ตำบลบางตาเถร
 อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

ครอบครัว ภรรยาชื่อนางบุญนะ มีบุตรธิดา
 รวม ๖ คน

การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จาก
 โรงเรียนวัดโบสถ์ดอนล้ำแพน

ผลงาน เมื่ออายุได้ ๑๗ ปี ได้เข้าทำงานที่
 กองยกบัตร อายุครบ ๒๑ ปี เข้ารับการเกณฑ์
 ทหารและเข้าประจำการหน่วยเสนารักษ์ มีเวลา
 ว่างก็ จะติดตาม นายสืบสุด ดุริยะประณีต ไปใน
 งานบรรเลงปี่พาทย์ของวงดุริยะประณีต หรือวง
 บ้านบางลำพู จนได้เข้าเป็นนักดนตรีดุริยะประณีต
 และได้เป็นนายวง ผู้ตีระนาดเอก ประจำสถาน
 วิทยุทธการรักษาดินแดน เมื่อวงเลิกขาดคน
 แสดง ก็จะร่วมการแสดงด้วยจนได้รับบทพระเอก
 ใช้ชื่อว่า "อรุณ คล้ายสีทอง" ได้เป็น ผู้ขับร้อง
 เพลงไทย และเข้าประกวดจนได้รับรางวัลชนะเลิศ
 ของสถานีวิทยุ ว.ป.ถ. ใช้ชื่อว่า "นายอภัย คล้าย
 สีทอง" เป็นศิลปินผู้มีความสามารถด้าน คีตศิลป์
 อย่างแท้จริง โดยเฉพาะการขับเสภาได้อย่าง
 มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวจนได้รับฉายา **"ช่างขับ
 คำหอม"**

ผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมเป็น
 ผู้ขับร้องเพลงเสภาในรายการต่างๆ ของกรม
 ศิลปากร รวมทั้งงานการกุศลโดยทั่วไป ทั้งใน
 และต่างประเทศ เคยได้ขับร้องเพลงถวายหน้า
 พระที่นั่ง เนื่องในงานพระราชทานเลี้ยงรับรอง
 พระราชอาคันตุกะและอาคันตุกะส่วนพระองค์
รางวัลเกียรติยศ

- ได้รับเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปศิลป์ ประจำปี ๒๕๓๘
- ได้รับพระราชทานเหรียญราชรุจิ และเหรียญรัตนาภรณ์

นางขวัญจิต ศรีประจันต์

ชื่อจริง นางเกลียว เสรีกิจ

วัน เดือน ปีเกิด วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๔๙๐

บิดา มารดา นายองค์ นางปลัด เสรีกิจ

ภูมิลำเนา อำเภอศรีประจันต์ จังหวัด

สุพรรณบุรี

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ครอบครัว สมรสกับนายเลวี ธารพร มีบุตร

๓ คน

ผลงาน เป็นศิลปินพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง ในนามขวัญจิต ศรีประจันต์ เริ่มฝึกร้องเพลงพื้นบ้านกับครูไฉว วงษ์งามและครูบัวผัน จันทร์ศรี ตั้งแต่อายุได้ ๑๕ ปี เป็นผู้สนใจเพลงพื้นบ้าน ประกอบกับมีพรสวรรค์ทางด้านนี้ ทำให้สามารถร้องเพลงพื้นบ้านได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะเพลงอีแซวเป็นแม่เพลงที่มีไหวพริบปฏิภาณลำนวนกลอนคมคายเป็นที่จับใจของผู้ชมสามารถนำเหตุการณ์ปัจจุบันมาเขียนเป็นเพลงอีแซว เพื่อสอดแทรกเนื้อหาด้านคุณธรรม จริยธรรม แก่ประชาชนได้อย่างมีศิลปะ ทำให้มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของคนทั่วประเทศ จนกลายเป็นสัญลักษณ์ของแม่เพลงพื้นบ้านแห่งจังหวัดสุพรรณบุรี นอกจากนี้ ยังเป็นวิทยากรพิเศษ ให้ความร่วมมือแก่สถาบันการศึกษาต่างๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรี เช่น เป็นอาจารย์พิเศษให้กับวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี อนุรักษ์ส่งเสริมศิลปะพื้นบ้านมาโดยตลอด มีความกตัญญูเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นที่ปรากฏต่อสาธารณชน เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

รางวัลเกียรติยศ

- ได้รับโล่เชิดชูให้เป็นผู้ที่มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม สาขาศิลปะพื้นบ้านภาคกลางจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- เป็นผู้เชี่ยวชาญในการร้องเพลงพื้นบ้าน เช่น เพลงอีแซว เพลงฉ่อย เพลงเกี่ยวข้าว
- ได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน-อีแซว) ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙

ไพบูลย์ เพชรสุพรรณ

เพลงครั้งแรกในชีวิตที่งานวัดท่าตลาด อำเภอ บางปลาหมอ จังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยการแห่ ประยุกต์เข้ากับการร้องเพลง "จันทโครพ" และสามารถคว้ารางวัลชนะเลิศ จนกระทั่ง นายชัยชนะ บุญยะโชติ มองเห็นพรสวรรค์ว่าหาก ได้รับการฝึกฝนและสนับสนุนก็จะมีอนาคต ที่สดใสในวงการเพลงได้ จึงชักชวนเข้าสู่วงการ เพลงลูกทุ่ง และตั้งชื่อในการร้องเพลงว่า "ไพบูลย์ เพชรสุพรรณ" จากนั้นนำไปฝากเป็น ศิษย์ของครูลำเนียง ม่วงทอง นักแต่งเพลงลูกทุ่ง ชาวสุพรรณ จนเริ่มมีชื่อเสียงโดยเพลงที่สร้าง ชื่อเสียงเป็นอย่างมากก็คือ "ให้พี่บวชเสียก่อน" หลังจากนั้นก็ได้ร้องเพลงของนักแต่งเพลงอื่นๆ อีก หลายคน รวมทั้งเพลงที่ได้แต่งขึ้นเอง และเป็น นักร้องลูกทุ่งยอดนิยมแห่งยุค มีผลงานเพลง ที่บันทึกแผ่นเสียงจำนวนมาก

ชื่อจริง นายพาน สกลนี้

วัน เดือน ปี เกิด วันพุธ ที่ ๒๐ เมษายน ๒๔๘๕

บิดา มารดา นายอำ นางจำปี สกลนี้

ภูมิลำเนา ตำบลวังน้ำเย็น อำเภอ

บางปลาหมอ จังหวัดสุพรรณบุรี

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียน วัดวังน้ำเย็น

ผลงาน ฝึกร้องเพลงอีแซวและเพลงแห่ กับมารดาที่เป็นแม่เพลงอีแซว จนสามารถร้องได้ดี ตั้งแต่อายุเพียง ๑๔ ปี ทั้งยังหัดร้องลิเกกับคณะ ลิเก ประทีป แสงกระจ่าง ได้เข้าประกวดร้อง

ไพบูลย์ เพชรสุพรรณ ได้ก้าวขึ้นสู่แถว หน้าของวงการเพลงลูกทุ่งอย่างสง่างาม นอกจาก จะเป็นที่ยื่นชอบของแฟนเพลงจำนวนมากแล้ว ยังเป็นแบบฉบับในการดำเนินรอยตาม โดยมี ผู้มาขอฝากตัวเป็นศิษย์มากมาย และศิษย์ หลายคนก็ประสบความสำเร็จอย่างสูง เช่น ขวัญจิต ศรีประจันต์, เพชร โพธาราม, และ พุ่มพวง ดวงจันทร์ เป็นต้น

แม้จะประสบความสำเร็จอย่างสูงในด้าน เพลงลูกทุ่งแล้ว ไพบูลย์ เพชรสุพรรณไม่ได้ละทิ้ง ศิลปะการขับร้องเพลงพื้นบ้านและเพลงแห่ที่

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)

ชื่อ-สกุล พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)
เป็นเจ้าอาวาสวัดญาณเวศกวัน ตำบลบางกระทิก
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

นามเดิม ประยุทธ์ อารยางกูร

วัน เดือน ปีเกิด ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๑

ภูมิลำเนา อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

การศึกษา จบการศึกษามหาบัณฑิต
(เกียรตินิยมอันดับ ๑) อุปสมบทเป็นนาคหลวง ณ
วัดพระศรีรัตนศาสดารามและได้รับปริญญาดุษฎี
บัณฑิต จากสถาบันการศึกษา ๘ สถาบันคือ

ปี ๒๕๒๕ ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎี
บัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี ๒๕๒๙ ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎี
บัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาปรัชญาจากมหา
วิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปี ๒๕๓๐ ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎี
บัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาหลักสูตรและการสอน
จากมหาวิทยาลัยศิลปากร

ปี ๒๕๓๐ ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎี
บัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาศึกษาศาสตร์-การสอน
จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปี ๒๕๓๑ ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎี
บัณฑิตกิตติมศักดิ์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี ๒๕๓๒ ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎี
บัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาภาษาศาสตร์ จาก
มหาวิทยาลัยมหิดล

ปี ๒๕๓๓ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต
กิตติมศักดิ์ สาขาปรัชญาการศึกษา จากมหา
วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปี ๒๕๓๗ ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎี
บัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยสงขล
านครินทร์

การเผยแพร่พระพุทธศาสนาของท่าน
ปรากฏในหลายลักษณะทั้งด้านการสอน การ
บรรยาย การปาฐกถา การอภิปรายแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นและการแสดงพระธรรมเทศนา
ท่านได้รับอาราธนาไปสอนวิชาพระพุทธศาสนา
ณ มหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศหลายแห่ง
เช่น UNIVERSITY OF PENNSYLVANIA และ
SWARTHMORE COLLEGE ฯลฯ ท่านจึงเป็น
ผู้ที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ
สามารถโน้มน้าวใจในธรรมของคนเพื่อให้
มีสันติภาพดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมการศึกษา
เพื่อสันติภาพ มุ่งสร้างสันติภาพในจิตใจมนุษย์
ท่านจึงเป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับเกียรติจาก
องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม
แห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ถวายรางวัล
การศึกษาเพื่อสันติภาพ ครั้งที่ ๑๔ ในปี พ.ศ.
๒๕๓๗ จึงนับว่าเป็นผู้ที่มีผลงานยอดเยี่ยม
อีกท่านหนึ่ง

วณิช จรุงกิจอนันต์

วัน เดือน ปี เกิด ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๑
ภูมิลำเนา อำเภอบางปลาม้า จังหวัด
สุพรรณบุรี
การศึกษา

- พ.ศ. ๒๕๑๕ จบปริญญาตรีจากคณะ
จิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร (ศิลปบัณฑิต สาขาวิชา
ภาพพิมพ์)

- พ.ศ. ๒๕๒๐ จบปริญญาโท จาก
มหาวิทยาลัยรัฐแคลิฟอร์เนีย เมืองลองบีช
ประเทศสหรัฐอเมริกา (ศิลปมหาบัณฑิต สาขา
วิชาภาพพิมพ์)

ครอบครัว

- วณิช จรุงกิจอนันต์ สมรสกับนางทอง
จรุงกิจอนันต์ อาจารย์ประจำสถาบันภาษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีบุตร ชาย - หญิง
รวม ๓ คน

การทำงาน

- ขณะเรียนอยู่โรงเรียนช่างศิลป์ ได้เริ่ม
ทำงานที่นิตยสาร "สตรีสาร" และหนังสือพิมพ์
"ประชาธิปไตยรายวัน"

- พ.ศ. ๒๕๑๖ ทำงานฝ่ายศิลป์ หน่วย
ออกแบบ ธนาคารกสิกรไทย

- พ.ศ. ๒๕๒๑ ทำงานที่บริษัทฟรีเมียร์
พับลิชชิง, สตรีสาร, วารสารบ้านของการเคหะ
แห่งชาติ รวมทั้งเป็นนักเขียนอิสระ จนในที่สุด
ก็ได้เข้าทำงานประจำแผนกละคร บริษัทแกรมมี
เอนเตอร์เทนเมนต์ จำกัด และเป็นนักเขียน
ประจำให้แก่ บริษัท มติชน จำกัด

ผลงาน

- เริ่มเขียนกลอนขณะเรียนมัธยมศึกษา
ผลงานกลอนตีพิมพ์ครั้งแรกในนิตยสาร
"แม่บ้านการเรือน" ในปี ๒๕๐๗

- ในปี ๒๕๑๕ ได้รับรางวัลชนะเลิศแข่งขัน
ได้กลอนสด ระดับอุดมศึกษา

- ผลงานเรื่องสั้นได้ตีพิมพ์ครั้งแรกใน
นิตยสาร "ลลนา" คือ "ในคืนแห่งความแข็ง"

- พ.ศ. ๒๕๑๗ เริ่มเขียนคอลัมน์ประจำ
เกี่ยวกับเพลงลูกทุ่งในหนังสือพิมพ์ "ประชาชาติ
รายวัน"

ผลงานที่สร้างชื่อเสียง

- สุริยฉาย ตอบปัญหาชีวิตในลลนา
- ล่ารคดี : เพื่อนผู้อยู่ในบ้าน , เลาะยุโรป ,
จดหมายถึงแม่จำเนียร , จดหมายถึงเพื่อน,
รอยยิ้มหลังม่านหยก

- รวมเรื่องสั้น : ขอยเดียวกัน

- นวนิยาย : แม่เบี้ย, เคาสน์ดาว, ตุ๊กตา

- รวมบทกวี : บันทึกแห่งการเดินทาง,
๖ ตุลาคมหากาพย์ (ร่วมกับคนอื่น ๆ),
วรรณกรรมพิณิจ

- หนังสือสำหรับเด็ก : เด็กชายกมลเที่ยว
บ้านทุ่ง (ได้รับรางวัลดีเด่นประเภทหนังสือ
สำหรับเด็ก ปี ๒๕๒๑) เขียวสิงโต (ได้รับรางวัล
ชมเชยประเภทหนังสือสำหรับเด็ก ปี ๒๕๒๒),
แม่หนูผู้กล้าหาญ (ได้รับรางวัลชมเชยประเภท
หนังสือสำหรับเด็ก ปี ๒๕๒๓), ลูกเลื้อยหาเหยื่อ
ให้แม่ (ได้รับรางวัลรองชนะเลิศการประกวด
หนังสือการ์ตูนสำหรับเด็ก ของธนาคาร
กสิกรไทย ปี ๒๕๒๔) เป็นต้น

- บทภาพยนตร์ : สียอดกุมาร, สิงห์ไกรภพ,
แม่เบี้ย, คู่กรรม ฯลฯ

- บทละครโทรทัศน์ : วังน้ำวน, ตึกตา,
แผ่นดินของเรา ฯลฯ

- หนังสือรวมเล่มจากคอลัมน์ประจำ :
สนทนาประสาจน, สวัสดิ์ศรีขอบคุณผู้หญิง,
ริมระเบียง เป็นต้น

- หนังสือวิชาการ : ศาสตร์แห่งเรื่องสั้น
และนวนิยาย

นามปากกา เช่น กามนิต, เรือง, สุริยฉาย
และนามจริง วาณิชจรงกิจอนันต์

รางวัลเกียรติยศ

- ได้รับคัดเลือกให้เป็นนักเขียนวรรณกรรม
สร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์)
จากเรื่อง "ขอย่อยด้วยกัน" ประจำปี ๒๕๒๗
ประเภทรวมเรื่องสั้น

ภาคผนวก

ที่ รล 0003/ 5808

สำนักราชเลขาธิการ

พระบรมมหาราชวัง กทม. 10200

จ. เมษายน 2540

เรื่อง ขอพระราชทานชื่ออาคารหอสมุดแห่งชาติ จำนวน 2 แห่ง

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

อ้างถึง หนังสือที่ ศธ 0710/4145 ลงวันที่ 24 มีนาคม 2540

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตราสัญลักษณ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี

ตามที่ท่านได้มีหนังสือขอให้ความกราบบังคมทูลพระกรุณา ว่า เนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี เมื่อปี พ.ศ. 2539 กรมศิลปากรได้สร้างอาคารหอสมุดแห่งชาติ รวม 2 แห่งที่จังหวัดสุพรรณบุรีและเขตลาดกระบัง จึงใคร่ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตใช้ชื่ออาคารหอสมุดทั้ง 2 แห่งนี้ ว่า "หอสมุดแห่งชาติกาญจนาภิเษก สุพรรณบุรี" และ "หอสมุดแห่งชาติกาญจนาภิเษก ถิ่นมือง ลาดกระบัง" กับตราสัญลักษณ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ประดิษฐานที่อาคารหอสมุดด้วย ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

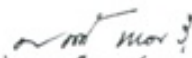
สำนักราชเลขาธิการได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ใช้ชื่ออาคารหอสมุดดังกล่าวว่า

1. "หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ"
2. "หอสมุดแห่งชาติเขตลาดกระบัง เฉลิมพระเกียรติ"

พร้อมทั้งประกาศตราสัญลักษณ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ที่ป้ายชื่ออาคารหอสมุดทั้ง 2 แห่งด้วย ซึ่งความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดพิจารณาการดำเนินการจัดทำตราสัญลักษณ์ ฯ ตามรูปแบบและสีให้ถูกต้องตามต้นแบบที่ทางราชการกำหนด ซึ่งได้ใช้มาแล้วก่อนหน้านี้

ขอแสดงความนับถือ

(หม่อมหลวงพิระพงศ์ เกษมศรี)

ราชเลขาธิการ

กองการในพระองค์

โทร. 2253457 - 62 ต่อ 2310

โทรสาร 2243259

ผ่าน

กรมศิลปากร
รับ ๑๗/๗/๖๐
วันที่ ๑๗/๗/๖๐
เวลา ๑๖.๓๐

ที่ 166/2536

1 กันยายน 2536

เรื่อง โครงการก่อสร้างอาคารหอสมุดแห่งชาติ

เรียน อธิบดีกรมศิลปากร

เนื่องด้วย กรมศิลปากรมีโครงการเกี่ยวกับการก่อสร้างอาคารหอสมุดแห่งชาติ ซึ่งมีพื้นที่ใช้สอย 2,000 ตารางเมตร วงเงิน 15,000,000 บาท โดยมีวัตถุประสงค์

- เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้บริการหนังสือ สดุดค้นวัสดุ สิ่งตีพิมพ์ และข่าวสารข้อมูลทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับผู้ใช้บริการโดยมีประสิทธิภาพสูงสุด
- เพื่อเป็นศูนย์สงวนรักษา อนุรักษ์ หนังสือภาษาโบราณ หนังสือวารสาร และหนังสือพิมพ์เก่าหายาก
- เพื่อเป็นศูนย์สรวนเทศทางวิชาการแห่งชาติด้วยระบบคอมพิวเตอร์
- เพื่อดำเนินงานด้านค้นคว้า วิจัยวิเคราะห์ และเผยแพร่วิชาการด้าน บรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์
- เพื่อส่งเสริมและช่วยเหลือการค้นคว้าวิจัยของหน่วยราชการและสถาบัน การศึกษา
- เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานการใช้ข้อมูลสารนิเทศร่วมกันระหว่าง ประเทศ

ซึ่งกรมศิลปากรมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างในภาคละ 1 แห่ง ดังนั้น ในงบประมาณประจำปี 2538 ผมจึงขอให้กรมศิลปากรได้จัดตั้งงบประมาณก่อสร้างอาคารหอสมุดแห่งชาติดังกล่าวที่ภาคตะวันตกในจังหวัดสุพรรณบุรีด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

นายบรรหาร ศิลปอาชา
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

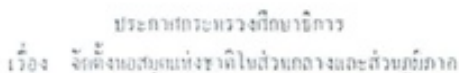
นายบรรหาร ศิลปอาชา

นายสุวิชัย วัฒนาภักดิ์
(นายสุวิชัย วัฒนาภักดิ์)
อธิบดีกรมศิลปากร

นายมงคล บุญวงศ์
(นายมงคล บุญวงศ์)
รองอธิบดีกรมศิลปากร

๗๐๖/๗๖๖๗. ๕ ๗ ๖๖

BANHARN SILPA-ARCHA
23 Wisutkasat Rd., Bangkok, Thailand.
๒๓ ถนนวิสุทธิกษัตริย์ กรุงเทพฯ โทร. ๒๒๒-๑๔๑๒

[illegible]

James
Gibson

โรงเรียนราชวินิตบางปะนายน กรุงเทพมหานคร
 กรุงเทพมหานคร

เอกสารเผยแพร่ของหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์บริษัท ทรงสิทธิ์วรรณ จำกัด ๑๐๑๗ ถ.ประชาชื่น บางซื่อ กรุงเทพฯ ๑๐๘๐๐
โทร. ๐๒-๕๔๕-๓๒๓๓, ๐๒-๕๔๗-๕๒๙๒, ๐๒-๙๑๐-๑๙๙๙ โทรสาร ๐๒-๕๔๗-๒๐๘๔, ๐๒-๙๑๐-๑๘๘๘

